

Täysistunto

Torstai 16.6.2016 klo 16.00—22.44

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 22.44.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.59 ja 20.02—21.57) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.59—20.02 ja 21.57—22.44).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys päivähoitomaksujen korotuksista (Eeva-Johanna Eloranta sd)

Suullinen kysymys SKT 70/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäinen kysymys, edustaja Eloranta.

Keskustelu

16.02 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Ahkerat lapsiperheet ovat suomalaisen yhteiskunnan selkäranka. Vanhemmat käyvät töissä ja rakentavat tätä yhteiskuntaa, maksavat veroa, huolehtivat arjen pyörittämisestä, kurahousuista ja korvatulehduksista. Tärkeä edellytys arjen sujumiselle on toimiva, kunnollinen ja kohtuuhintainen varhaiskasvatus. Nämä suomalaisen arjen sankarit perheissä ovat tiukoilla. Lainanlyhennykset ja vuokrat pitää hoitaa, kesävaatteet ja polkupyörät hommata. Hallitus on esittänyt jättisuuria korotuksia päivähoitomaksuihin. Ihan tavallisella sairaanhoitajan ja rakennustyöntekijän kaksilapsisella perheellä maksuja ollaan nostamassa lähes 1 400 euroa vuodessa. Siis lähes 1 400 euroa. Se on iso raha monelle perheelle. Vain kaksi viikkoa sitten hallitus antoi ymmärtää, että se aikoo perua nämä jättikorotukset. Nyt kuitenkin näin ei ole tapahtunut. Ministeri Grahn-Laasonen, voitteko kertoa, mitä tässä oikein tapahtui?

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.03 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä esitti varsin hyviä huomioita suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, joka on erittäin laadukasta ja ammattilaisten tarjoamaa. Suomessa on sellainen iso vahvuus meidän hyvinvointiyhteiskunnan osana, että me olemme rakentaneet koulutusjärjestelmän, joka lähtee sieltä varhaiskasvatuksesta ja tarjoaa mahdollisuuksia kaikista taustoista tuleville lapsille kouluttautua ja saada niistä valmiuksia, jotka sitten varhaiskasvatuksen tapauksessa jo auttavat sitten myöhemmin opintielä ja elämässä eteenpäin. Eli varhaiskasvatus on tärkeä osa meidän koulutusjärjestelmäämme.

Mitä tulee näihin varhaiskasvatuksen maksukysymyksiin, niin siihen liittyvä esitys on ollut sivistysvaliokunnassa, eduskunnassa käsiteltävänä ja valiokunnassa tämä esitys siirtyi käsiteltäväksi syksyllä eli eduskunnan tauon jälkeen. Sitä ennen hallitus tulee käymään keskustelua siitä, mitä tälle esitykselle tulleen tekemään.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, 1 400 euroa vuodessa on monelle perheelle iso raha. Se on lapsiperheelle ihan kesälomamatkan hinta. Ja tällä asialla on toinenkin puoli: hallitus on luvannut, että kaikissa päätöksissä laitetaan aina työ etusijalle ja että tehdään päätöksiä, jotka aina kannustavat työhön menemiseen kotona olemisen sijaan, ja se on hyvä linja. Kuitenkin hallituksen esittämä päivähoitomaksujen jättikorotus tarkoittaa sitä, että pienipalkkaisen äidin, vaikkapa myyjän tai lähihoitajan, kohdalla voi tulla eteen tilanne, jossa työtä ei enää kannatakaan ottaa vastaan, kun päivähoitomaksujen maksamisen jälkeen perheelle jää vähemmän käteen kuin jos jäisi kotiin lasten kanssa. Eteen voi tulla tilanne, jossa perheenäidillä tai -isällä ei ole varaa mennä töihin.

Ministeri Grahn-Laasonen, sanoitte, että arvioitte vielä näitä korotuksia. Teillä on ollut vuosi aikaa arvioida päivähoitomaksukorotusesityksenne vaikutuksia. Viime viikolla annoitte ymmärtää, että esitys perutaan. Voitteko kertoa, onko teillä nyt jotakin uutta tietoa, jonka perusteella päätitte olla vetämättä pois täältä eduskunnasta tätä esitystä jättikorotuksista?

16.06 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on tänä päivänä ja tulevaisuudessakin maksutonta kaikkein pienituloisimmille perheille, ja siinä on nimenomaan tavoitteena turvata se mahdollisuuksien tasa-arvo ja mahdollisuus varhaiskasvatukseen kaikenlaisista taustoista tuleville lapsille ja myöskin heidän perheilleen se mahdollisuus, että lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen merkitystä osana meidän koulutusjärjestelmää ei voi kyllin korostaa, se on aivan keskeistä, ja siitä syystä tällä hetkellä keskitymme erittäin voimakkaasti siihen, että vahvistamme varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa erilaisin keinoin. Muun muassa historian ensimmäiset kehittämisavustukset Opetushallituksesta laitettiin taannoin hakuun, ja samoin tällä hetkellä muun muassa lisäämme voimakkaasti ja pysyvästi yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien määrää. Ja niin kuin tässä äskeisessä vastauksessani jo kerroin, tämän maksuasian käsittely siirtyy syksyyn, ja hallitus tulee arvioimaan sitä hyvin monista näkökulmista.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.07 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä päivähoidon maksukorotukset ovat olleet osa sitä hallituksen politiikkaa, jossa varhaiskasvatukseen on toteutettu useita leikkauksia. Ryhmäkokoja on kasvatettu ja oikeutta täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen on rajoitettu. Tämä on väärä suunta, koska varhaiskasvatuksella on iso merkitys siinä, että perheet voivat sovittaa arjessaan yhteen toimeentulon ja työnteon risti-paineet ja varmistaa, että lapset saavat hyvää, laadukasta varhaiskasvatusta. Varhaiskasva-tuksen ammattilaisten puolesta toivonkin, että hallitus nyt miettii, miten varhaiskasvatuk-sen arvostusta ylipäättään voidaan nostaa. Se on tärkeä osa meidän yhteiskuntaamme ja las-ten oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Kaksi viikkoa sitten ministeri Stubb lupasi, että hallitus arvioi uu-destaan myös sen takia tätä maksukorotusta, että nämäovat maksukorotukset voisivat olla niin haitallisia, että kokonaissäästöt eivät toteudu sen takia, että naisten asema työelä-mässä heikkenisi ja se voisi ohjata naisia kotiin. Monet kunnat eivät myöskään halua näitä toteuttaa, eli se eriarvoistaisi lapsia. Kysynkin nyt tulevalta valtiovarainministeriltä, minis-teri Orpolta: oletteko te samaa mieltä ministeri Stubbin kanssa, ja ovatko hallituspuoluei-den puheenjohtajat keskustelleet siitä, että tämä kohtuuton esitys voitaisiin perua?

16.08 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varsinai-sesti olen kyllä täällä edelleen sisäministerin roolissa, mutta lyhyesti voin todeta, että teim-me tänään hallituspuolueiden kesken sen arvion, että tämä ei nyt vielä mennyt eteenpäin, mikä antaa mahdollisuuden tätä asiaa käydä läpi vielä ennen kuin käsittely jatkuu. Palaam-me asiaan.

16.09 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksen mukai-nen 22 prosentin korotus tavallisten pieni- ja keskituloisten perheiden päivähoitomaksui-hin on todella aivan liian suuri, ja se vaikeuttaisi perheiden elämää aivan kohtuuttomasti. Näin suuren korotuksen vaikutukset myös työnteon ja työn vastaanottamisen kannustavuuu-teen ovat hyvin merkittäviä ja aivan päinvastaisia kuin hallitus esityksessään totesi. Päämi-nisteri Sipilä on myös jo aiemmin todennut, että kaikki tarvittavat leikkauspäätökset on nyt jo tehty. Lapsiperheitä on monella tapaa jo aiemmin rokotettu. Eikö nyt olisi aika todeta, että hallituksen alkuperäinen esitys oli huonosti valmisteltu? Kysyisinkin: voiko hallitus nyt jo ennen kesätaukoa todeta, että päivähoitomaksujen korotuksista luovutaan koko-naan?

16.09 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuo-ro): Arvoisa puhemies! Haluan tehdä sellaisen havainnon siitä esityksestä, että siinä on toki paljon hyviä puolia, muun muassa se, että se pienentää maksuja pienituloisimmilta perheiltä, ja myöskin erityisesti yksinhuoltajaperheiden asemaa se esitys jopa helpottaa. Samoin siinä on elementtejä, jotka pienituloisten kohdalla lisäävät työn vastaanottamisen kannusteita. Eli tämä on hyvin monipuolinen kokonaisuus, jota tulee huolella punnita, ja siitä syystä olen iloinen, että asiaa voidaan vielä tarkastella.

Täällä käytettiin hyvä puheenvuoro siitä, mitkä ovat ne keinot, joilla voidaan vahvistaa varhaiskasvatuksen arvostusta yhteiskunnassamme. Mielestäni juuri näitä keinoja tässä luettelin: pedagogiikan vahvistaminen eli se, että varhaiskasvatus nähdään osana koulutus-järjestelmää ja vieläpä erittäin vaikuttavana osana varhaiskasvatusta, samoin sitten se, että meillä olisi tulevaisuudessa entistä koulutetumpi henkilökunta, eli lisäämme yliopistokou-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

lutettujen lastentarhanopettajien määrää. Lastentarhassa työskentelevä henkilöstö on mukana myöskin tällä hetkellä siinä kehittämistyössä, mitä teemme laadullisella puolella, sekä Opetushallituksen puolella (Puhemies koputtaa) että esimerkiksi opettajankoulutuksen kehittämisfoorumissa.

16.11 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perheille annettiin tässä muutama päivä sitten, viime viikolla, toivoa siitä, että varhaiskasvatusmaksujen korotuksia ei tulisi toteuttamaan. Nyt täytyy sanoa, että tämä on monelle varmaan ollut suuri pettymys. Me saatoimme valiokuntakuulemisissa todeta, että lapsiperheköyhyys on kääntynyt jälleen kasvuun. 40 prosenttia perheistä kärsii tällä hetkellä toimeentulo-ongelmista. 20 prosenttia keskituloisista pikkulapsiperheistä kärsii toimeentulo-ongelmista. Tällä kaikella, näillä toimeentulo-ongelmilla, on suuri vaikutus lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen, minkä takia olisi erittäin tärkeää, että hallitus myös ymmärtäisi sen, että se tukisi perheiden toimeentuloa.

Jos hallitus nyt kuitenkin aikoo toteuttaa kaikesta huolimatta nämä päivähoiton korotukset ja kohdistaa ne keskituloisiin lapsiperheisiin, niin mitä hallitus aikoo tehdä? Arvoisa ministeri Orpo, asettaisin teille kysymyksen: Totesitte linjakysymyksenä linjapuheessanne, että ilman keskiluokkaa ei ole hyvinvointia, koska ei ole sen rahoittajia. Tarkoitatko te sillä sitä, että te tulette rokottamaan ja siirtämään kustannuksia (Puhemies: Aika!) keskiluokkaan eikä päinvastoin? (Hälinää — Eduskunnasta: Luulen, että tulkitsitte oikein!)

16.12 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen maksut eivät tule nousemaan ainakaan elokuussa. Eikö tämä ollut nyt hyvä uutinen hallitukselta perheiden suuntaan? Asiaa käsitellään vielä hallituksessa ja katsotaan, mikä tämän esityksen kohtalo on, ja pidän sitä hyvänä asiana.

16.13 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä ylempään maksuluokkaan kuuluu myös perheitä, joissa äiti työskentelee matalapalkka-alalla mutta isän palkkataso nostaa perheen yhteenlaskettavat ansiot sille tasolle, että lasten päivähoitomaksut määräytyvät ylimmän maksuluokan mukaan. Valitettavasti miehen euro on edelleenkin Suomessa suurempi kuin naisen euro. Tämä aiheuttaa varmasti tilanteita, jolloin perheissä pohditaan, kannattaako äidin käydä töissä vai jäädä kotiin hoitamaan lapsia. Vaikka se siinä elämäntilanteessa ja taloudellisessa tilanteessa saattaisikin tuntua houkuttelevalta ja hyvältä vaihtoehdolta, niin se valinta on kuitenkin valinta myöskin tulevaisuuteen: se vaikuttaa äidin urakehitykseen, äidin palkkatasoon ja lopulta myös äidin eläkkeeseen. Arvoisa ministeri, näettekö te tässä tasa-arvo-ongelmaa?

16.14 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin sanottu, tätä esitystä punnitaan vielä hyvin monilta kanteilta ennen kuin varsinaisia lopullisia päätöksiä asiassa tehdään. Siihen kysymykseen haluaisin kyllä vielä huomioita kiinnittää, että mielestäni on erittäin tärkeää, että eri keinoin kannustamme perheitä laittamaan lapsensa osallistumaan varhaiskasvatukseen, koska sillä on positiivisia vaikutuksia tutkimustenkin mukaan siihen, minkälaisia oppimisvalmiuksia

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

heillä myöhemmin on ja miten koulutus sitten myöhemmin järjestyy ja onnistuu ja minkälaiset ne valmiudet sille koulupolulle ovat. (Hälinää) Eli toivomme, että voimme erilaisilla keinoilla, esimerkiksi varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehittämällä ja palveluohjauksella, vaikkapa helposti haavoittuvia ryhmiä, kuten maahanmuuttajaryhmiä, ohjata osallistumaan varhaiskasvatukseen, koska se on lapselle hyväksi.

16.15 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus teki erittäin merkittävän teon siinä, että otti aikalisän varhaiskasvatusmaksujen korotusten yhteydessä. Mielestäni siinä kohdin hallitus ansaitsee kiitoksen. Varhaiskasvatusmaksuilla on nimittäin monenlaista merkitystä, kuten täällä oppositiokin on nostanut. Varhaiskasvatusmaksut voidaan nähdä eräällä tavalla veronkorotuksena, joka kohdentuu vain lapsiperheille, ja silloin herää kysymys, haluammeko me tosiasiallisesti kohdentaa verojen korotuksen maksujen muodossa lapsiperheille.

Toinen kysymys liittyy siihen, että kun me haluamme samaan aikaan eräällä tavalla elvyttää meidän julkista taloutta, siihen liittyy yksityinen kysyntä, niin se kaikki raha, mikä otetaan lapsiperheiltä, on myös kulutuksesta pois. (Välihuutoja vasemmalta) Ehkä tärkein asia, joka tähän liittyy, on lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen ja siihen kannustaminen, ja siltä osin kysyisinkin: mitä konsteja me voimme tehdä, jotta me saamme lapset osallistumaan entistä enemmän varhaiskasvatukseen?

16.16 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä oli erittäin hyvä kysymys, ja tämä on nimenomaan se, mitä meidän pitää yhdessä miettiäkin, mitkä ne erilaiset keinot ovat, millä lisäämme osallistumisastetta varhaiskasvatukseen. Se on Pohjoismaiden alhaisin Suomessa, ja meidän tulisi ilman muuta kannustaa perheitä osallistumaan varhaiskasvatukseen ja myös vahvistaa vanhempien ja perheiden luottamusta siihen, että varhaiskasvatuksella on merkitystä myöskin lapsen myöhemmän oppimisen kannalta. Siinä meillä tietysti kaikilla vanhempinakin on iso rooli, että teemme niitä valintoja omassa arjessamme, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen vai eikö osallistu. Ja voimme vaikuttaa muun muassa tässä kyselytunnilla sanomalla, että minä toivon, että mahdollisimman moni lapsi osallistuisi varhaiskasvatukseen.

16.16 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä viime vuoden aikana varsin usein keskustelleet varhaiskasvatuksesta ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta, ja nyt maksupolitiikasta emme vielä tiedä, mitä siitä tulee. Toivon tietysti, että hallitus tekee hyviä päätöksiä. Olemme myös keskustelleet henkilöstömitoituksista. Kaikki nämä ovat hankalia keskusteluita. Mitä jos ajattelisimme ihan toisin ja yrittäisimme todellakin kannustaa perheitä osallistumaan varhaiskasvatukseen muuttamalla järjestelmää tyystin? Esimerkiksi Ruotsissa on käytössä sellainen malli, missä varhaiskasvatus on ilmaista neljä tuntia päivässä yli 3-vuotiaille. Jos vielä kytkisimme tähän isoon muutokseen muutoksia kotihoidon tukeen ja ehkä perhe-, vanhempainvapaisiin, niin saisimme tällaisen perhepoliittisen kokonaisuudistuksen. Voisiko hallitus tehdä tällaista?

Kort, talman, på svenska också. Kan regeringen tänka sig en familjepolitisk helhetsreform där man ger gratis dagvård åt barn över tre år, till exempel fyra timmar, gör förändringar i hemvårdsstödet och sedan också förändringar i föräldraledigheten, så att vi får en ordentlig reform? Onko tämä mahdollista?

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.18 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen osalta meillä onkin kuljettu aika iso ajattelutavan muutos. Nykyään ei enää puhuta lastentarhoista ja lasten tarhaamisesta tai siitä, että lapset pitää jonnekin saada päiväksi sillä aikaa, kun vanhemmat ovat töissä, vaan tänä päivänä varhaiskasvatus on nimensä mukaisesti varhaiskasvatusta, eli siellä jo saa niitä valmiuksia, jotka sitten myöhemmin auttavat opintitiellä ja elämässä ylipäättänsäkin. Varhaiskasvatuksella voidaan muun muassa ehkäistä syrjäytymistä ja puuttua varhaisesti moniin ongelmiin, esimerkiksi vaikkapa oppimisvaikeuksiin.

Tässä tuli hyviä ehdotuksia, joita mielestäni kaikkia meidän tulisi harkita ja käydä innovatiivisesti läpi, käydä myös kansainvälistä vertailua, ja tämän Ruotsin esimerkin tunnen hyvin. Päätöksiä mistään tämän tyyppisistä kokonaisuuksista meillä ei tietenkään hallituksessa ole. Opetushallitus tekee tällä hetkellä varhaiskasvatuksen historian ensimmäisiä perusteita eli ikään kuin opetussuunnitelmienomaista asiakirjaa, jossa määritellään, mitä erilaisia tavoitteita ja sisältöjä varhaiskasvatuksella on. Täytyy sanoa, että kun on seurannut sitä ammattilaisten tekemää työtä, niin se on hyvin innostavaa.

16.19 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän varhaiskasvatuskeskustelun yhteydessä on noussut esiin ansiokkaasti myös se, että tuo hallituksen esitys, joka nyt on keskustelussa, piti sisällään myös merkittävän kädenojennuksen kaikkein pienituloisimmille, esimerkiksi yhden vanhemman perheille, joka on tietysti tuon esityksen valtavan hyvä puoli. Toinen merkittävä keskustelu sen yhteydessä käytiin tunti-perustaisen päivähoitomaksun käytännön kasvattamisesta, joka olisi niin ikään lapsiperheiden talouden ja arjen hallinnan kannalta hyvä esitys ja jota jo monissa kunnissa kokeillaan.

Mutta lapsiperheiden palvelut ovat muutakin kuin päivähoitoa tai varhaiskasvatusta sen laajassa merkityksessä. Hallituksen kärkihanke lasten ja perheiden palveluiden parantamisesta pitää sisällään muun muassa esityksen lapsiperheiden kunnallisen kotiaavun parantamisesta ja lapsiperheiden palveluiden kokonaismuutoksesta. Tästä on keskusteltu huomattavasti vähemmän, ja tiedustelin asiasta vastaavalta ministeriltä: miten tuo kärkihanke voi? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!)

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lapsiperheiden kunnallisiin kotipalveluihinhan eduskunta ja maan hallitus lisäsi rahaa. Siihen on kohdennettu lisämäärärahoja tälle vuodelle. Toiseen kärkihankkeen jalkauttamisvaihe: Olennaista on se, että olemassa olevia hyviä käytäntöjä esimerkiksi kotipalvelun osalta, niitä malleja, joita maassa on eri kunnissa eri puolilla maata, saataisiin monistettua. Se on nyt jalkauttamisvaiheessa sillä tavalla, että aluekierrokset ovat menossa ja aluekierroksilla muun muassa kerätään niitä kokemuksia ja niitä paljon puhuttuja hyviä käytäntöjä. Seuraava vaihe on sitten se, että niitä pitää pystyä monistamaan. Mutta tässä ollaan kenttävaiheessa.

16.21 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on toistuvasti joutunut peruuttamaan päätöksiään, ja on ilmennyt, että laskelmat päätösten taustalla eivät ole pitäneet paikkaansa. Tässäkin esityksessä on selvää, että tämä heikentää työllisyysastetta ja heikentää tasa-arvoa, naisten asemaa työelämässä, ja muitakin leikkauksia on tehty, kuten eläkeläisten asumistuen leikkaus, jonka hallitus on perunut. Nyt ha-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

luankin tuoda esille sen, että kun te sanotte tässä yhteydessä, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, varsin hyvin asioita varhaiskasvatuksen merkityksen puolesta, niin kaikki hallituksen toimenpiteet menevät toiseen suuntaan ja rajoittavat ihmisten mahdollisuuksia saada lapsia varhaiskasvatukseen, päästä itse työhön. Ja tämä on se ristiriita, johon teidän nyt on vastattava. Jos te sanotte — niin kuin useampi hallituksen ministeri sanoo — että näiden päätösten tekeminen tuntuu pahalta ja ikävältä, niin minulla on siihen hyvä keino: alkää tehkö näitä päätöksiä. Silloin ei tunnu pahalta, vaan silloin tuntuu paremmalta, kun parantaa oikeasti varhaiskasvatuksen asemaa. Ja haluaisin myös kysyä pääministeriltä: Miten te näette tämän asian? Voiko nämä leikkaukset perua, koska ne eivät ole taloudellisestikaan järkeviä?

16.22 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan nyt vielä kerran, että hallitus tosiaan uudelleen harkitsee tämän esityksen ja elokuussa eivät astu voimaan nämä maksukorotukset, niin kuin tässä jo on todettu. Ihan teidän suuntaan: eikös se nyt ollut se päivän hyvä uutinen? Ja mitä tulee vielä tähän varhaiskasvatuksen kehittämiseen, niin minähän luetteloin lukuisia keinoja, millä voimme positiivisessa hengessä viedä varhaiskasvatuksen laatua eteenpäin. Kaikki tiedämme, että tällä hetkellä Suomessa on erityisen haastavat taloudelliset ajat taloudellisten resurssien näkökulmasta. Se ei ole uutinen eikä yllätys kenellekään. Mutta silloin juuri on erityisen tärkeää, että me pystymme panostamaan siihen laatuun, pedagogiikan vahvistamiseen, osaamiseen ja siihen palveluun, mitä nämä lapsiperheet, lapset saavat.

16.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on siis käynyt selväksi, että tämä hallituksen ajama esitys näistä päivähoitomaksujen jättikorotuksista asettaa kaikkein tiukimpaan tilanteeseen ahkerat, työssäkäyvät, keskiluokkaiset lapsiperheet. Sitten on käynyt myös ilmi, että tässä voi tulla aika kohtuuttomia tilanteita, että perheenisällä tai -äidillä ei ole siis varaa mennä töihin. Saatiin valoa kaksi viikkoa sitten, kun hallitus ilmoitti, että se peruu tämän tekemänsä päätöksen. (Oikealta: Ei ilmoittanut!) Esimerkiksi kokoomuksen edustaja Sarkomaa jo tiedotteessa iloitsi siitä, että hallitus on perunut tämän päätöksen. Ja nyt saimme sitten kuulla, että hallitus peruu tämän tekemänsä peruspäätöksen ja siirtää tämän syksyyn. Onko tässä nyt riski, että tässä perutaan ensi syksynä perumisen peruutus?

Arvoisa pääministeri, vähän näin juhannuksen tulon hengessä, kun lapsiperheetkin valmistautuvat lomiin, kysyn: onko tämä nyt sitä vatulointia, vai täyttääkö tämä jo jappaisteluun tunnusmerkit?

16.24 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tuossa listassa jäi mainitsematta se, että tämä ehdotus, mikä on, auttaa ihan kaikkien pienituloisten asemaan. Se sieltä tahtoo aina unohtua.

Toiseksi, tämä hallitus on lähtenyt tekemään taloussuunnitelmaa siltä pohjalta, että emme siirrä ongelmia kuntien hartioille. Mehän emme nosta päivähoitomaksuja, vaan me annamme tilaa kunnan päätökselle tehdä harkintansa mukaan siellä alueella olevia päätöksiä. Pallon siirtämistä, peiton jatkamista me emme halua tehdä, että leikkaamme kunnilta mutta emme anna heille työkaluja tehdä sitten sen mukaisia päätöksiä, joko korottaa maksuja tai sitten väljentää normeja sillä tavalla, että he voivat sitten paremmin tehostaa toimintaansa. Tämä on nyt uutta hallituksen politiikassa suhteessa aikaisempiin käytäntöihin.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Tämä lisääika mahdollistaa nyt asian uudelleen harkinnan. Eikö tämä ole juuri hyvää politiikkaa? Meillä aikataulu kyllä sallii sen, että (Puhemies koputtaa) tämä asia harkitaan huolella loppuun saakka.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työssäjaksamisesta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 71/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Andersson.

Keskustelu

16.26 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen ajama kilpailukyky sopimus sinetöitiin lopullisesti viime viikonloppuna. Tämä sopimus iskee poikkeuksellisen kovaa julkisella sektorilla työskenteleviin, joille työajan pidennyksen ja vakuutusmaksujen korotusten lisäksi tulee 30 prosentin lomarahojen leikkaus. Esimerkiksi lähihoitajien ansiotaso laskee Tilastokeskuksen tietojen mukaan 134 euroa kuussa. Lähi- ja perushoitajaliitto Super julkaisi viikko sitten selvityksensä, jonka mukaan yli 90 prosenttia Suomen perus- ja lähihoitajista on huolissaan hoidon laadusta, 70 prosenttia on harkinnut alanvaihtoa ja yli puolet ei ole varmoja, pystyvätkö työskentelemään kahden vuoden kuluttua terveytensä puolesta nykyisessä ammatissaan. Arvoisa pääministeri, tämä tulos on mielestäni todella järkyttävä. Haluan nyt kysyä ministeri Mäntylältä ja Rehulalta: mitä aiotte tehdä vanhus-, terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilökunnan työssäjaksamisen ja siten myöskin suomalaisen hoidon parantamiseksi?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miksi me olemme tekemässä muutosta sosiaali- ja terveydenhuollon perustoihin? Siksi, että on epävarmuus siitä, millä tavalla ensi vuosikymmenelle meidän rahamme riittävät palvelutarpeeseen nähden ja toisekseen miten ne ammattilaiset — nämä prosentit, joista te täällä, edustaja Andersson, kerroitte — voivat tehdä sitä työtä, johon heillä on koulutus, ja miten he voivat tehdä työtä niin, että he jaksavat. Me tarvitsemme tämän ison muutoksen, jotta epävarmuus vähenee. Toisekseen me tarvitsemme toimintamalleja ja toimintatapoja, joita tämän kaiken sote-melskauksen keskellä onneksi valmistellaan. Valmistellaan toimintatapojen kehittämistä, valmistellaan työnjakoa, valmistellaan hoitoketjujen nykyistä sujuvampaa toimintaa ja niin edelleen. Mitä aiotaan tehdä? Paljon, kunhan nyt vain kaikki olisivat matkassa siinä, että tämä muutos pitää tehdä, eikä tehdä neliraajajarrutuksia.

16.28 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys on erittäin tärkeä: kuinka tuemme ihmisten työssäjaksamista ja työhyvinvointia? Tähän on aivan erityisesti kiinnitetty myöskin STM:ssä huomiota. Työssäjaksaminen ja työhyvinvointi ovat monen tekijän ja monen asian summa. Yksi

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

merkittävä tekijä on se, että ihminen itse kokee voivansa vaikuttaa omaan työhönsä, eli se motivaatio työhön menemiseen ja se hyvä tunne, kun menee sinne työpaikalle, syntyy myös siitä, että ihminen itse pystyy hallitsemaan sitä omaa työtään ja kokee, että se hänen työpanoksensa on merkittävä ja hän antaa sillä aidosti jotain hyvää. Erityisesti hoitoalalla, jolla itsekin olen työskennellyt, työtä tehdään kutsumuksesta, mutta kyse on myöskin johtamisesta ja siitä, että ihmiset aidosti työpaikoilla pääsevät vaikuttamaan siihen omaan työhönsä ja aidosti tulevat myös kuulluiksi siellä oman työyhteisönsä sisällä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Edustaja Andersson.

16.29 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus on tiedostanut tämän ongelman laajuuden. Työpahoinvointi on todella merkittävä ongelma suomalaisessa työelämässä tällä hetkellä, ja se synnyttää myöskin merkittäviä kustannuksia niin julkiselle sektorille kuin myöskin työnantajille. Mitään konkreettisia ratkaisuja en kuitenkaan havainnut ministereiden vastauksista, päinvastoin sekä sote-uudistus että jatkuvat kilpailutukset myöskin luovat sitä epävarmuutta ja sitä stressiä erityisesti julkiselle puolelle Suomessa tällä hetkellä. Koko tämän kuluneen vuoden aikana Suomessa on puhuttu lähinnä vain siitä, mitä suomalaiset työntekijät maksavat, eikä siitä, miten he jaksavat ja voivat omalla työpaikallaan. Samalla tämäkin hallitus on tehnyt useita päätöksiä, jotka heikentävät työssäjaksamista entuudestaan: muun muassa vuorotteluvapaan ehtoja on tiukennettu ja kilpailukykysovimuksen myötä työaika pitenee.

Haluan myös kysyä ministeri Lindströmiltä — kun ei ole paikan päällä, niin jatketaan sitten samoilla ministereillä: mitä hallitus aikoo konkreettisesti tehdä suomalaisten työhyvinvoinnin ja myöskin työsuojelun parantamiseksi, sairauspoissaolojen vähentämiseksi?

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellisessä vastauksessani jo kerroin, tähän asiaan on STM:ssä tartuttu ja sitä koko ajan prosessoidaan ja keskusteluja käydään aktiivisesti niiden eri tahojen kanssa, joilla on se paras asiantuntemus sieltä kentältä siinä, mitä me voisimme tehdä paremmin. Kaikki tiedämme sen, että esimerkiksi työpaikkakiusaaminen on erittäin suuri ongelma ja sitä tapahtuu työyhteisöjen sisällä paljon, ja tämä on yksi semmoinen aihe, josta meidän pitäisi uskaltaa puhua paljon rohkeammin, että se työyhteisö itsessään on dynaamisesti sellainen, että kaikilla on siellä taatusti hyvä olla ja myöskin niistä epäkohdista uskalletaan puhua. Työterveyshuollolla on erittäin merkittävä rooli tässä kokonaisuudessa siinä, kuinka he suhtautuvat näihin ongelmiin. Tiedämme myöskin, että esimerkiksi mielenterveysongelmat ja niiden kautta sairauslomille ajautumiset ovat erittäin suuri haaste. Nämä ovat kaikki asioita, joista, kuten sanoin, käymme erittäin aktiivista keskustelua ja pyrimme kaikin tavoin löytämään niitä konkreettisia ruohonjuuritason keinoja, joilla asioita voimme viedä eteenpäin.

16.32 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoito- ja hoivaalalla työtään tekevät ihmiset joutuvat usein päivittäin kohtaamaan valtaisia paineita saadakseen tehdä työnsä mahdollisimman hyvin. Etenkin kun tänä päivänä kotihoitoon halutaan panostaa enemmän kuin aikaisemmin, vähentää tuota laitoshoidoa, niin siellä kotisai-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

raanhoidon puolella ollaan jouduttu kohtaamaan ongelma, josta hallitus ei ehkä ole tietoinen, koska ei ole ainakaan siitä puhunut eikä ole halunnut siihen puuttua.

Liikenne- ja viestintäministerille osoitan kysymykseni: Nimittäin kotihoidon henkilöstö joutuu usein etsimään kohtuuttoman paljon parkkipaikkaa saadakseen tehdä sen hoito- ja hoivatyönsä hyvin. Tämä koetaan erittäin epäoikeudenmukaiseksi varsinkin, kun pientä palkkaa saavat ihmiset joutuvat itse maksamaan sitten parkkisakot omasta kukkarostaan. Tämän pystyisi helposti muuttamaan tieliikennelakiin. Onko ministeri tietoinen tästä ongelmasta, ja aiotteko puuttua siihen nopealla aikataululla? Tällä ei nimittäin ole budjetti-vaikutuksia, mutta tämä kyllä lisäisi näiden tärkeää työtä tekevien ihmisten työhyvinvointia.

16.33 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tieliikennelakia ollaan tosiaan syksyllä uudistamassa ja sen osalta kartoitetaan laajasti siihen liittyviä tehtäviä. Tämä osa on kuitenkin kuntien vastuualuetta ja tulevaisuudessa sitten siellä pitkälti huolehdittavana. Myöskin kaavoitus- ja maakuntakaavat ottavat kantaa sitten alueiden rakentamisoikeuksiin.

16.33 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä SuPerin selvityksessä ilmeni tosiaan paitsi se, että vanhusten kotihoitoa tekevät hoitajat ovat huolissaan omasta jaksamisestaan, niin myös se, että he ovat huolissaan hoidettaviensa, vanhusten turvallisuudesta siitä syystä, että kiire estää kunnollisen hoivan ja hoidon antamisen. Kysymys siitä, miten me pystymme varmistamaan potilasturvallisuuden, asiakasturvallisuuden sote-palveluissa, on hyvin keskeinen myös tässä sote-uudistuksessa. Huolta herättääkin kovasti se, kun hallitus tuntuu nyt asettavan etusijalle sen, miten voidaan lisätä valinnanvapautta ja kilpailua, eikä sitä, miten voidaan turvata se, että hyvinvointi- ja terveyserot kapenevat.

Nyt viimeisimmän tiedon tai huhun mukaan hallitus on siirtämässä Valviran valvonta-tehtävää sosiaali- ja terveysministeriöstä, elikkä tästä asiantuntijaministeriöstä, pois VM:n alaisuuteen, (Puhemies koputtaa) ja on tullut paljon yhteydenottoja ja kysymyksiä tästä, minkälainen heikkeneminen tästä seuraa siinä, että voisimme turvata potilasturvallisuuden. Voisiko ministeri Rehula vastata tähän kysymykseen?

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monipolvinen kysymys päättyi siihen, miten valvonta hoidetaan jatkossa.

Ensinnäkin, ihan kaikkiin eikä ihan jokaiseen eikä kolmanteenkaan huhuun kannata nyt tässä tilanteessa taas, missä akuutisti ollaan, uskoa. Toisekseen, olennaistahan on se, että meillä on jatkossakin substanssilainsäädäntö. Meillä on vanhuspalvelulaki, joka tulee määrittelemään esimerkiksi sen, että palvelusuunnitelmat pitää kaikille tehdä: sen, milloin henkilö, joka apua, hoitoa ja hoivaa, tarvitsee, niin selviytyy kotona ja milloin hän on tarpeessa 24/7-paikkaan, jossa täytyy olla jatkuva hoidon ja hoivan valmius.

Valvonnan osalta ei minulla ainakaan ole sellaista tietoa, että valvontaan liittyvä lainsäädäntö olisi ainakaan höllentymässä. Mehän tulemme kirjoittamaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin pykälät siitä, miten valvonta järjestetään. Ja mikä rooli on substanssiministeriöllä: riippumatta siitä, mikä on se hallinnollinen kotipesä, voimassa oleva lainsäädäntö, substanssilainsäädäntö tulee olemaan varmuudella jatkossakin olemassa.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.36 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työssäjaksamiseen liittyy paljolti se, kokeeko ihminen olevansa oikealla alalla ja toisaalta onko hänellä mahdollisuus saada ammatillista lisäkoulutusta. Tämän kevään aikana nuoret ovat pyrkineet sankoin joukoin eri koulumuotoihin, ja olen huomannut, että opetusministeri on linnannut, että yhä useamman nuoren tulisi päästä opiskelemaan ilman pääsykokeita, ilman soveltuvuuskokeita, lähinnä todistusten arvosanojen pohjalta. Tämä herättää huolen siitä, että vaikka kuitenkin esimerkiksi nimenomaan hoiva-alalla tämä soveltuvuuskoe on äärimmäisen tärkeä, niin näistä ollaan monellakin alalla, esimerkiksi lähi- ja perushoitajien kohdalla, luovuttu yhä enenevässä määrin. Olisinkin kysynyt, mikä on opetusministerin linja tässä asiassa. Päätyykö meille tänä päivänä nimenomaan hoitoalalle ihmisiä, jotka eivät välttämättä olekaan soveltuvia sille alalle? Kenties siitä myöskin johtuu osittain se työssä jaksamattomuus ja mahdollisesti uupuminen.

16.37 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan sekottui ehkä kaksi asiaa tässä. Se, mistä olen puhunut, liittyy korkea-asteen opiskelijavalintoihin ja siihen, miten siinä voitaisiin vähentää ennakkovalmistautumista vaativia, ulkolukuun perustuvia pääsykokeita. Itse asiassa tulevaisuudessa suunta saattaa korkea-asteen, yliopistojen, valintakriteereissä olla enemmän soveltuvuuskokeiden suuntaan. Näin on korkeakoulujen kanssa käyty keskusteluja. Tavoitteena on se, että pystyttäisiin vähentämään välivuosien määrää ja nopeuttamaan siirtymiä, niin että nuoret pääsisivät nopeammin opiskelemaan. Se olisi semmoinen positiivinen uudistus myöskin.

Mitä tulee soveltuvuuteen toisella asteella, niin tällä hetkellä teemme ammatillisen koulutuksen reformia ja siinä yhteydessä käydään läpi myös tähän liittyvät käytännöt ja lainsäädäntö ja tarkastellaan, millä tavalla voitaisiin erityisesti sosiaali- ja terveysalan osalta tulevaisuudessa toimia.

16.38 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SuPerin esille nostamat henkilöstön huolet on otettava vakavasti. Me kokoomuksen eduskuntaryhmässä olemme ne lukeneet, ja haluan tässä sanoa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tehdään sen takia, että suomalaiset saisivat yhdenvertaiset, laadukkaat palvelut, mutta myös sen takia, että sosiaali- ja terveydenhuolto olisi hyvä paikka tehdä työtä. Työhyvinvointi lähtee myös siitä, että voi vaikuttaa omaan työhön, johtaminen on hyvää, mutta tärkeää on myöskin, että henkilöstö on koko tämän uudistuksen valmisteluvaiheen mukana, että he voivat vaikuttaa uudistukseen, koska heidän lopulta ne palvelut sitten tekevät. Kysynkin sosiaali- ja terveysministeriltä, miten on varmistettu, että suomalainen sote-henkilöstö on vahvasti mukana tekemässä sote-uudistusta, jotta työhyvinvointi olisi tulevaisuudessa entistä parempaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Rehula.

16.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädäntö tulee antamaan raamin sille tekemiselle, joka eri maakunnissa toimeenpannaan. Nyt on aivan olennaista ja välttämätöntä ensinnäkin saada alueellinen muutos liikkeelle niillä alueilla, joilla se ei vielä ole tapahtunut, ja toisekseen viimeistään kesän jälkeen, kun eletään syyskuuta, eletään lokakuuta, alueellisessa muutoksessa pi-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tää olla sellaiset kokoonpanot, joissa henkilöstö on aidosti mukana. Meillä on näytöt siitä, millä tavalla kaksi viimeisintä päätöksentekoa on prosessina edennyt Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Molemmissa on tehty muutosta ja sitä valmistelua alhaalta ylöspäin laajasti työpaikoilla, erilaisissa kokouksissa, erilaisissa palavereissa, nimenomaan henkilöstöä laajasti mukaan ottamalla. Tämä on täysin välttämätön asia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys naisten asemasta työmarkkinoilla (Anna-Maja Henriksson r)

Suullinen kysymys SKT 72/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Henriksson.

Keskustelu

16.40 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade fru talman! Finlands sysselsättningsgrad är betydligt lägre än de övriga nordiska ländernas, och en orsak till det här är vårt familjeledighetssystem. Bland annat så är det ett faktum att unga kvinnor i Finland inte alls deltar i samma utsträckning på arbetsmarknaden som till exempel kvinnorna i Sverige och på Island.

Arvoisa puhemies! Suomen työllisyysastetta pitäisi nostaa, ja tähän on myös hallituksen hyvä tavoite. Olemme muita Pohjoismaita jäljessä, ja aika paljonkin jäljessä. Yksi syy tähän on se, että nykyiset perhevapaa- ja kotihoidon tukijärjestelmät eivät tue äitien urakehitystä. Paluu työelämään viivästyy, ja se vaikuttaa myös palkkatasoon ja pidemmällä tähtäimellä myös eläketasoon. Sen takia naisilla on pienempiä eläkkeitä ja tulee olemaan pitkään tulevaisuudessa, ellei tälle asialle tehdä mitään. Siksi me tarvitsemme perhevapaiden, kotihoidon tuen sekä päivähoidon (Puhemies koputtaa) kokonaisuudistuksia. Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä, jotta me pääsemme samalle uralle kuin muut Pohjoismaat tässä asiassa?

16.41 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Menneet ovat menneitä ja historia on historiaa, mutta meidän olemme Suomessa edenneet kohti pohjoismaista tasa-arvoa. Näissä nykyisissä perhevapaajärjestelmissähän, jotka tällä hetkelläkin ovat voimassa, on äidin elementit, siellä on isän — kiitos edellisen hallituksen esimerkiksi. Meillä on näytöt siitä, että edellisen hallituksen päätöksillä isät ovat ruvenneet käyttämään vanhempainvapaita enemmän. Sellaista, että nyt lähdetäisiin isän kokonaisuudistuksen polulle, ei ole hallituksen piirissä ainakaan toistaiseksi vielä valmisteltu tai siitä edes keskusteltu. Toisekseen, meillä on varhaiskasvatuksen muodot, joista yhtenä on kotihoidon tuki, ja osa teidän kysymystänne viittasi siihen. Tämä hallitus ei tule valmistelevaan kotihoidon tuen muutoksia.

16.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin tärkeä, ja oikeastaan ministeri Rehula jo pitkälti siihen vasta-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

si. Mutta vielä haluaisin nostaa tässä kokonaisuudessa esiin sen, että kysymys on mitä suurimmassa määrin myöskin meidän sosiaaliturvajärjestelmään liittyvistä kysymyksistä, kun me puhumme tästä aiheesta. Silloin kun puhutaan tavallaan perhe-etuuksista ja puhutaan naisten asemasta ja myöskin eläkekertymistä, niin itse näen, että meidän täytyy kyetä tarkastelemaan näitä järjestelmiä hyvin kokonaisvaltaisesti ja nimenomaan myöskin perhe-etuusjärjestelmiä pohtia: mitä niihin on tehtävissä, jotta ne nimenomaan tukevat näitä eri tavoitteita mutta myöskin jättävät sen mahdollisuuden perheille tehdä itse niitä valintoja, jotka palvelevat juuri heidän perhettään ja tilannettaan parhaiten. Eli kysymys on talouspoliittisesta asiasta, työllisyyspoliittisesta asiasta mutta mitä suurimmassa määrin myöskin sosiaalipoliittisesta asiasta, josta tulisi käydä laajempaa keskustelua.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.43 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on myös arvovalinnasta. Tässä voidaan valita, halutaanko edistää suomalaisia työmarkkinoita niin, että naiset ja varsinkin nuoret naiset voivat osallistua niihin enemmän kuin tänä päivänä, vai eikö haluta. Ja niin kauan kuin ei haluta tehdä kotihoidon tueksi mitään, niin tälle asialle ei tule tapahtumaan mitään. RKP on esittänyt monta kertaa, että meidän pitäisi saada 6+6+6-järjestelmä eli että äiti voisi olla 6 kuukautta kotona, isä 6 kuukautta, ja sitten vanhemmat voisivat päättää, kumpi heistä käyttää sen viimeisen puolen vuoden ajanjakson, mutta samalla pitäisi uudistaa kotihoidon tukijärjestelmää ja päivähoitoa.

Hallituksen ohjelmassa lukee, että Suomi on tasa-arvoinen maa, piste. Se, arvoisa hallitus, ei riitä, ja teidän tasa-arvo-ohjelmassanne todetaan muun muassa, että perhevapaille ei tehdä mitään, tai oikeastaan (Puhemies koputtaa) siellä ei todeta perhevapaista yhtään mitään. Arvoisa hallitus, miksi tämä ei ole prioriteettiaihe?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kumpi vastaa? Otetaan vain toinen, eli ministeri Mäntylä, olkaa hyvä. (Juha Rehula: Tasa-arvo toteutui!)

16.45 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Tasa-arvo toteutui ilmeisesti.

Arvoisa puhemies! Kysymys arvovalinnoista: Kotihoidon tukea emme ole tällä hallituskaudella muuttamassa, tämä tehtäköön tässä nyt sitten selväksi. Pitää minusta muistaa se, että on myöskin tasa-arvoa, että meillä on yhteiskunnassa erilaisia mahdollisuuksia valita, ja kotihoidon tuen valinta on myöskin yhdenlainen arvovalinta. Se on perheiden oma valinta, ja meidän täytyy myöskin jättää perheille mahdollisuus valita sellainen vaihtoehto, joka on juuri heille se sopiva.

16.45 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me keskustelemme nyt todella tärkeästä asiasta, joka on liittynyt tähän pohjoismaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan: siitä, että naisilla ja miehillä on myös mahdollisuus päästä työmarkkinoille ja tasaveroisesti yhteiskuntaan. Minä toivoisin, että erästä ajastusta kuitenkin jaksettaisiin miettiä sekä työllisyysasteen kannalta että muutoin, ja se idea on seuraava: eikö voitaisi rakentaa semmoinen joustavampi malli — käytetäänkö työnimeä "osittainen kotihoidon tuki" — tunti tunnilta maksettavan päivähoito ja osa-aikatyön yhdistäminen, joka mahdollistaisi

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

joustavammin ja nopeammin pääsyn myöskin työmarkkinoille? Tutkitusti on käynyt ilmi, että niiden naisten, joilla on pienempi koulutus, jos he ovat pidempään kotihoidon tuen varassa, työmarkkinakelpoisuus tulee olemaan tosi ongelmainen tulevaisuudessa. Tulee löytää uusia, joustavia malleja. Minä toivoisin, että tämmöiseen ei suhtauduttaisi hallituksessa kielteisesti.

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen hyvä idea ja ajatus on kannatettava, ja se, kun täällä edellinen edustaja kysyi 6+6+6-mallia, vapautta tehdä perheessä ratkaisut, on hyvä idea, mutta se maksaa suuruusluokaltaan 500 miljoonaa euroa. (Mikaela Nylanderin välihuuto) RKP:llä varmaan on sitten eurot "till" tuoda tähän matkaan.

Me tarvitsemme työelämän kehittämistä myös perheiden näkökulmasta, totta kai. Ja sitä työtä meidän pitää tehdä. Mutta ei unohdeta sitä, kun puhutaan perheiden näkökulmasta, puhutaan työelämän näkökulmasta, myös lapsen näkökulmasta, että meillä on sitä varten varhaiskasvatus, meillä on sitä varten kotihoidon tukijärjestelmä, meillä on sitä varten lapsiperheiden sosiaaliturva, lapsilisät. Tämä järjestelmä on lapsen näkökulmasta rakennettu. Ei unohdeta sitä lasta tilanteessa, jossa tavoitetasoja on eri näkökulmista useita.

16.47 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu oikealla tavalla palaa tasa-arvoon. Edustaja Pekonen kysyi jo päivähoiton osalta tasa-arvon vaikutusten arviota. Viime kaudella, aivan niin kuin ministeri Rehula kertoi, toimiessani tasa-arvoministerinä sekä pidennettiin isille korvamerkittyä vapaata että sen lisäksi sitä joustavoitettiin, ja on hienoa, että — ministeri Rehula tässä kertoikin jo sen — se on lisännyt sitä, että isät osallistuvat enemmän lastenhoitoon. Ja nyt kysymys on siitä, että kukaan meistä varmaan ei ole sitä mieltä, että tilanne olisi nyt tasa-arvoinen ja hyvä, vaan edistysaskelia pitää ottaa edelleen, pieniäkin, niin kuin viime kaudella tehtiin. Nyt minua kiinnostaa se, minkälaisia ajatuksia, ministeri Rehula — kun näitte, miten hyvä se uudistus on, mitä viime kaudella tehtiin — ja minkälaisia samanlaisia askeleita te olette nyt suunnitellut, että edelleen tasa-arvoisemmin voisivat jakautua perheiden sisällä nämä perhevaapaat.

16.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tasa-arvonäkökulmasta meillä on samapalkkaisuusohjelma, jossa on yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa sovittu tälle vaalikaudelle ne etenemisen polut, joilla naisen eurosta tulisi enemmän miehen euroa muistuttava. (Naurua — Välihuutoja) Nyt ollaan tilanteessa, jossa naisen euro on 87 senttiä, suomeksi sanottuna. Meillä on samapalkkaisuusohjelma sitä varten. Toisekseen jo sillä on merkitystä, että tänään täälläkin eduskunnan kyselytunnilla tämä asia on esissä, jotta kiinnitetään huomiota, tärkeä huomio siihen, että isät käyttäisivät lain suomat mahdollisuudet vanhempainvapaan käyttöön. Esimerkeillä on väliä. Kolmas asia, ja palaan osaltani edustaja Ihalaisen kysymykseen: minä tulen hyvin avoimin mielin etsimään sellaisia ratkaisuja, joissa joustavuutta lisätään, mutta pitää muistaa, että nämä ovat palapelejä; palapelejä, joissa lapsen etu pitää myös muistaa aina ja joka tilanteessa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä pääministeri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.50 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä muistuttaa, että osana tätä kilpailukykykokonaisratkaisua hallitus teki ehdotuksen siitä, että äidin työnantajalle maksetaan 2 500 euron kertakorvaus, ja hallitus ei ole unohtanut tätä tästä kokonaisuudesta vaan valmistelelee sitä ja tulee tuomaan siitä aikanaan esityksen eduskunnalle.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Biaudet.

16.50 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin tänään keskusteltu naisten asemasta työmarkkinoilla, ja valitettavasti hallitus ei oikeasti kovin paljon — pieniä lohtuja on — lupaa toimenpiteitä siihen, että naisen euro olisi samanlainen kuin miehen euro. Olemme odottaneet tosi kauan.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo syrjimättömyyttä työmarkkinoilla ja on 30 vuotta CEDAW-sopimuksen, naiseen kohdistuvan syrjinnän vastaisen sopimuksen, mukaan valvonut syrjimättömyyttä nimenomaan työmarkkinoilla ja tasa-arvon edistämistä. Nyt oikeusministeriö valmistelelee tasa-arvovaltuutetun viran lakkauttamista ja toimiston sulauttamista yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon. 400 000 naista Naisjärjestöjen Keskusliitosta kokee, että tämä ei edistä tasa-arvoa. Miten, tasa-arvoministeri, tämä toimenpide tulee edistämään tasa-arvoa? Ymmärrän, että te ette ole ollut mukana tässä valmistelussa, mutta ehkä kuitenkin osaatte arvioida.

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyse on lainsäädännöstä, joka on tällä hetkellä lausuntokierroksella, ja sosiaali- ja terveysministeriökin omalta osaltaan tästä esityksestä tulee tasa-arvon näkökulmasta lausunnon antamaan. Kuulun henkilökohtaisesti siihen joukkoon, jolle tärkeää on se, että asiat, tässä tapauksessa tasa-arvon edistäminen, voivat mennä eteenpäin. Se paikka, jossa organisaatiossa ollaan: tässä on tapahtunut viime vaalikauden aikana niin, että nyt-hän kyse on tasa-arvovaltuutetun osalta hallinnollisesti oikeusministeriön alaisesta toimesta. Mutta henkilökohtainen mielipiteeni tähän kohtaan on se, että tasa-arvovaltuutetun rooli ja asema pitäisi säilyttää nykyisellään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys TTIP-vapaakauppasopimuksesta (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 73/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Kalmari.

Keskustelu

16.52 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kysyä ministeri Toivakalta Euroopan ja Yhdysvaltain välisestä kauppasopimuksesta. Osaltaan tämä investointisuoja- ja kauppasopimus varmaan lisää kasvua, mutta minulla on huoli elintarvikkeiden turvallisuudesta jatkossa. Maataloustuotemarkkinat sovitaan usein sopimuksen loppupuolel-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

la, ja näin ei ole vielä varmuutta lopputuloksesta. Euroopassa ja Yhdysvalloissa säädellään elintarviketurvallisuutta hyvin eri tavalla. Meillä se ketju on hyvin säädeltyä pellolta pöytään asti ja valvonta myös. Yhdysvalloissa ei ole juuri väliä, miten tuotteet on tuotettu, kunhan lopputuote on kutakuinkin turvallinen, ja elintarvikevirasto on vahvasti kytköksissä teollisuuteen, jäämäärärajat ovat hyvin korkeat. Siksi kysyisinkin teiltä, ministeri Toivakka: Pystyttekö lupaamaan, ettei meille Euroopan markkinoille tule tuotteita, joiden tuotannossa on käytetty esimerkiksi kasvuhormoneja tai antibioottisia kasvun edisteitä? Lupaatteko, ettei klooripesulla tapeta mikrobeja elintarvikkeista? (Puhemies koputtaa) Ja lupaatteko, ettemme syö jatkossa kemikaalicocktailia ja vaaranna elintarviketurvallisuutta?

16.53 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä kysymyksestä, hyvin ajankohtainen kysymys. EU:n ja USA:n vapaakauppasopimusneuvottelut ovat tärkeässä vaiheessa, ja niin sanottu loppurutistus on edessä, ja neuvotteluissa toivottavasti edetään. Vaikeimmat asiat on neuvoteltava vielä syksyn aikana, ja toki monissa asioissa on edistytty. Yksi tärkeä asia on tietenkin se, minkälaisen kohtelun ylipäänsä maataloustuotteiden osalta herkäät tuotteet tulevat saamaan, mutta tältä osin, elintarviketurvallisuuden osalta, ei ole huolta, sillä EU:n markkinoilla olevien tuotteiden on jatkossa täytettävä EU:n vaatimukset, ja sitä kautta elintarviketurvallisuuden taso ei heikkene. Myöskään gmo-tuotteista ei tässä neuvotella. Samaten kun puhutaan ylipäänsä terveyteen, turvallisuuteen, kuluttajansuojaan, ympäristöön liittyvistä standardeista, niin näissä EU on asettanut riman hyvin korkealle, eli sitä tasoa ei tulla heikentämään. Tämä sisältyy EU:n neuvottelumandaattiin, ja tästä tullaan pitämään kiinni.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys veteraanien kuntoutusrahoista (Jani Mäkelä ps)

Suullinen kysymys SKT 74/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Jani Mäkelä.

Keskustelu

16.54 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Pian sata vuotta täyttävä Suomi on itsenäisyytensä velkaa sotiemme veteraaneille. Heistä huolehtiminen loppuun asti on velvollisuutemme ja kunniatehtävämme. Hallitus on lähtenyt toimiin heidän tilanteensa parantamiseksi jo hallitusohjelmakirjauksen tasolla, jossa veteraaneille ja sotainvalideille luvataan lisää varoja. Nyt kuitenkin julkisuudessa on liikkunut tietoja, joiden mukaan jopa useampi kuin sata veteraania olisi jäänyt viime vuonna ilman hakemaansa kuntoutusta. Syyksi kerrotaan määrärahojen niukkuus suhteessa kuntoutuksen kustannuksiin. Tämä asia tulee korjata mahdollisimman pian, olipa sen syy mikä tahansa. Kysynkin hallitukselta: onko tämä ongelma tiedostettu ja millaisia toimenpiteitä sen korjaamiseksi on käynnistetty tai aiotaan käynnistää ja millä aikataululla?

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos palautteesta tänäänkin. Näitä palautteita tulee eri puolilta Suomea erilaisista kunnista. Ensinnäkin se, mitä on jo tehty, on, että veteraanien kuntoutusrahat niin kotipalveluihin kuin kuntoutukseenkin jaetaan neljä kertaa vuodessa. Ne jaetaan veteraanien lukumäärän mukaan, ja jokainen kunta saa siis lähtökohtaisesti saman määrän. Jos on tilanteita, missä niitä jää käyttämättä — niitäkin esimerkkejä, kuntia, on, jotka esimerkiksi tekevät kotipalvelua, tekevät laitostuntoutusta edullisemmin kuin muut — niin rahat palautuvat valtiolle, on uudelleenjako, ja esimerkiksi tänä vuonna vielä kaksi kertaa jaetaan näitä kuntoutusrahoja. Kolmas näkökulma on se, mitä pitää tehdä taas kerran: pitää muistaa muistuttaa ja laittaa kuntiin paimenviestiä siitä, että jokaisen veteraanin, niin on eduskunta päättänyt, tulee kuntoutuksensa saada. Tämä ei ole enää viime vuosina ollut rahasta kiinni, vaan tässä on ollut vähän muita ongelmia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Ison-Britannian mahdollisesta EU-erosta (Anne-Mari Virolainen kok)

Suullinen kysymys SKT 75/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Virolainen.

Keskustelu

16.57 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensi torstaina Suomi valmistautuu juhannuksen juhlintaan, mutta Britanniassa tunnelmat ovat toiset, sillä silloin järjestetään kansanäänestys. Tähän asti arviot EU-eron kannattajien ja vastustajien tilanteesta ovat olleet suhteellisen tasaiset. Mutta aivan tuoreiden mielipidemittausten mukaan EU-eroa kannattavat ovat voitolla. Useat asiantuntijat ovat arvioineet mahdollisen eron vaikutuksia niin Britanniaan, Euroopan unioniin, maailmantalouteen kuin geopolitiiseen vakauteenkin. Yleisimpien arvioiden mukaan Britannian ero vaikuttaisi haitallisesti britteihin mutta myös Suomeen johtuen EU:n painoarvon heikentymisestä ja negatiivisista taloudellisista vaikutuksista niin lyhyellä, keskipitkällä kuin pitkälläkin ajanjaksolla. Kysynkin teiltä, pääministeri Sipilä: miten Suomen hallitus on valmistautunut mahdolliseen brittien EU-eroon?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tähän kaksi vastausta, eli pääministeri Sipilä ja ministeri Soini, kiitos.

16.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja ajankohtainen kysymys. Ensi viikon perjantaina aamulla selviää, miten tässä käy. Me kaikki haluamme UK:n säilyvän Euroopan unionissa. Britannia on ollut meille erittäin tärkeä kumppani sekä kasvupolitiikassa, digitaalisissa sisämarkkinoissa että paremmassa, vähemmässä sääntelyssä. Olemme saaneet heistä monesti hyvän kumppanin.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Se, että gallupeissa todennäköisyys on kasvanut, että Britanniassa voitaisiin äänestää myöskin brexitin puolesta, on totta. Hallitus on arvioinut ja arvioi jatkuvasti myöskin sitä vaihtoehtoa. Siitähän alkaa — tai alkaisi — sitten pitkä prosessi, johonka myöskin Suomi osaltaan valmistautuu. Ensimmäinen vaihe olisi se, että Britannia jättäisi eronpyynnön EU:sta. Se voi tapahtua jo Eurooppa-neuvoston kokouksessa tai sitten syksyllä. Mutta prosessi on pitkä, (Puhemies koputtaa) ja sen vaikutukset kyllä olisivat vahingolliset sekä Britannialle että muulle Euroopalle.

16.59 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin jo se, että Britannia, tällainen maa, joka on suurin sotilasmahti EU:ssa, toiseksi suurin nettomaksaja ja toiseksi suurin talous, äänestää tästä asiasta, kertoo EU:n kriisistä. Tämä on aivan selvä asia. Ja aivan niin kuin pääministeri sanoi, jos tämä brexit tulee, se laukaisee arvioiden mukaan vähintään noin kahden vuoden prosessin, jossa pitää päättää muun muassa sellaisia asioita, voiko Britannia jollain poikkeusmenettelyllä olla osa sisämarkkinoita, miten nämä olemassa olevat sopimukset puretaan, miten Britannia jatkossa osallistuu ja osallistuuko millään tavalla, Euroopan unioniin. Täysin selvää on, että Britannia ei tule menemään mihinkään ETA-järjestelyyn, jossa esimerkiksi Norja on mukana.

Eli lyhyesti sanon vain, että iso kysymys ja EU:lle hyvin kiusallinen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys pääministerin grilliruuista juhannuksena (Antti Lindtman sd)

Suullinen kysymys SKT 76/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys: edustaja Lindtman.

Keskustelu

17.00 Antti Lindtman sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit! Paitsi että jännitämme Britannian kansanäänestyksen tulosta, niin kun tässä eduskunta ja hallitus ja varmasti koko Suomi alkavat kohta valmistautua myös juhannuksen ja kesän viettoon, yhtä paljon jännitetään, minkälainen on sää juhannuksena. Aivan tuoreimpien sääennusteiden mukaan nyt on iso riski kyllä, että juhannuksena tulee vettä, mutta tämä saattaa vielä muuttua. Juhannuksena myös on tarkoitus grillata, ja, arvoisa pääministeri, täällä salissakin on välillä nähty grilliä niin opposition kuin hallituksenkin puolelta ja on aina välillä molemmillekin tullut sitten kylmää vettä niskaan. Tiukkoja debatteja on ollut, mutta on löytynyt niitakin asioita, joissa olemme löytäneet yhteisen sävelen, ja kaikkien oppositiopuolueiden puolesta kiitos siitä.

Mutta nyt kun juhannus tulee, niin haluan toivottaa hallitukselle oikein aurinkoista, lämmintä, leppoisaa kesää. Tiedän, että olette töissä, mutta toivon, että teillä on mahdollisuus myös levätä, ja haluaisin vielä näin kevään viimeisen kyselytunnin kunniaksi kysyä pääministeriltä: Mitä aiotte laittaa grilliin juhannuksena? Onko teillä jotain vinkkejä eduskunnalle tai Suomen kansalle? (Naurua)

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

17.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia myös oppositiolle. Keskustelu on aika ajoin ylittänyt jopa rakentavan keskustelun rajapyykin. (Naurua) Kutsunkin opposition juhlistamaan tätä saavutusta Kesärantaan ensi viikon tiistai-iltana. Kiitokset puhemiehistölle, ja kiitokset kaikille kansanedustajille rakentavista keskusteluista ja myöskin siitä, että olette pitäneet hallitusta tiukalla. Se on teidän tehtävänne. Haluan toivottaa hyvää kesää kaikille. Kyselytunnin merkeissä ei enää tavata ennen kesätaukoa, mutta kyllä me vielä täällä äänestellemme.

Mitä sitten tulee siihen grilliin ja varsinaiseen kysymykseen, niin omassa grillissäni on ilman muuta kotimaista, laadukasta lihaa ja vihanneksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perhehoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 10/2016 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.6.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

7 §:n 2 momentti

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Esitän, että 7 § saa sen muodon, mikä on vastalauseessamme.

Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että 7 §:n 2 momentti poistetaan vastalauseen mukaisesti.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 51; poissa 44 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Voimaantulosäännöksen 3 momentti

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Esitän, että voimaantulosäännös saa sen muodon, mikä vastalauseessamme on.

Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että voimaantulosäännöksen 3 momentti poistetaan vastalauseen mukaisesti.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 51; poissa 44 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 86/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta

Hallituksen esitys HE 76/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 9/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu käynnistyy, äänestyksiä ei siis enää ole. (Ben Zyskowitz: Tarkoittaakos tämä, että pitää lähteä? — Naurua, hälinää) — Kiitos kuuliaisuudestanne!

Keskustelu

17.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) — Tästä voi tulla ihan hyvä puhe, vaikka yleisö lähtee. — Asuminen, asunto ja oma koti ovat yksi elämän perusasioita. Vanha sanonta sanoo "oma koti kallein", mutta välillä tuntuu siltä, että monelle oma koti on turhan kallis. Maamme on itse asiassa erilaisten haasteiden edessä asumisen näkökulmasta. Meidän murroksesta kertoo se, että viimeisten 20 vuoden aikana 14 suurimman kaupunkiseudun väestö on kasvanut 685 000 henkilöllä eli yli 22 prosentilla. Muu Manner-Suomi on menettänyt väestöään 203 000 henkilöllä eli 10,6 prosentilla. Manner-Suomen sisäisen muuttoliikkeen lisäksi maahanmuutto on suuntautunut suurille kaupunkiseuduille.

Erityisesti pääkaupunkiseutua vaivaa jopa krooniseksi kuvattu asuntopula. Helsingissä on tällä hetkellä 150 000 yhden hengen taloutta mutta vain 65 000 yksiötä. Tällainen tilanne on aiheuttanut monissa kaupungeissa niin sanottua hotellistumista, eli asunnot ovat työasumiskäytössä eivätkä aktiiviväestön vakinaisina asuntoina, ja sellainen kehitys ei ole millekään kaupungille suotavaa. Myös rakentamisen hinta on toinen, joka nostaa asumisen hintoja asuntopulan rinnalla eli sen rinnalla, että meillä on kaikenlaisia asuntoja liian vähän ja ihmiset asuvat elämäntilanteeseensa nähden vääränlaisissa asunnoissa eli perheet liian pienissä asunnoissa ja toisaalta yksin elävät taikka lapsettomat pariskunnat taas turhan suurissa asunnoissa. Helsingissä asuntojen hintoja nostavat muun muassa erityisen paljon väestönsuoja- ja autopaikkavaatimukset, varsinkin jos niitä varten joudutaan teke-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mään louhintaa, niin kuin Helsingissä usein joudutaan. Vastaavaa väestönsuojavaatimusta ei itse asiassa ole muissa EU-maissa. Autopaikkavaatimuskin on kyllä usein tällaisissa kaupunkikeskuksissa aivan turha. Kysynnän pitäisi antaa ratkaista esimerkiksi myös autopaikkojen toteuttamistarpeen.

Merkittävä syy nouseviin asumiskustannuksiin on myös tonttimaalla ja kaavoituksella. On sanottu, että yksityiskohtaisilla kaavamääräyksillä voi olla asuntojen hintaan jopa 1 500 euron korottava vaikutus neliömetriltä. Kun vielä tonttimaata on kaavoitettuna aivan liian vähän ja sekin on kallista ja asuntojen hinnasta veroja yli 40 prosenttia, niin kokonaisuutena tilanne on kestävä. Pääkaupunkiseudun talous ei kasva sen takia, että meillä on asutuspula, jos työvoimaa tarvitsevien pienten asuntojen hinnat pysyvät pilvissä ja kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja vuokra-asuntoja ei ole riittävästi. Asumisen hintaa nostavat asutuspulan rinnalla siis myös monet muut tekijät.

Helsingin seudulta puuttuu jopa 20 000 asuntoa, ilmeni tuoreesta VTT:n tutkimuksesta. Jos kaupungistuminen kiihtyy, mikä on todennäköistä, joka vuosi pitäisi rakentaa 14 000 uutta asuntoa. Helsingin kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tatu Rauhamäki totesikin, että jos pääkaupunkiseudun asuntotuotantoa ei saada lisättyä, on riski, että koko maan talouskasvulle syntyy tulppa.

Vuosi 2004 oli tässä tilanteessa aika merkittävä. Silloin itse asiassa meillä lähti asuntotuotanto vähenemään ja samaan aikaan kaupungistuminen vahvistumaan. Syntyi tällainen tietynlainen saks—haarukka—liike, joka ei ole kuroutunut umpeen näinä vuosina eli yli kymmeneen vuoteen. Uusi ennuste osoittaa, että Manner-Suomeen tulisi rakentaa vuosittain 25 000—30 000 asuntoa kehityskulusta riippuen. Tämä tarkoittaisi kaikkiaan siis noin 620 000—760 000:ta uutta asuntoa vuoteen 2040 mennessä.

Meillä on MAL-sopimuksia tehty juuri asuntotuotannon lisäämiseksi, mutta niissäkin olemme jääneet merkittävästi tavoitteista. Helsingin seudulla vuositasen asuntotuotantotavoitteeksi on asetettu 12 000—13 000 uutta asuntoa, ja tavoitteen alarajaa ei ole saavutettu viime vuosina, vuosina 2012—2015, vaan tuotanto on jäänyt jälkeen lähes 5 000 asuntoa. Tavoitteista on jääty erityisesti pääkaupunkiseutua ympäröivissä Kuuma-kunnissa. Samanlaisia merkkejä on myös Tampereen seudulla, missä asuntovaje on noin 3 000 asuntoa. Turun seudulla ei sen sijaan tällä hetkellä asuntovajetta ole. Olen tyytyväinen siihen, että hallitus on nyt kohtuuhintaisen asumisen lisäämiseksi tehnyt myös MAL-sopimukset eli maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset kasvukäytävälle Helsinki—Hämeenlinna—Tampere, Turku sekä Lahti, ja näin olemme ottamassa hyötykäyttöön tuota maata, joka on edullisempaa kuin täällä pääkaupunkiseudulla.

Tässä esityksessä, mitä nyt olemme käsittelemässä, tavoitteena on lisätä vuokra-asuntotuotantoa pääkaupunkiseudulle erityisesti. Ympäristövaliokunta, joka asiaa käsitteli, toteaa, että kasvukeskuksissa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla on pulaa kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Puute kohtuuvuokraisista asunnoista erityisesti Helsingin seudulla haittaa jo työllistymisasteen nousua, talouskasvua, elinkeinoelämän kilpailukykyyn parantamista ja myös maahanmuuttajien asumista. Sen takia on perusteltua, että nyt otetaan uusia keinoja rakentamisen ja vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi. Meillä tällä hetkellä joka kolmas kaikista vuokra-asujista asuu itse asiassa yksityisiltä vuokratuissa asunnoissa, ja yli puolet yleisen asumistuen saajistakin asuu vapaarahoitteisissa asunnoissa. Me siis tarvitsemme lisää vuokra-asuntotuotantoa ja nimenomaan kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa. Mitä sitten kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto on, niin yksi aika hyvä määritelmä siihen on se, että ihmiseltä ei saisi mennä yli neljänneistä käteentulevista tuloista

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

asumiskustannuksiin. Ehkä tuota on viime aikoina korotettu noin 30 prosenttiin eli vajaa kolmannekseen, ja tämäkin raja kyllä Helsingissä valitettavan usein menee rikki.

Arvoisa puhemies! Tämä uusi Ara-välimalli toivottavasti tulee tuomaan lisää vuokra-asuntoja — olen itse asiassa siitä aika vakuuttunut — ja viime päivien tiedot kertovat siitä, että rakentamista on tulossa. Toivotaan, että pystymme saamaan myös tontteja asuntorakentamisen käyttöön, niin että voisimme tuohon krooniseen asuntopulaan myös tällä työkalulla tehokkaasti puuttua.

17.16 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Helsinkiläisenä kansanedustajana on sanottava, että asumisen kalleus on Helsingin suurin haaste tällä hetkellä. Asumisen hintakehitys on kaikkien kasvavien kaupunkiseutujen haaste mutta varsinkin pääkaupunkiseudun ja erityisesti Helsingin. Se on jo talouskasvulle este ja sen kautta koko maan talouskasvulle, kun me tiedämme, että Helsingin seutu on meidän talouden veturi ja vastaa 25 prosentista koko maan bruttokansantuotteesta. Se on myös jo työllisyyden ja työllistymisen este, kun pienipalkkaisilla aloilla työskentelevillä ei ole mahdollisuutta enää elää Helsingissä.

Mutta minä väitän, että se hokema siitä, että tämä kaikki johtuu asuntopulasta, ei ole koko totuus. Jos on rahaa tilillä riittävästi, niin asunnon saa saman tien. Meillä on pulaa kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta ja nimenomaan kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Sen takia tervehdin ilolla, kun hallitusohjelma tunnusti ja tunnisti tämän pääkaupunkiseudun asumisongelman ja kirjasi, että tulee pyrkiä kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseen. Tämä esitys edessämme on hallituksen esitys yrittää tarttua tähän tilanteeseen ja tarjota lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Valitettavasti se ei siihen vastaa. Jopa ministeriön omien laskelmien mukaan tämä korkotukimalli tulee tuottamaan noin 17—20 euron neliöitä. Tämä on sama haarukka, missä vapaarahoitteiset markkinahinnat tällä hetkellä Helsingissä ovat. Onko 1 000 euroa kuussa 50 neliön kaksiosista kohtuullista vai ei? Se riippuu jokaisen omasta tulotasosta, mutta yksi tapa tarkastella sitä, mikä on kohtuuhintaista asumista, on se, kuinka iso osa ihmisen tuloista menee asumiseen. Helsinkiläisellä menee yli puolet tuloista asumismenoihin, kun vertailun vuoksi Euroopan suurissa kaupungeissa, esimerkiksi Berliinissä, menee 25 prosenttia asumiskuluihin. Kun tähän lisätään se tosiasia, että 60 prosenttia helsinkiläisistä on yksin eläviä, yhden aikuisen talouksia, niin tiedämme, että 1 000 euroa kuussa on kohtuuton vaatimus.

On aivan totta, että kasvattamalla asuntotuotannon määrää me pystymme vaikuttamaan kysyntään ja tarjontaan ja sitä kautta sen vaikutuksiin hintakehityksissä, mutta se ei ole koko totuus. Siihen vaikuttaa kaavatalous, siihen vaikuttavat tontit, siihen vaikuttavat kaavamääräykset pysäköintipaikoista väestönsuojiiin. Kaikkiin niihin keinoihin, joihin Helsingin kaupunki voi itse ryhtyä, olemme Helsingissä yli puoluerajojen tarttuneet. Mutta tämä ongelma on se, että tämä ei poistu pelkästään määrää lisäämällä, jos ne neliöhinnat eli se laatu pysyvät samana ja se, miten me saamme niitä kohtuuhintaisia tuottajia lisää markkinoille. Se, miten tämä esitys pyrkii siihen, mitä pidän hyvänä tässä ja mihin uskon, on se, että tämä houkuttaisi uusia toimijoita alalle, ja tämä voisi tuoda semmoista tervehdyttämistä koko sille markkinalle ja sen kautta myös hintakehitykselle. Ja toivon mukaan se voisi myös houkutella mukanaan uusia aidosti yleishyödyllisiä toimijoita, koska oman pääoman vaatimus on tässä mallissa pienempi. Tämä on tämän mallin hyvä puoli, jonka varaan minä toivoni laitan.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Yksi iso ongelma Helsingin kannalta — vahvasti, kovaa vauhtia kasvavan kaupungin kannalta — on haaste segregaatioden eli eri asuinalueiden eriytymisestä toisistaan. Me olemme Helsingissä päättäneet vastata siihen haasteeseen siten, että olemme päättäneet tietyn asuntotuotantokauden, jonka tulee toteutua ympäri kaupungin, kaikilla alueilla, kun kaupunki rakentaa uutta. Eli osa on Ara-tuotantoa, kaupungin omia vuokratiloja, osa on välimallia ja osa on täysin vapaan rahan asuntoja. Tämä sen takia, että jokaisesta alueesta kasvaisi tasapainoinen, monenlaisia ihmisiä, asukkaita, sisältävä kokonaisuus. Nyt meiltä viedään tällä korkotukimallilla mahdollisuus tähän segregaatioden vastaisen työkalun käyttöön. Tämä tulee asettumaan välimalliin, mutta 10 vuodessa tämä on mahdollista lyödä lihoiksi. Tämä on gryndereiden lottovoitto siinä mielessä ja asettaa Helsingin todella suuren haasteen eteen.

Toinen hyvä puoli tässä on se, että uskon tämän houkuttelevan täydennysrakentamiseen. Ja täydennysrakentaminen on ekologista, se on kaupungin tiivistämistä. Silloin asukkaita tuodaan sinne, missä jo on palvelut, missä jo on joukkoliikenne, ja se on hyvää, laadukasta kaupungin koon kasvamista.

Minä en voi kannattaa tätä esitystä, koska, kuten sanoin, tämä on lottovoitto gryndereille, ja kyllä minä mietin, miten me pystymme Helsinginä nytten vastaamaan meidän MAL-sopimuksessa valtion kanssa tekemäämme sopimukseen siitä valtavasta 40 vuoden korkotuella toteutettavasta asuntokannasta. Tämän mallin tultua voimaan ketään muuta kuin kuntaa itseään ei kiinnosta 40 vuoden korkotukimalli. Siksi olisi erittäin tärkeää nyt saman tien aloittaa valmistelut siitä, miten 40 vuoden korkotukimallista tehtäisiin houkuttelevampi. Sen pitäisi olla jossain määrin ei niin etupainotteinen kuin se on nytten ja ottaa huomioon se, että inflaatio on meillä tällä hetkellä niin pieni. Mutta ainakin ympäristövaliokunnan kuulemisessa tuli paljon näkemyksiä niin valiokunnan jäseniltä kuin asiantuntijoilta, hyviä keinoja, ja uskon, että löytyisi poliittinen yhteisymmärrys, miten 40 vuoden korkotukimallista voitaisiin kehittää entistä houkuttelevampi.

17.21 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että täällä on tuotu esiin tämä akuutti asutuspulaongelma. Tässä on tuotu esiin myös tämä haaste, että asuntotuotanto on varsin monipuolista. Näin kehyskunnan näkökulmasta haluaisin myös tuoda tämän kysyntänäkökulman esiin.

Monesti erityisesti niillä seuduilla, joita täällä edustaja Timo Heinosenkin puheenvuorossa hieman moitittiin, eli Kuuma-seudulla kysyntä on enemmän juuri omakotitalopuolelle, rivitalopuolelle, ehkä enemmän sinne vapaarahoitteiselle puolelle kuin tänne vuokra-asuntotuotannon puolelle. Haluaisin myös oikaista sen, että täällä moitittiin Kuuma-kuntia asuntotuotannosta. Nyt kun katson näitä tilastoja, niin Kuuma-kunnat kuitenkin pääsevät paremmin tavoitteisiinsa kuin pääkaupunkiseudun kunnat, elikkä ei voi varsin moittia.

Olen myös erittäin tyytyväinen siitä, että hallitus on nyt panostanut esimerkiksi Klaukalan ohikulkutiehen, joka tulee osaltaan parantamaan sitä, että MAL-sopimuksen solmineet kehyskunnat pystyvät omalta osaltaan kasvattamaan tätä tonttitarjontaa ja myös asuntotuotantoa. On aivan olennaista, että liikennejärjestelmät toimivat ja meillä toimii yhteys myöskin työpaikoille.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Kalmarin ja Myller.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

17.23 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on tärkeää, että hallitus monipuolistaa asuntotuotantovaihtoehtoja ja hakee välimalleja. Kaikki se, millä saadaan uutta asuntotuotantoa käyntiin, on hyväksi. Ja täytyy muistaa myöskin ne toimet, joita on jo tehty esim. kohtuuhintaisten asuntojen saamiseksi, esimerkiksi se, ettei enää sisäisellä lainakeinottelulla omien säätiöiden rahoittamiseksi voida nostaa kohtuuttomasti vuokrahintoja. Kaikki tämäntyyppiset toimet ovat tervetulleita, ja luulen, että koko ajan asuntonministerin johdolla haetaan vielä lisää keinoja. Mutta kyllä meidän on saatava katkaisu tähän asumistukiautomaattiin ja siihen automaatioon, että pienillä tuloilla ei nykyään tahdo esimerkiksi pääkaupunkiseudulla enää pärjätä asuntojen nousevien hintojen vuoksi. Meidän on saatava katkaisu tälle tielle.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Myller.

17.24 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tästähän on kysymys, kun me oppositiosta kritisoimme näitä hallituksen esityksiä: niillä ei tule kohtuuhintaista asumista. Meillä on varmasti nyt ja vielä erityisesti pidemmällä tähtäimellä myöskin asutuspula, mutta tällä hetkellä meillä on erityisesti akuutti kohtuuhintaisten asuntojen pulaa. Tällä mallilla luodaan lähelle markkinavuokraa olevia asuntoja, ja se tulee lisäämään asumistukikustannuksia, ei suinkaan vähentämään. Tämä on eräs suuri ongelma nyt tämän hallituksen asuntopolitiikassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

17.25 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on pyrkinyt hyvään, ja sillä on ollut hyvä päämäärä, ja sitä haluamme tietysti kunnioittaa. Valitettavasti se on jäänyt keskeneräiseksi, ja kun lukee tämän esityksen ja lukee sitten nämä vastalauseet, niin niissä on varsin hyvin tämä itse ongelma kuvattu. Se, että pääkaupunkiseudulle syntyisi kohtuuhintaista asumista, ei ole enää mahdollista sikäli, kun se perustuu uudistuotantoon. Olen vähän kyyninen tässä. Nämä erilaiset ratkaisut, joita pääkaupunkiseudulla tehdään liikenteen suhteen, ovat osoittaneet, että sen sijaan, että ne laskisivat asuntojen hintoja, ne nostavat asuntojen hintoja.

Tässä esityksessä viitataan muun muassa kasvukeskuseutujen kuntien ja valtion yhteistyössä laadittaviin aiesopimuksiin ja siihen, että ne ovat edistäneet tonttien saatavuutta ja vuokra-asuntotuotannon käynnistymistä, mutta kehitys ei ole ollut tarpeisiin nähden riittävää. Valiokunta on myös korostanut MAL-sopimusten merkitystä ja niiden vaikutusta. Nämä MAL-sopimukset ovat olleet hyviä, mutta ne eivät tuota kohtuuhintaista asumista. Jos me katsomme esimerkiksi Espoossa tällä hetkellä raideratkaisuja ja nyt uutta Raide-Jokeria, josta juuri on tehty päätökset, niin Länsimetro on nostanut kaikkien asuntojen hintoja Espoossa. Koko sillä alueella, mihin Länsimetron varsinainen raideliikenne tulee, esimerkiksi 45 neliön kaksio voi maksaa 270 000 euroa.

Toinen merkittävä syy on se, että vaikka kuntia velvoitetaan nyt lisäämään tonttien luovutusta vuokra-asuntotuotantoon, niin siinäkin he tekevät vain aivan välttämättömimmän sen tähden, että näistä maista, jotka myydään sitten kovanrahan asuntotuotantoon, näiden raiteiden maksamiseen tarvitaan nämä maan myyntitulot. Tämä näkyy esimerkiksi Espoon kaupungin talousarviossa sillä tavalla, että siellä on aivan erikseen nyt tehty maan myyntisuunnitelmat näille alueille ja sitten sitä verrataan metrosta syntyneisiin lainanhoito- ja

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

käyttökuluihin. Tavoite on, että saadaan niin korkea hinta maasta, että sitten, kun nämä asunnot valmistuvat, niin — en tiedä, kuinka moni huomasi, mutta jokunen aika sitten Helsingin Sanomissakin todettiin — Espoossa yksiön neliöhinta on jo 7 000 euroa. Eli tässä on iso vääristymä, jota tämäkään hyvä pyrkimys, tämä lakiesitys ei tule poistamaan.

Sitten tässä on havaittavissa kyllä sellainen mahdollisuus keinotteluun, minkä minusta edustaja Modig tässä erittäin hyvin kuvasi. Tämä on aivan ilmiselvä tässä laissa, ja en sitä ihan ymmärrä, että miksi se on tähän jätetty, kun sen olisi voinut helposti muutamalla lauseella poistaa, niin kuin minun mielestäni vasemmistoliiton lausumassa se on myös hyvin esitetty.

Rakentamista tulee kyllä paljon, mutta ei kohtuuhintaista, näin se vaan nyt tässä menee. (Timo Heinonen: Mikä on kohtuuhintaista?) — Kohtuuhintainen on juuri niin kuin täällä Modig kuvasi: Jos minun tuloni ovat 1 800 euroa ja siitä jää 1 400 euroa, niin jos siitä menee 900 euroa vuokraan, niin se ei ole enää kohtuuhintaista. Sen kohtuuhintaisen määrää täytyy olla jossakin siellä 10—11 euron neliöhinnoilla. Silloin me puhuisimme kohtuuhintaisesta asumisesta. Tämä kierre alkoi silloin, kun Ahon hallitus poisti laista vuokrasäännöstelyn. Tämä on aika monen pitkän jatkumon seurausta. Tällä hetkellä meillä ei löydy aitoja vastauksia tähän, ja sen takia tämä vaatisi kyllä todella laajaa yhteistyötä kaikilta tahoilta. Tietenkin on hankala palata taaksepäin, koska on luotu nämä markkinavetoiset asuntomarkkinat. Sen takia tämä kohtuuhintaisen asuntotuotannon järjestäminen on erityisen vaikea ja hankala asia.

Arvoisa puheenjohtaja! Tässä on meillä semmoinen savotta, että vaikka arvostan tätä hallituksen esitystä ja pyrkimystä, niin näillä edellä kuvatuilla asioilla varmaan, kun lisäksi tulee puheenvuoroja, niin voimme yhdessä todeta, tämä lakiesitys ei tule siihen johtamaan. Se on hyvä, että se saattaa käynnistää, niin kuin Modig totesi täällä, aivan uudenlaista ja ehkä pienempääkin rakentajaa, joka sitten pystyisi ehkä vähän matalampiin rakentamiskustannuksiin. — Kiitoksia.

17.30 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen oli puheenvuorossaan skeptinen siitä, että uudistuotannolla ei enää olisi mahdollista saada aikaan kohtuuhintaista tuotantoa. Kyllä minä uskon, että on, jos me toteutamme sen aidosti yleishyödyllisenä. Itselleni ei ole vieras ajatus se, että tässä maailmassa voi tehdä jotain ilman rahallisen voiton tavoittelua. Monissa Euroopan maissa, monissa isoissa pääkaupungeissa — Saksassa, Irlannissa — säädellään yksityistä asuntotuotantoa paljon, paljon voimakkaammin kuin meillä täällä Suomessa. Olisiko aika ottaa askel siihen suuntaan ja katsoa, toisiko se meille kohtuuhintaisuutta? Yksi asia, mihin toivon, että te, edustaja Laukkanen, tutustutte, on ryhmärakentaminen. Siinä on myös yksi keino, jolla oikeasti voidaan luoda semmoisia asuntoja, mitä ihmiset aidosti itsellensä toivovat. Itse asiassa minä olen nähnyt monta semmoista projektia, jossa asukkaat itse suunnittelemalla, yhdistämällä voimansa, tekemällä yhden yhteisen saunan sen sijaan, että jokaisella on oma, ovat saaneet neliöhintoja alas. Siinä on myös meille hieno mahdollisuus.

17.31 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikään ei ole niin suuri ilo kuin luopua omasta kyynisyydestään. Heti kun tällaisia hyviä esityksiä tulee ja löydetään — vaikka yhdessä kaavoitetaan tontteja nimenomaan ryhmärakentamiseen ja yhteisörakentamiseen, mitä Kanadassa on todella paljon kokeiltu hyvillä tuloksilla

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

— niin tällaiseen keskusteluun olen valmis lähtemään mukaan ja luopumaan kyynisyydestäni ja lisäämään sinne vähän positiivisia piiruja.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

17.32 Riitta Myller sd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi tässä esitän, että tämä hallituksen esitys hylätään, ja kun teen tämän hylkäsesityksen, teen myös lausumaehdotuksen, ja se lausumaehdotus kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että kohtuuhintaisen ja pitkäjänteisen vuokra-asuntorakentamisen lisäämiseksi hallitus aloittaa välittömästi 40 vuoden korkotukijärjestelmän uudistamisen niin, että tuki on ehdoiltaan kilpailukykyinen. Uudistuksessa on huomioitava mm. pysyvästi kilpailukykyinen korkotaso, korkotuen keston pidentäminen ja lainojen lyhennysohjelman takapainoisuuden vähentäminen."

Tässä yhteydessä haluan kiittää koko ympäristövaliokuntaa siitä, että tähän ongelmaan, nykyiseen pitkään koron eli pitkään vuokra-asutuskäytössä olevaan asuntorakentamiseen, kiinnitettiin huomiota ja yksimielisesti esitettiin pontena, että tätä 40 vuoden korkotukijärjestelmää uudistetaan. Tässä ei kuitenkaan annettu niitä keinoja, millä tämä uudistaminen voi tapahtua. Se on lisäyksenä nyt tässä tekemässäni lausumaehdotuksessa.

Kun täällä on jo tätä keskustelua käyty, niin sanallisesti hallitus ikään kuin esittää, että ollaan ratkaisemassa sitä koko pääkaupunkiseudun mutta myös muiden kasvukeskusten ongelmaa kohtuuhintaisesta asumisesta ja tässä erityisesti kohtuuhintaisesta vuokra-asumisesta. Edellisen hallituksen toimilla pääkaupunkiseudulla on voitu rakentaa asuntoja, joiden keskineliövuokra on noin 10 euroa. Tämä esitys, jota hallitus nyt esittää ja sanoo, että tällä rakennetaan kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, merkitsee juuri sitä, mitä täällä on puhuttu, että mennään lähelle markkinavuokria, 17—20 euroa neliöltä. Ei voida millään sanoa, että tämä on kohtuuhintaista, ja näinpä onkin sitten niin, että yli 40 prosentilla pienituloisista asumisen hinta ylittää kaiken kohtuuden. Nyt todellakin tarvitsimme nimenomaan tätä kohtuuhintaista, ja sen vuoksi tämän nykyisen pitkään vuokra-asutuskäytössä olevan järjestelmän korjaaminen on tärkeää. Sitä ei korjata sillä, että tuodaan rinnalle tällainen vain lyhyen aikaa vuokra-asutuskäytössä oleva malli, joka ei myöskään edes sinä aikana ole kohtuuhintaista.

Olen ymmärtänyt, että hallitus on ollut kovin huolissaan siitä, että asumistukimenot nousevat, ja muun muassa siitä syystä viime syksynä korjattiin tätä nykyistä 40 vuoden mallia niin, että sen ehdot tehtiin heikommiksi kuin mitä nyt sitten tämän uuden kymmenvuotisen mallin ehdot ovat. Tämä tulee merkitsemään sitä, että jos tätä korjausta tähän 40 vuoden korkotukeen ei tehdä, niin meillä pysyvästi kroonistuu se, että asumisen hinta nousee, koska tullaan rakentamaan vain näitä lähellä markkinavuokraa olevia asuntoja.

Sosialidemokraattien näkemyksen mukaan, kun meillä on tällä hetkellä pulaa erityisesti rahasta valtion budjetissa, ei missään tapauksessa rahaa voi eikä saa ohjata sellaiseen toimintaan, joka ei mene suoraan siihen tarkoitukseen, johon se on tarkoitettu, tässä tapauksessa vuokran hinnan alentamiseen ja suoraan vuokralaisen tukeen. Tässä on todellakin se erittäin suuri pelko, että raha valuu rakennuttajille viimeistään sen 10 vuoden jälkeen, kun nämä rajoitukset ovat loppu, ja se järjestelmään toimii erityisesti sitä kautta, että jos kunnilta saadaan näitä Ara-tontteja, niin sitä kautta sitten saadaan ikään kuin tätä kapitaalia tälle rakentajataholle.

Tilanteesta, jossa me joudumme leikkaamaan kaikesta, koulutuksesta, sosiaaliturvasta, perheiltä, ei voida todellakaan ymmärtää sitä, että voidaan sitten tällä rakentamisen osalla

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

ikään kuin antaa ilmaista rahaa. Tämän vuoksi sosialidemokraatit esittävät, että tämä hallituksen esitys hylätään ja sen sijaan ryhdytään vakavasti korjaamaan tätä 40 vuoden korkotukimallia.

17.38 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Teen tähän hallituksen lakiesitykseen lausumaehdotuksen.

Esitän hyväksyttäväksi edustaja Hassin lausumaehdotusta siinä muodossa kuin se on vastalauseessa 2 eli seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lakiin ehdon, että tontin markkinahinnan ja Ara-hinnan välinen erotus on maksettava kunnalle korkotukilaina-ajan päätyttyä takaisin tai että tonttivuokra nousee tällöin markkinavuokraa vastaavaksi."

17.39 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Halmeenpään tekemiä esityksiä.

17.39 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä käsitellään todellakin nyt hallituksen esitystä, jossa ollaan luomassa 10 vuoden korkotukimallia vuokra-asuntorakentamiseen. Me kuulimme ympäristövaliokunnassa laajasti eri asiantuntijoita, ja heidän sanomansa oli, niin kuin yleensä asiantuntijoilta, puolesta ja vastaan, mutta selkeästi suurempi osa näki esityksessä duubioita.

Asuntopolitiikka kaipaa Suomessa uudistamista, mutta rohkenen epäillä, onko tämä nyt se oikea suunta. Itse koen, että pitkää, 40 vuoden korkotukea pitää voida kehittää muun muassa sen vuoksi, että asuntojen vuokratasot pysyvät kohtuullisina. Onneksi tästä kehittämisestä saatiin maininta yksimielisesti valiokunnan mietintöön, mutta se vaatii hallitukselta jatkossa myös käytännön toimenpiteitä. Tästä nykyisestä, jo voimassa olevasta mallista pitää voida tehdä niin houkutteleva, että se kiinnostaa eri toimijoita ja rakennuttajia laajemmin kuin tällä hetkellä. Meillä on tiedossa, että kun nyt voimassa olevan pitkän korkotuen mallissa vuokrat jäävät 10 ja 12 euroon per neliö, lähtövuokra tässä hallituksen luomassa lyhyen korkotuen mallissa on jopa 20 euroa per neliö. Valituille asukkaille hallitus on esittämässä tulojen ylärajaa, joka on 3 540 euroa. Itseäni tuo tuloraja epäilyttää, ja mietin, onko se raja, joka ratkaisee näitä olemassa olevia haasteista, joita meillä on.

Vähintä, mitä tämän esityksen toteutumisen jälkeen voidaan tehdä, on se, että tarkoin seurataan esityksen toimivuutta. Elämme aikaa, jossa kaikesta säästetään ja leikataan, ja se velvoittaa meitä siihen, että olemme entistä tarkempia siinä, mihin julkinen tuki suunnataan. Minusta meillä on yksi iso puute vuokra-asuntotuotannossa. Se ei ole puute asunnoista, se ei ole myöskään joka seudulla puute vuokra-asuntotuotannosta, vaan se on puute niistä asunnoista, joissa pienituloinen ihminen, pienituloiset perheet pystyvät asumaan.

Kannatan edustaja Myllerin tekemään hylkäysesitystä kuten myös hänen tekemäänsä lausumaehdotusta.

17.41 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aiemmin edustaja Mäkelä viittasi minun ensimmäisen puheenvuorooni ja kyseenalaisti toteamukseni, että näistä MAL-sopimusten tavoitteista on jääty erityisesti pääkaupunkiseutua ympäröivissä Kuuma-kunnissa. Edustaja Mäkelä tarkasteli määriä, ja toki määrissä katsottuna on totta, että pääkaupunkiseutu ja Helsingin seutu ovat jääneet Kuuma-kuntien määristä, mutta kun katsotaan sitä, mitkä ovat olleet tavoitteet, niin pääkaupunkiseudulla tavoite on ollut 38 000

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

uutta asuntoa ja syntynyt on 35 000, eli 94 prosenttia on toteuma. Kuuma-kunnissa tavoite oli vain 11 760 asuntoa ja toteutuma 9 476 eli 81 prosenttia, ja Helsingin seudulla toteutuma on ollut 91 prosenttia. Eli pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla on jääty tuo kymmenesosa tavoitteesta, mutta Kuuma-kunnat ovat jääneet siis viidesosan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.43 Pirkko Mattila ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että perheen yhdistämisen edellytyksiä tiukennettaisiin. Näistä taustoista valiokunta toteaa perusteluissaan seuraavaa:

Euroopan unioniin on vuonna 2015 kohdistunut ennennäkemättömän suuri muuttopaine. Eri ryhmistä koostuvien muuttovirtojen ja niiden edelleen liikkumisen laajuus ovat osoittaneet, että eivät Euroopan unionin jäsenvaltiot ole olleet valmiita vastaamaan nykyrakenteilla tällaisista suurista ja edelleen jatkuvista ihmisvirroista aiheutuviin haasteisiin. Taustalla on myös EU:n ulkorajojen valvonnan pettäminen ja siitä johtuneet vakavat ongelmat Schengen-järjestelmässä ja Dublin-asetuksen toimivuudessa. Eli alueella, jolla ei ole sisäisiä rajoja, laitton maahantulo yhden jäsenvaltion ulkorajan läpi vaikuttaa kaikkiin muihin Schengen-jäsenvaltioihin.

Euroopan komissio on antanut muuttoliikkeen hallitsemiseksi tiedonannon muuttoliikestrategiassa, ja mainitussa muuttoliikeagendassa komissio kuvaa toimenpiteitä, joita se näkee tarpeelliseksi muuttoliikeproblematiikan johdosta. Komissio on lisäksi antanut ensimmäiset lainsäädäntöehdotuksensa, ja näitä on täydennetty ja annettu sen jälkeen toistuvasti. Hallintovaliokunnassa näitä on käsitelty paljon, ja parhaillaan on vireillä useita tähän asiakokonaisuuteen kuuluvia komission ehdotuksia.

Tässä Euroopan laajuisessa maahanmuuttokriisissä, jonka tulevaa kehitystä on vaikea ennakoida, EU:n useat jäsenmaat ovat laajalti tiukentaneet tai tiukentamassa lainsäädäntöään. Sellaisissakin maissa, joissa turvattua toimeentuloa ei ole aiemmin edellytetty, kuten Ruotsissa, valmistellaan saadun selvityksen mukaan edellytyksen käyttöönottoa. Muuttoliikepaine on ulottunut myös Suomeen, ja Suomen osalta on aiheellista todeta, että maamme ei ole pääsääntöisesti läpikulkumaa vaan maahan pyrkivien kohdema. Tässä yhteydessä valiokunta myös toteaa, että osana kokonaiskantokykyä yhteiskunnan kantokyky huomioon ottaen on perusteltua arvioida edellytyksiä kattaa maahanmuuttoon liittyviä kustannuksia tai niihin liittyvien etuuksien tarjoamista.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Hallitusohjelmassa todetaan, että perheen yhdistämisen kriteerejä tarkennetaan EU:n perheen yhdistämisdirektiivin mukaisesti. EU:ssa on jo pitempään ollut tavoitteena yhtenäinen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka. Se edellyttää yhtenäistä normistoa ja normien täytäntöönpanoa ja jäsenvaltioiden sitoumuksien noudattamista. Uudistamisen tavoitteena on hallita maahanmuuttoa, vähentää maahanmuuton kustannuksia, edistää kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien perheenkokoajien kykyä vastata perheensä toimeentulosta, helpottaa perheenjäsenten yhteiskuntaan asettumista sekä saada perheen yhdistämisedellytykset vastaamaan muiden Pohjoismaiden ja EU-maiden vaatimuksia näiden tiukentaessa omia järjestelmiään. Aiemmissa mietinnöissä ja lausunnoissa hallintovaliokunta on pitänyt välttämättömänä, että unionissa kyetään toteuttamaan yhtenäistä eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa.

Perheen yhdistämisestä. Ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään perustuslain momentin mukaan lailla. Lähtökohtana on kansainvälisen oikeuden voimassa oleva sääntö, jonka mukaan ulkomaalaisilla ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan. Kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ja myös Eurooppa-oikeudesta johtuu kansalliseen lainsäädäntöön ulottuvia rajoituksia. Tässä valiokunta viittaa esillä olevaan asiaan liittyen kansainvälisten velvoitteiden ja EU-oikeuden osalta käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perusteluihin ja valiokunnan perustuslakivaliokunnalta saamaan lausuntoon.

Oleskelulupa perhesiteen perusteella voidaan myöntää lähtökohtaisesti henkilölle, joka sisältyy ulkomaalaislain perheenjäsenen määritelmään, ja tämä perustuu yleisesti ottaen ydinperheen käsitteeseen. Perheenkokoajalla puolestaan tarkoitetaan ulkomaalaislain mukaan Suomessa oleskelevaa henkilöä, jonka Suomessa oleskelun perusteella ulkomailla olevalle perheenjäsenelle haetaan oleskelulupaa perhesiteen perusteella, ja siellä mietinnössä on tarkemmin sitten määriteltä näitä perheenjäseniä. Kansainvälistä suojelua hakeville voidaan antaa ulkomaalaislain mukainen turvapaikka tai sen mukainen oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella. Lisäksi pakolaisia voidaan ottaa maahan niin sanotussa pakolaiskiintiössä ja tilapäistä suojelua antaa mainitun ulkomaalaislain perusteella.

Perheen yhdistämisen edellytyksiä on tiukennettu vuonna 2010. Tuolloin muun muassa asetettiin toimeentuloedellytys kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden perheenjäsenille. Lisäksi otettiin käyttöön oikeuslääkietieteellinen tutkimus iän selvittämiseksi ja myös säännös siitä, että perhesiteen perusteella voidaan oleskelulupa jättää myöntämättä, jos perheenkokoaja on kiertänyt säännöksiä ja antanut vääriä tietoja henkilöllisyydestään tai perhesuhteistaan. Alaikäiselle tai vastaavasti hänen huoltajalleen oleskeluluvan edellytyksiä on muutettu siten, että luvan myöntäminen on mahdollista, jos lapsi on alaikäinen sinä päivänä, jolloin oleskelulupahakemus ratkaistaan. Aiemmin oli siis ratkaisevaa hakemuksen vireillepanohetki. Vuonna 2012 tulivat voimaan ulkomaalaislain muutokset, joilla perheenkokoajan vireillepano-oikeudesta luovuttiin osana biometristen tunnisteitten käyttöönottoa. Nyt siis kansallista lainsäädäntöä tarkistetaan vastaamaan direktiiviä lailla.

Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu, jollei laissa toisin säädetä. Toimeentuloedellytyksestä voidaan yksittäisessä tapauksessa poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii. Perhe-elämän suoja on keskeinen kansainvälisissä sopimuksissa, EU-oikeudessa ja Suomen perustuslaissa. Perheen yhdistämiselle on kuitenkin mahdollista asettaa tiettyjä edellytyksiä, mutta edellytysten on täytettävä Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet ja perustuslain kirjaukset ja oltava oikeasuhtaisia niin, että ne eivät rajoita

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

perheenyhdistämistä suhteettoman paljon tai muodostu yksittäistapauksissa kohtuuttomiksi.

EU:n perheenyhdistämisdirektiivin tavoitteena on suojata perhe-elämää ja määritellä vähimmäisedellytykset, joiden täytyessä kolmannen valtion kansalaisella on oikeus perheenyhdistämiseen. Lisäksi direktiivi antaa vapaavalintaisia lisäedellytyksiä, ja perheenyhdistämisdirektiivin mukaan jäsenvaltio voi vaatia todisteita siitä, että perheenkokoajalla on vakaat ja säännölliset tulot ja varat, jotka riittävät perheenkokoajan ja hänen perheenjäsentensä ylläpitoon ilman, että heidän on turvauduttava asianomaisen jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmään pitkällä aikavälillä. Oikeus perhe-elämään on suojattu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, jonka mukaan jokaisella on oikeus yksityis- ja perhe-elämään ja siihen kohdistuvaan kunnioitukseen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tulokintakäytännössään katsonut, että 8 artiklan velvoitteet eivät aseta velvollisuutta noudattaa maahanmuuttajan valintaa asuinmaasta ja velvollisuutta hyväksyä perheenyhdistämistä alueellaan, eikä se ole pitänyt kohtuuttomana vaatimusta, että maahan sijoittuneen ulkomaalaisen on osoitettava riittävän itsenäiset ja pysyvät tulot. Tuomioistuin kuitenkin on tutkinut, onko toimeentulovaatimus erinäisissä tapauksissa ollut kohtuullinen. Euroopan unionin perusoikeuskirja toteaa, että jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä kunnioitetaan. Lapsen etu otetaan huomioon kaikessa lain nojalla tapahtuvassa päätöksenteossa, ja se perustuu muun muassa lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen artiklaan.

Lakiehdotus merkitsee sitä, että se täyttää perheenyhdistämisdirektiivin ja kansainvälisten velvoitteiden asettamat vaatimukset ja on EU:n oikeusvaltioperiaatteen mukainen. Lakiehdotus ei ole toimeentuloedellytyksen osalta direktiiviä suotuisampi. Esityksessä ei ehdoteta otettavaksi käyttöön muita direktiivin sallimia lisäedellytyksiä. Näiltä osin lakiehdotus on perheenyhdistämisdirektiivin minimiedellytyksiä huomattavasti suotuisampi. Direktiiviä sovelletaan niihin perheenkokoajiin, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, eikä se koske oman maan tai EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskeluoikeutta. Direktiivissä on erityissäännöksiä pakolaisen oikeudesta perheenyhdistämiseen.

Nyt siis lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimeentuloedellytyksen täyttyminen on kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saaneen henkilön perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämisen edellytys tilanteessa, jossa perheenkokoaja saa toissijaista tai tilapäistä suojelua perheenyhdistämisdirektiivin mukaisesti. Toimeentuloedellytys ei koske ehdotuksen mukaan turvapaikan saaneen ja kiintiöpakolaisen perheenjäseniä silloin, kun perheenyhdistämistä koskeva hakemus jätetään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun perheenkokoaja on saanut tiedoksi päätöksen hänelle annetusta turvapaikasta tai päätöksen tiedoksi hyväksymisestä maamme pakolaiskiintiössä. Lisäksi edellytetään, että perhe on muodostettu ennen perheenkokoajan Suomeen tuloa ja pakolaiskiintiössä otetun perhe on muodostettu ennen perheenkokoajan hyväksymistä Suomen pakolaiskiintiössä. Edellä mainittu kolmen kuukauden määräaika perustuu perheenyhdistämisdirektiiviin.

Toimeentuloedellytystä ei sovelleta, jos oleskelulupa myönnetään Suomeen tulleen alakäisen lapsen ulkomailla asuvalle sisarukselle, jos sisarukset ovat asuneet yhdessä tai heidän vanhempansa eivät ole elossa tai olinpaikka on tuntematon. Valiokunta tähdentää, että toimeentuloedellytyksestä voidaan yksittäistapauksessa poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii. Kyseistä sääntelyä hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi. Poikkeamismahdollisuutta arvioitaessa on aina huomioitava Suo-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mea sitovat kansainväliset velvoitteet, EU-oikeus, perustuslaki sekä kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö.

Toimeentuloedellytyksestä poikkeaminen on määritelty ulkomaalaislain 39 §:ssä, ja momentista 2 ilmenee, että ulkomaalaisen toimeentulo katsotaan turvatuksi ensimmäistä oleskelulupaa myönnettäessä, jos hänen maassa oleskelunsa kustannetaan tavanomaiseksi katsottavilla ansiotuloilla, yrittäjätoiminnalla, eläkkeellä, varallisuudella tai muista lähteistä saatavilla tuloilla siten, että hänen ei voida olettaa joutuvan toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitetun toimeentulotuen tai muun vastaavan toimeentuloa turvaavan etuuden tarpeeseen, mutta tällaisena etuutena ei pidetä kustannuksia korvaavia sosiaaliturvaetuuksia. Tilapäinen turvautuminen toimeentulotukeen tai muuhun vastaavaan ei ole luvan myöntämisen esteenä.

Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan perhe-elämän suojasta johdu valtiolle yleistä velvollisuutta hyväksyä perheenyhdistämistä alueellaan, mutta perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti myös hallintovaliokunta katsoo olevan selvää, että Maahanmuuttoviraston ohjeissa esitettävät euromääräiset rajat ovat vain suuntaa-antavia ja harkittaessa näitten edellytysten täyttymistä on suoraan sääntelevien lainkohtien lisäksi noudatettava perustuslakia ja ihmisoikeussopimusten määräyksiä. Hallintovaliokunta toteaaakin, että toimeentuloedellytyksen täytyminen tulee aina arvioida tapauskohtaisesti ilman, että toimeentulon edellyttämiä euromääriä sovellettaisiin kaavamaisesti. Oikeuskäytäntö on monin kohdin vahvistanut toimeentuloharkinnassa noudatettavia linjoja ja on muokannut toimeentuloedellytyksen soveltamista.

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että toimeentuloedellytyksen piiriin muutoksen myötä tulevien voi olla käytännössä vaikea saavuttaa riittävää tulotasoa ja näin ollen toimeentuloedellytyksen soveltaminen voi muodostua tosiasialliseksi esteeksi perheenyhdistämiselle. Tämä sanottu seikka on omiaan korostamaan sitä kohtaa — taas tässä 39 § ulkomaalaislaissa — jonka mukaan toimeentuloedellytyksestä voidaan yksittäisessä tapauksessa poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii. Toimeentuloedellytyksestä poikkeamista koskeva säännös on jo alun perin säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Lisäksi toimeentuloedellytyksen piiriin tulee henkilöryhmä, joka lähtökohtaisesti saattaa olla heikommassa tai haavoittuvammassa asemassa kuin oleskelulupaa hakevat keskimäärin. Lakiehdotuksen perusteluissa arvioidaan, että henkilöiden elämäntilanteeseen ja -hallintaan saattaa liittyä monia haasteita ja terveydellisiä ongelmia, ja perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nämä seikat on otettava huomioon arvioitaessa poikkeuksellisen painavan syyn olemassaoloa. Perustuslakivaliokunnan mielestä on tärkeää, ettei poikkeamisen kynnys muodostu tulkintakäytännössä kohtuuttoman korkeaksi, ja perustuslakivaliokunta myös korostaa kansainvälisiä sitoumuksia ja ihmisoikeussopimusta.

Sitten vielä lopuksi, arvoisa puhemies, täällä on perustuslakivaliokunnan lausunto otettu huomioon siinä, että lapsen etu on säännöksessä mainittu erikseen poikkeamisen perusteena. Myös hallintovaliokunta on tähän kiinnittänyt huomion. Poikkeamisen tulisi olla perusteltua ainakin silloin, kun Suomeen yksin tulleen alaikäisen vanhemmat hakevat oleskelulupaa Suomesta, ja perustuslakivaliokunta huomauttaa painottavasti edelleen näistä lapsen oikeuksista ja ihmisoikeuskysymyksistä. Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessään 2014 linjannut, ettei lapsen etu edellyttänyt toimeentuloedellytyksestä poikkea-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mista yksinomaan siitä syystä, että oleskeluluvan epääminen saattoi johtaa yhteiselämän katkeamiseen lapsen ja toisen vanhemman välillä.

Kolmen kuukauden määräajasta valiokunta kävi keskustelua ja kuuli kattavasti edustustojen tilanteesta ja resursseista, mutta hallintovaliokunta tuli kuitenkin siihen tulokseen, että se katsoo, että mikäli perheen oleskelulupahakemuksen jättäminen määräajassa ei ole onnistunut viranomaisesta johtuvista syistä, poikkeamista toimeentuloedellytyksistä on pidettävä kohtuullisena, ja on selvää, että viivästymisestä ei voi tässä tapauksessa aiheutua luvanhakijalle oikeuden menetystä tämän määräajan ylittymisen puitteissa.

Lopuksi, kotoutumiseen on hallintovaliokunta kiinnittänyt huomiota lausuntojen perusteella. Kotoutumiseen liittyy vaikeuksia, jos perhettä ei voida yhdistää, työelämä on erittäin tehokas kotouttaja, ja esityksen tavoitteena on kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden työmarkkinoille ohjaava vaikutus, ja tässä myös perheen rooli kotoutumisessa on keskeinen. Valiokunta tähdentää painokkaasti, että on välttämätöntä edistää kansainvälistä suojelua saavien tosiasiallisia työllistämismahdollisuuksia.

Ja sitten tiedot turvapaikan saaneen tai pakolaiskiintiössä Suomeen otetun perheenjäsenen oikeudesta oleskelulupa on annettava pakolaiselle selkeästi, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävällä tavalla viimeistään turvapaikan antamista tai pakolaiskiintiön hyväksymistä koskevan päätöksen tiedoksiantamisen yhteydessä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että lakiesitys voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Tämä hallintovaliokunnan mietintö ei ole yksimielinen, vaan sisältää vastalauseen, (Puhemies koputtaa) jossa on pykälämuutosehdotuksia ja hylkäysehdotus.

18.00 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys pyörii pitkälti toimeentuloedellytyksen ympärillä, ja sen vuoksi keskityn siihen myös omassa puheenvuorossani. Meidän toimeentuloedellytykseemme liittyy monia ongelmia, joista suurin tulee lihaksi pikemminkin Maahanmuuttoviraston ohjeistuksessa kuin varsinaisesti lainsäädännössä, jossa asiaa käsitellään hyvin ylimalkaisesti.

Ensimmäinen iso ongelma on se, että meidän suuntaa antavat tulorajamme ovat EU-vertailun huippua. Meidän keskeisiin verrokkimaihimme — esimerkiksi Ruotsiin, Tanskaan, Saksaan, Belgiaan ja Ranskaan — nähden Suomessa vaadittu toimeentuloraja on huomattavasti korkeampi. Erityisen suuri ero on silloin, kun kysymys on lapsiperheistä. Näin on vähintäänkin kyseenalaista, voidaanko puhua kohtuullisesta ja oikeasuhtaisesta tulovaa-teesta — semminkin, kun direktiivissä koko toimeentuloedellytyksen ideana on, että tällä pyritään estämään ihmisiä turvautumasta toimeentulotukeen, mutta meidän toimeentulotukemme määräytymisperusteet jäävät huomattavasti alle sen tason, mitä perheenyhdistämisen toimeentuloedellytyksessä edellytetään.

Toinen iso ongelma, mikä liittyy toimeentuloedellytykseen, on sen laaja viranomaisharkinta. Tämä johtaa siihen, että kun missään ei ole tarkkoja summia, missään ei ole tarkkoja ehtoja, niin ihmisten — silloin, kun he harkitsevat perheenyhdistämishakemuksen jättämistä, joka saattaa olla hyvin pitkä, hankala ja kallis prosessi, edellyttää matkustamista ja investointeja — ei ole mahdollista tietää, kuinka suuri todennäköisyys hakemuksella on mennä läpi. Törmäsin tässä vastikään esimerkkiin, jossa joku onneton maahanmuuttajasiivooja oli ottanut kolme eri työtä saadakseen toimeentulovaatimuksen edellyttämän tulotason. Hän oli saanut kielteisen päätöksen sen takia, että Maahanmuuttovirastossa ei uskot-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tu, että kukaan pystyy tekemään kolmea työtä kovin pitkään, vaikka nämä suuntaa antavat tuloedellytykset täytyivätkin.

Kolmas ongelma, mikä liittyy tähän toimeentuloedellytykseen, on se, että siinä useimmiten käytännössä edellytetään vakituisia kuukausituloja ja palkkatyösuhteiden osalta nimenomaan toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta. Kun ajatellaan niitä työmarkkinoita, joille suurin osa maahanmuuttajataustaisista ihmisistä työllistyy — kysymys on pienipalkkaisista, prekaareista aloista — vaikka niiltä leipänsä saisikin, niin hyvin harva siellä lopulta saa sellaista hyväpalkkaista, toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta, joka mahdollistaisi sen kaikkein tärkeimmän eli sen, että voi elää yhdessä perheen kanssa.

Käytännössä meidän toimeentuloedellytyksemme on siis määritelty viranomaispäättök-sellä ilman kunnollista perustuslaki- tai ihmisoikeustarkastelua sellaiselle tasolle, että val-taosalla maahanmuuttajista ei ole realistista mahdollisuutta perheenyhdistämiseen. Toi-meentulo vaatimus itsessään on sosioekonomisesti eriarvoistava, ja henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että se pitäisi poistaa eikä sitä suinkaan pitäisi laajentaa. Mutta kun eletään täs-sä maailmassa tällaisella eduskunnalla, niin minä toivoisin, että voitaisiin edes pyrkiä koh-tuullistamaan tätä järjestelmää. Yksi hyvä alku siihen voisi olla erilaisten vakuutusperus-taisten toimeentuloedellytysten ottaminen tämmöisen säännöllisen palkkatyöjärjestelmän rinnalle. Esimerkiksi Tanskassa on malli, jossa sinä voit kerätä viisi tonnia, tallettaa sen ti-lille ja tämä talletus toimii vakuutena sosiaalietuusrasitetta vastaan. Saksassa on maksusi-toumusmalli: jokin kolmas taho voi sitoutua maksamaan toimeentulokustannuksia, mikäli perhe ei siihen pysty. Jos sinä olet pienipalkkainen mutta hyvin verkostoitunut maahanmuut-taja, niin tällaisilla vaihtoehtoilla sinun todennäköisyytesi saada perheesi Suomeen kas-vaiksi huomattavasti ilman, että sosiaalietuusrasituksen uhka merkittävästi Suomen valtion kannalta lisääntyisi.

No, hallintovaliokunnan vastuksessa hallituksen esitykseen painotetaan paljon poikkeaa-mismahdollisuutta, ja minä oletan, että näin on tehty sen takia, että myös esityksen kuittaa-vat hallituspuolueiden kansanedustajat syvällä sisimmässään tietävät, että tämä ei ole oi-kein, tämä ei ole reilua ja tämä ei ole inhimillistä, ja toivovat, että poikkeuksia käytettäisiin vääryyden tasaamiseen. Voin kertoa teille, että näin ei ole tähän asti käynyt enkä minä hen-kilökohtaisesti usko, että tämä asia tulee merkittävästi tulevaisuudessa muuttumaan. Mei-dän perheenyhdistämiskäytäntömme ovat julmia, eriarvoistavia ja pitävät huolen siitä, että tässä maailmassa on aika monta orpoa lasta ja aika monta vanhempaa, jotka kaipaavat lap-siaan.

18.07 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Perheenyhdistämiseen liittyviä säännöksiä on Suomessa tiukennettu merkittävästi jo useamman hallituskauden ja useamman vuoden ajan. Kehityksestä ovat valitettavasti yhtä lailla vastuussa kaikki puolueet, sillä surullista kyllä kaikki eduskuntapuolueet ovat vuorollaan osallistuneet ulkomaalaisten perhe-elä-män vaikeuttamiseen. Olen kuitenkin pannut merkille, että harva suomalainen tietää, kuin-ka vaikeaa ja kallista perheenyhdistäminen jo tällä hetkellä on, joten ensin muutama sana nykytilanteesta.

Tällä hetkellä vaatimus turvatusta toimeentulosta koskee jo työn tai opiskelun vuoksi Suomeen muuttaneita maahanmuuttajia sekä pakolaisten uusioperheitä, kuten kävi ilmi paljon julkisuutta saaneen irakilaisperheen tapauksen kohdalla. Tämä on seurausta vuonna 2010 tehdystä lakimuutoksesta, jonka seurauksena toimeentuloedellytys ulotettiin koske-maan myös kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäseniä, jos perhe on muodostettu

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

perheenkokoajan maahantulon jälkeen. Alaikäisten perheen yhdistämistä on vaikeuttanut säännös siitä, että lapsen on oltava alaikäinen siihen asti, kunnes oleskelulupahakemus ratkaistaan. Hakemusten käsittelyprosessit ovat pitkiä. Vuonna 2015 keskimääräinen käsittelyaika oli vuoden. Koska monet alaikäiset hakijat ovat teini-ikäisiä, voi käsittelyaika johtaa tilanteisiin, joissa perheen yhdistämisprosessi katkaistaan kesken, jos perheenkokoaja ehtii täyttää 18 vuotta.

Vuonna 2012 astui puolestaan voimaan muutos, jonka mukaan perheenjäsenen on itse asioitava Suomen edustustossa saadakseen perheen yhdistämisprosessi aloitettua. Hakemusta varten hakija tarvitsee ison määrän virallisia asiakirjoja, jotka on todennettava laillisiksi. Tämän lisäksi on maksettava oleskelulupahakemuksen käsittelymaksu. Tällä hetkellä aikuisen perheenjäsenen oleskelulupahakemuksen käsittely maksaa 455 euroa ja lapsen oleskeluluvan 230 euroa. Lisäksi perheenjäsenen on oleskeltava laillisesti maassa, jossa edustusto sijaitsee, mikä edellyttää joko viisumia tai oleskelulupaa. Perheenjäsenen on matkustettava edustustoihin biometrisiä tunnisteita, perhesidehaastatteluja sekä mahdollisia muita testejä ja haastatteluja varten. Heidän on itse kustannettava sekä matkat että oleskelu maassa, jossa edustusto sijaitsee, koko tämän hakuprosessin ajaksi.

Käytännössä tämä siis tarkoittaa, että esimerkiksi pakolaisleirillä asuvan syyrialaisnaisen on ensin matkustettava lastensa kanssa hakemaan tarvittavat asiakirjat perheen yhdistämisprosessia varten, jonka jälkeen hänen on matkustettava esimerkiksi Libanoniin ja sieltä anottava viisumia Turkkiin, jotta pääsee Suomen Ankarassa sijaitsevaan suurlähetystöön. Jos hän pääsee Ankarasta asti, on hänen järjestettävä perheensä eläminen Turkissa koko perheen yhdistämisprosessin ajaksi. Perheen yhdistämistä hakevan somalialaisen on ensin saatava lupa matkustaa Etiopiaan, ennen kuin pääsee Suomen suurlähetystöön Addis Abebaan prosessin käynnistämistä varten. Tämä on siis suomalaisen perheen yhdistämislain säädännön nykytaso, ilman hallituksen esittämiä lisäkiristyksiä.

Perheen yhdistämisten määrä on romahtanut viimeisten vuosien aikana tehtyjen ehtojen tiukennusten takia. Vuodesta 2011 vuoteen 2012 laskua oli 70 prosenttia. Taso on sen jälkeen pysynyt matalana. Vuonna 2014 hakemuksia jätettiin vain 625. Erityisen kovaa ehtojen tiukennukset ovat iskeneet yksin tullessiin alaikäisiin. Vuonna 2012 tehtiin yksi myönteinen päätös 37 hakemuksesta, vuonna 2013 yksi myönteinen 157:stä ja vuonna 2014 kymmenen myönteistä 43:sta.

Nyt hallitus on siis tiukentamassa kriteereitä entuudestaan ulottamalla vaatimuksen turvatusta toimeentulosta koskemaan myös kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä. Tähän ei ole mitään muuta syytä kuin hallituksen halu vähentää Suomeen saapuvien ulkomaalaisten määrää. Tämä hallitus on niin halukas vähentämään hädässä olevien ihmisten auttamista, että se jopa päätti lykätä sähköisen hakemusjärjestelmän käyttöönottoa edustustoissa, jotta hakemusten määrä ei vain nousisi. Tiukennuksia on perusteltu sillä, että lainsäädäntöä on tiukennettava muiden eurooppalaisten maiden tasolle. Hallituksella on kuitenkin laajaa harkintavaltaa siinä, miten suuriksi määritellään ne tulot, joiden katsotaan olevan riittäviä itsensä elättämiseksi. Kahden aikuisen ja kahden lapsen perheelle vaaditaan tämän lakimuutoksen tultua voimaan 2 600 euroa kuukaudessa nettona. Vain 20 prosenttia suomalaisista ylittää näin koviin nettotuloihin. Nyt hallitus on siis esittämässä tätä toimeentulovaatimusta sotaa juuri paenneille. Hallituksen esittämä kolmen kuukauden määräaika, jonka aikana tätä toimeentulovaatimusta ei sovellettaisi, on aivan liian lyhyt ottaen huomioon, kuinka vaikeaa ja kallista prosessin käynnistäminen on. Muissa Euroopan maissa

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tämä aikaraja vaihtelee kolmesta kuukaudesta vuoteen. Myös toimeentulovaatimuksissa on, kuten edustaja Kontula tässä hyvin selosti, todella isoja eroja maiden välillä.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä lakimuutos tarkoittaa, että hallitus haluaa estää pakolaisten ja turvapaikan saaneiden oikeuden perhe-elämään kokonaan. Tämä on äärimmäisen raakaa ja äärimmäisen epäinhimillistä politiikkaa. Julkisuudessa hallituspuolueiden edustajat kertovat, miten konfliktien keskellä tulisi auttaa etenkin haavoittuvaisessa asemassa olevia naisia ja lapsia. Käytännössä hallitus nyt vaikeuttaa kotoutumista ja jättää todella kovia kokeneita alaikäisiä lapsia yksin sekä hädässä olevia naisia ja lapsia ihmissalakuljettajien armoille, kun he jäävät ilman turvallisia reittejä pois konfliktialueilta.

Esitettyjä toimeentulovaatimuksia ei tulisi ulottaa koskemaan kansainvälistä suojelua saaneita lainkaan. On todella suuri pettymys, että hallitus ei ole valmis edes kohtuullistamaan toimeentulovaatimusten euromääristä rajaa.

18.14 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! En oikeastaan osaa kuvitella, millaista oma elämäni Suomessa olisi ollut ilman omaa perhettä ja heidän tukeaan. Silloin parisenkymmentä vuotta sitten, kun me saavuimme Suomeen, oli pimeää ja kylmää, mutta ainoa valoa tuova asia oli siinä hetkessä oma äiti, oma isä ja pikkuveli. En osaa oikeastaan kuvitella, millaista olisi ollut saapua Suomeen tässä hetkessä ja ilman sitä tietoa, onko oma perheeni turvassa vai ei, tietämättä, mikä heidän tilanteensa on. Tässä tilassa moni perhe, moni lapsi tulee tällä hetkellä Suomeen.

Jos oma isäni tai äitini olisi saapunut Suomeen yksin ja joutunut jättämään meidät lapset sodan keskelle, emme välttämättä koskaan olisi selvinneet tänne saakka. Omasta maasta, omasta kodista, täysin uuteen ja tuntemattomaan lähteminen ei ole kenellekään helppoa. Vielä vähemmän se on silloin, kun lähteminen on pakollista eikä ole millään mahdollista jäädä. Lasten ja perheen jättäminen taakse sodan keskelle on vieläkin vaikeampaa. Me aika usein tässä keskustelussa tuomme esiin tulvia ja aaltoja, kun me puhumme näistä ihmisistä. Mutta harvemmin me puhumme ihmisistä ja yksilöistä, joilla on ihan samalla tavalla perheet, arvoisat edustajat, kuin meillä kaikilla muillakin täällä.

Perheenyhdistäminen on osa kotoutumispolitiikkaa. Alkuvaiheet täältä oleskeluluvan saaneilla ovat tärkeitä, ja ne pitäisi käyttää muun muassa kielen opiskeluun eikä perheenyhdistämisen byrokratiaan tai heidän puolestaan pelkäämiseen. Perheenyhdistämisen säilyttäminen ennallaan tai jopa sen helpottaminen, kuten tässä on kuultu — nykyisin on jo tiukat lainsäädännöt olemassa — auttaisi juuri niitä naisia ja lapsia, joista olemme puhuneet tämän vuoden aikana paljon. Olemme olleet myös huolissamme nuorten radikalisoitumisesta, mutta kuinka usein kysymme, millaisia nämä nuoret ovat, mitkä näiden nuorten taustat ovat. Ovatko nämä juuri niitä nuoria, jotka ovat vailla perhettä, syrjäisten alueiden unohdettuja nuoria?

Tässä kyseisessä hallituksen lakiesityksessä, joka on yhdessä muiden tiukennusten kanssa, sanotaan... — Itselleni tämä on valtavan vaikea asia. Nämä kaikki tiukennukset, jotka ovat kohdistuneet ulkomaalaislakeihin, ovat vaikeita, mutta tässä kyseisessä laissa mennään jo hyvinkin inhimilliselle tasolle, sille tasolle joka on ihmisten elämässä valtavan merkittävää ja tärkeätä, ja se on perheiden yhdessäolo. — Tässä ollaan laittamassa lakiin todella tiukat toimeentuloodellytykset. Kuten tässä edustaja Andersson sanoi, edes moni suomalainen ei pysty tällaisia tulotasoja saavuttamaan. Tällä viikolla eräs eduskunnassa työssä oleva henkilö kirjoitti, että edes hänen tulonsa eivät riittäisi siihen, että hän pystyisi saamaan perheensä Suomeen. Suomen eduskunnassa työskentelevän tulot eivät riittäisi sii-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

hen. Sen sijaan, että me kannustamme hakemaan ja tekemään työtä, me asetamme riman suoraan niin korkealle, että toivo nujerretaan heti alussa. Näiden esitysten tavoitteena ei ole varmistaa ihmisten hyvää elämää, vaan estää ihmisten mahdollisuuksia siihen hyvään elämään. Se ei ole, arvoisa puhemies, inhimillistä eikä se ole oikeudenmukaista.

Jokainen joka on hakenut töitä, ja jokainen, joka on seurannut ystäviä, tuttavvia, jotka hakevat töitä, tietää, miten vaikeaa Suomesta on hakea tänäkin päivänä töitä. Joutuu tekemään hakemuksia, joutuu tekemään satoja hakemuksia, ehkä pääsee yhteen työhaastatteluuun. Joutuu hankkimaan erilaisia suosittelijoita. Joutuu tekemään valtavasti töitä, jotta se työpaikka olisi edes jossain tarjolla ja saatavilla. Miten me kuvittelemme, että ihmiset, jotka tulevat täysin toisista olosuhteista täysin vieraaseen maahan, täysin vieraaseen ympäristöön, pystyvät tekemään tämän heti tässä ja nyt? Työn hakeminen vaatii keskittymistä, ja tämä kokonaisuus tekee ihmisten elämästä lähestulkoon mahdottoman.

Tämä irakilaisperheen tapaus oli monelle avaava, mutta valitettavasti se on yksi tapaus erittäin monien joukossa. Mutta on hyvä, että edes näiden yksittäisten ihmisten, yksittäisten isien, yksittäisten äitien ja yksittäisten perheiden kautta me pystymme ymmärtämään, mitä näillä tiukennuksilla tarkoitetaan yksittäisten ihmisten elämässä.

Perheiden yhdistämisestä tehdään tässä lakiesityksessä mahdotonta, kun se jo tässäkin vaiheessa on ollut valitettavasti hyvin vaikeaa. Kuvitelkaa tilannetta, jossa alaikäisen lapsen pitäisi, jotta hän saa äitinsä, isänsä, sisarensa Suomeen, tienata 2 600 euroa. Alaikäisen lapsen pitäisi tienata 2 600 euroa, jotta hän saa isänsä, äitinsä ja sisarensa Suomeen. — Kyllä. Hallintovaliokunnan mietinnössä sanotaan juuri näin, että ainoastaan se, että on lapsi, ei vapauta näistä toimeentulorajoista, eli tämä voisi saman tien koskea myöskin lapsia, ja se on, arvoisa puhemies, se on hyvin hyvin epäinhimillistä.

Tällaiset kiireessä jätetyt ja valmistellut lakiesitykset ilman, että kunnolla huomioidaan niiden todellisia vaikutuksia maahanmuuttoon, kotoutumiseen tai varsinkaan ihmisten elämään, ovat väärin. Mielestäni ei tätä lakiesitystä eikä sen tiukennuksia pidä missään nimessä hyväksyä.

18.21 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Hallintovaliokunnan lausunto lakiesitykseen on huolellinen ja laaja, mutta siihen on mahdotonta yhtyä, koska itse lakiesitys on tarpeeton ja julma. Vastustimme hallintovaliokunnassa näitä tiukennuksia, joita hallitus esittää, erityisesti kolmesta syystä. Ensinnäkin ne ovat inhimillisesti väärin ja kaventavat ihmisoikeuksia perustavanlaatuisesti. Erityisesti lapsia ei pidä erottaa vanhemmistaan. Toiseksi ne vaikeuttavat kotouttamista. Useimmat meistä tietävät, miten tärkeä perheen tuki on ollut elämämme eri vastoinkäymisissä. Jos haluamme kotouttaa ihmisiä, meidän ei tule nakertaa tämän työn perustaa samalla, kun puhumme kotouttamiseen satsaamisesta. Kolmanneksi nämä esitykset vähentävät laillisen, hallitun maahantulon kanavia. Jatkuva laillisen maahantulon vaikeuttaminen voi ajaa yhä useampia ihmisiä vaarallisille reiteille ja salakuljettajien armoille.

Emmekä ole ainoita. Tänään esityksestä luopumista vaativat lukuisat tunnetut kansalaisjärjestöt, joihin kuuluvat esimerkiksi Amnesty, Suomen Pakolaisapu, Pakolaisneuvonta, Punainen Risti, Unicef, Plan, Kirkon Ulkomaanapu, Lastensuojelun Keskusliitto, Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Marttaliitto, SOS-Lapsikylä, Ensi- ja turvakotien liitto, Trasek ry, Suomen Mielenterveysseura, Seta ja Naisasialiitto Unioni. Esitys onkin herättänyt suomalaisissa suurta huolta. Toteutuessaan hallituksen esitys tarkoittaa, että korkeat tulovaatimukset perheen saamiseksi Suomeen koskevat jopa tänne yksin

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tulevia alaikäisiä ja lapsia. Migrin ilmoitus poikkeamismahdollisuudesta ja heidän esittämänsä hieman matalampi mahdollinen tuloaraja eivät muuta tätä kokonaisuutta. Tämä esitys onkin lasten oikeuksien kannalta yksinkertaisesti ajattelematon ja julma. Tulorajavaatimukset ovat lähtökohtaisesti selvästi korkeampia kuin jopa monen suomalaisen palkansaajaperheen tulotaso. Toimeentulovaatimus on sinänsä ehkä ymmärrettävä, mutta sen on oltava kohtuullinen, ja sitä ei voida soveltaa ihmisiin, jotka ovat hädässä. Muuten tällainen toimeentulovaatimus lannistaa yksilöitä ja käytännössä estää perheen yhdistämisen. Syntyykin vaikutelma, että nimenomaan perheen yhdistämisen estäminen onkin yksi hallituksen ääneen sanomattomista tavoitteista. Mielestäni olisi rehellistä, että tämä sanottaisiin ääneen, jos näin halutaan tehdä.

Arvoisa puhemies! Viimeksi tänään lehdissä uutisoitiinkin laskelmasta, jonka mukaan vain joka viides suomalainenkaan saa nettopalkkaa, joka yksinään riittäisi perheen yhdistämisen oikeuteen kaksilapsisella perheellä. Edellytykset ovat myös tiukempia kuin monissa muissa EU-maissa. Migri toki muistuttaa, että he voivat joutua yksilöllisissä tilanteissa, mutta toteutuuko tämä yksilöllisyys? Näytöt tähän asti ovat kaikkea muuta kuin rohkaisevia. Perheen yhdistämisen kriteerejä on tunnetusti myös tiukennettu jo aiemmin. Täällä sallissa edustaja Andersson luetteli ansiokkaasti sen, mitä kaikkea jo nyt joutuu tekemään, jos haluaa perheensä Suomeen. Edes jo nyt tehtyjen muutosten vaikutuksia esimerkiksi lasten oikeuksiin ei ole arvioitu kattavasti, saati että nyt tehtyjen muutosten seurauksista olisi mitään tietoa. Jatkuvasti muuttuvat, hankalasti ennakoitavat kriteerit eivät ainakaan ole kenenkään etu.

Lakiesitys koskisi myös Suomessa jo olevia ihmisiä. Tämä ei ole kohtuullista eikä edes hallituksen oman tavoitteen eli niin sanottujen vetovoimatekijöiden vähentämisen näkökulmasta johdonmukaista. Näiden niin sanottujen vetovoimatekijöiden vähentämisestä hallitus on kyllä pitänyt jo huolen ihan muilla päätöksillään, esimerkiksi lakkauttamalla humanitäärisen suojelun Suomesta. On hyvä muistaa, että esimerkiksi paljon enemmän turvapaikanhakijoita vastaanottaneessa Ruotsissa ulkomaalaislakeja on tiukennettu määräaikaaisesti. Viime vuonna Suomeen tulleiden noin 32 000 turvapaikanhakijan pelästyttämä Suomi sen sijaan uhkaa tehdä surullisista poikkeustapauksista uuden, pysyvän normaalin.

Esityksessä on myös muita ongelmia, kuten esimerkiksi kohtuuton kolmen kuukauden määräaika perheen yhdistämisen käynnistämiseksi. Tämä on usein teknisesti mahdotonta, koska hakijat joutuvat, kuten sanottua, usein matkustamaan valtiorajojen yli hakemuksen tehdäkseen. Myös suunnitelluista sähköisistä hakumenettelyistä ollaan ilmeisesti luopumassa ilman muuta perustetta kuin että näin nyt sattuu käymään.

Suomi ei tietenkään voi yksin ratkaista pakolaiskriisiä, arvoisa puhemies. Silti ei mielestäni ole viisasta kirittää muita Euroopan maita kisaan kohti pohjaa. Me tarvitsemme yhteisiä ratkaisuja. Yhteinen ratkaisu ei ole se, että tulkitaan EU:n perheen yhdistämisdirektiiviä minimiin ja aivan eri tavoin kuin on tarkoitettu. Direktiivin minimi on tarkoitettu todellakin minimitasoksi, ei tavoiteltavaksi tasoksi. Vaikka Suomi ei ota kaikkea minimiä nyt käyttöön, on suunta aivan selvä: tällä menolla me olemme suuntaamassa pohjalle. Tässä maassa myös ylpeilläään sillä. Tätä voidaan sitten historian kirjoituksessa miettiä. Toivoisin, että olisi kohtuullista odottaa edes sen verran, että emme aktiivisesti kääntäisi selkäämme hädänalaisille ja erottaisi esimerkiksi lapsia vanhemmistaan, vaan tekisimme edes jotakin.

18.26 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa epäinhimillisellä, häpeällisellä ja perheitä hajottavalla turvapaikkapolitiikallaan. Edustaja Razmyarin tavoin itsekin pohdin äsken, mitä olisin tehnyt, jos olisin muuttanut Suomeen yksin enkä olisi saanut perhettäni tänne. Mitä olisin aidosti tehnyt ilman sitä rakkautta ja tukea? Olisinko pystynyt etenemään elämässäni? Minä olen itse asiassa monta kertaa kysynyt samaa kysymystä hallituspuolueiden edustajilta: Mitä me tekisimme, jos joku kieltäisi meidän oikeutemme perhe-elämään? Miltä se tuntuisi? Olkaa hyvä, vastatkaa, hallituspuolueiden edustajat. Mitä mieltä olisitte siitä, että olisitte itse turvassa jossain maassa mutta teidän rakkaanne olisivat konfliktin keskellä? Miltä se tuntuisi? (Teuvo Hakkaraisen välihuuto)

Arvoisat hallituspuolueiden edustajakollegat, olen itse saanut viime päivinä valtavasti yhteydenottoja suomalaisilta. Suomalaiset eivät ymmärrä, kuinka julmaksi sivistysvaltio voi muuttua. Te viette ihmisiltä käytännössä oikeuden perheeseen. Te viette oikeuden perheeseen sellaiselta henkilöltä, jonka suomalaiset viranomaiset ovat todenneet olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa. Nämä ovat siis ihmisiä, jotka ovat todistetusti paenneet vaaraa. Ihmisen oikeus perheeseen ei voi riippua lompakon paksuudesta. Ihmisen oikeudet eivät voi riippua siitä, onko ihminen rikas vai köyhä. Teidän pitäisi se tietää, perussuomalaisten edustajat, te olette puhuneet paljon tavallisten ihmisten asioista, mutta se ei nyt tässä tietenkään näy. (Juho Eerola: Olemme Suomen kansan edustajia!)

Perheenyhdistämisen ehtona oleva 2 600 euron kuukaudessa tienaaaminen on aivan kohtuutonta. Suurin osa suomalaisista ei tienaisi tarpeeksi perheen yhdistämiseen. Tilastokeskuksen entisen kehittämisspäälikön Pekka Myrskylän laskelman mukaan 80 prosenttia — 80 prosenttia — suomalaisista tienaisi liian vähän. Eli pohditaan vielä kerran: Me vaadimme turvapaikanhakijoilta sellaisia tuloja, joita 80 prosenttia meistä ei tienaa — siis anteeksi mitä? Tämä laki oikeasti vaatii näin. Onko tämä järkevää maahanmuuttopolitiikkaa, vai onko tämä perussuomalaisten uskomattoman älytöntä maahanmuuttopolitiikkaa, jolla koko maailmalle annetaan viesti siitä, että me emme kunnioita ihmisten oikeuksia perheeseen? Ja uskomattomin asia tässä laissa on se, että ulotatte tulorajat myös alaikäisille lapsille. Siis lasten tulisi tienata enemmän kuin 80 prosenttia suomalaisista tienaa, siis lasten, joiden pitäisi olla kouluissa eikä työmarkkinoilla. Miten te, ministeri — joka ei ole paikalla — esitätte tällaisia vakavalla naamalla?

Tulorajat siis koskevat kaikkia toissijaiseen suojeluun oikeutettuja ja kolmen kuukauden määräajan jälkeen kaikkia pakolaisstatuksen saaneita. Kolmen kuukauden sääntö on todella lyhyt aika jättää hakemus, kuten edustaja Andersson tuossa pari puheenvuoroa sitten kertoi. Hakemuksen jättäminen on käytännössä mahdotonta. Siis turvapaikan saaneen henkilön perheen pitää matkustaa pitkiä ja vaarallisia reittejä konfliktialueilla. Käytännössä syyrialaisien on matkustettava Turkkiin Ankaran suurlähetystyöhön, afganistanilaisten taas Intian New Delhiin. Suomen harvalukuisten edustustojen tiukkojen resurssien takia hakemusten jättöajan saaminen kestää kuukausia, ja meillä on tähän lakiin tulossa kolmen kuukauden aika. Tähän olisi vastattu perheenyhdistämisen jättämisen sähköisellä mahdollistamisella, mutta tämä hanke pistettiin kuitenkin jäihin — ei teknisistä syistä, vaan on syytä epäillä, että tämä oli jälleen poliittinen päätös saada ihmisiä pois Suomesta. (Juho Eerola: Näin on!)

Minulle ei siis ole yllättävää, että perussuomalaiset, jotka heittävät uskomattomia välihuutoja jatkuvasti joka ikisen käsittelyn aikana — nytkin edustaja Eerola — tukevat tavaltaan tällaista turvapaikanhakijoiden perheoikeuden viemistä. Me olemme tottuneet heidän käsittämättömään maahanmuuttopolitiikkaansa ja myös ajoittain maahanmuuttajaviha-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mieliseen retoriikkaansa. Sen sijaan minusta on yllättävää, että perheiden asemasta puhuvat puolueet, sellaiset kuin kokoomus, keskusta, ovat mukana tässä. Te toteutatte nettitrollien unelmaa, ministeri ja hallitus.

Arvoisat hallituspuolueiden edustajat, tänään 17 pakolais-, ihmisoikeus- ja lapsijärjestöä teki kannanoton tämän lain hylkäämisen puolesta. Se on hyvä merkki siitä, että olette oikeasti väärässä. Tämä laki huonontaa myös kotoutumista. Kotoutuminen on asia, jossa me haluamme kaikki onnistua. Aivan käsittämätöntä! Suomi, sinä olet parempi kuin tämä älytön laki. Suomi, tämä laki ei ole se, mihin sinä pystyt. Hallituksen edustajat, olette osa häpeällistä lakia. Olkaa rohkeita ja pohtikaa kantaanne vielä kerran. Tämä laki on hylättävä.

18.33 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Lapsiasiavaltuutettu on todennut, että Suomesta on nyt tullut maa, joka ei enää kunnioita lapsen oikeuksia. Läpi koko viime vuoden Suomessa puhuttiin siitä, miksi me autamme vain näitä miehiä. Miksi ei auteta naisia, miksi ei auteta lapsia? Nyt kun meillä viimein on mahdollisuus auttaa naisia ja lapsia, Sipilän hallitus pamauttaa oven heidän nenänsä edestä kiinni. (Juho Eerola: Suurin osa oli perheetömiä nuoria miehiä!)

Arvoisa puhemies! Jos Tilastokeskuksen entisen kehittämisspäällikön mukaan vain 20 prosentilla suomalaisista on sellaiset tulot, että heillä olisi tämän mukaan oikeus perheeseen, niin me voimme kaikki miettiä, kuinka monella pakolaisperheellä tämä mahdollisuus on. Lienee selvää, että luku on aika lähellä nollaa. On ihan selvää, että tämän esityksen todellinen tavoite on lopettaa sotaa ja vainoa paenneiden ihmisten oikeus omaan perheeseen, koska näin suurta heikennystä sotaa paenneiden perheitten oikeuksiin ei esitetty edes perussuomalaisten maahanmuuttokriittisessä Nuivassa manifestissa. Tämä esitys ajaa epätoivoiset äidit lapsineen rikollisjärjestöjen ja salakuljettajien armoille, koska jokainen isä tietää, että tekisi ihan mitä tahansa saadakseen perheen luokseen, ja jokainen äiti ymmärtää, ettei tässä maailmassa ole sellaista rahasummaa, jota ei olisi valmis maksamaan siitä, että saisi oman lapsensa jälleen syliin, ja jokainen ihminen ymmärtää sen, että vanhemman vieminen lapselta on julminta, mitä ihminen voi lapselle tehdä, ja sitä tämä esitys on. Se on julma, se on epäinhimillinen, ja se on väärin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen edustajat ovat puhuneet täällä paljon tässä käsittelyssä ja aikaisemmin lapsen edusta, jonka perusteella sitten näistä tulorajoista voitaisiin poiketa. Todellisuus kuitenkin on, että jos todella välitettäisiin lapsen edusta, jokaisella lapsella olisi aina lähtökohtainen oikeus vanhempiinsa. Sen sijaan nyt vaaditaan yksin sotaa paenneelta lapselta monen tuhannen euron kuukausituloja, jotta hänellä olisi oikeus molempiin vanhempiinsa ja sisaruksiinsa. Ja jos kyse olisi vain vetovoimatekijästä, joka tämän perusteeksi annetaan, ei tätä esitystä missään nimessä ulotettaisi niihin ihmisiin, jotka täällä jo elävät ja jotka tänne ovat rakentaneet kotinsa. Ei se auta, että epäinhimillisistä linjauksista voidaan poiketa. Niitä ei pidä tehdä. Ja me tiedämme hyvin, että nämä poikkeukset ovat äärimmäisen harvinaisia.

Hallituksella on ihan täysin tiedossa se, ettei esitykseen sisältyvä kolmen kuukauden aikaraja ole mahdollinen syyrialaisille ja irakilaisille perheille, koska niin kuin täällä on moneneen kertaan sanottu niin kansanedustajien kuin lukemattomien asiantuntijoiden suulla, jono suurlähetystöön ovat jo tätä aikarajaa pitempiä. Silti sitä aikarajaa ei pidennetty, ja todellinen syy siihen on se, että näillä leireillä ja konfliktin keskellä eläville naisille ja lapsille ei edes haluta antaa mahdollisuutta päästä turvaan.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Kun kyselytunnilla kysyin sisäministeri Orpolta tästä Maahanmuuttoviraston valmistelusta perheen yhdistämisen sähköisestä palvelusta, joka auttaisi juuri niitä pienten lasten kanssa liikkuvia naisia, jotka nyt eivät pääse suurlähetystyön tätä hakemusta jättämään, niin mitään vastausta ei tullut siihen, minkä takia tätä palvelua ei ole otettu käyttöön. Maahanmuuttovirasto on kuitenkin itse sanonut, että tämä palvelu on täysin valmis, se on teknisesti käyttöön otettavissa, mutta syyt siihen, että se ei ole näitten perheitten, näitten naisten, näitten lasten apuna, ovat poliittiset — poliittiset — keskellä historiallista humanitäristä kriisiä. Humaani hallitus esittäisi meille täällä perheen yhdistämisen helpottamista, toisi meille keinoja, joilla yhä useampi yksin sotaa paennut lapsi saisi äidin ja isän luokseen. Sen sijaan nyt suljetaan se viimeinenkin ikkuna.

Arvoisa puhemies! Joka ikinen kansanedustaja päättää nyt itse, jokainen on vastuussa omasta äänestamisestään, koska tässä punnitaan nyt moraalin ja ihmisoikeuksien rajat. Hallituksen kansanedustajiin vetoavat nyt kaikki ihmisoikeusjärjestöt Unicefista Amnestyyhin, Lastensuojelun Keskusliitosta Punaiseen Ristiin, Suomen Mielenterveysseurasta Kirkon Ulkomaanapuun, Pelastakaa Lapsista YK:n pakolaisjärjestöön. Hallituksen kansanedustajiin vetoavat kaikki tämän maan uskontokunnat evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispasta juutalaisten seurakuntien johtoon, ortodoksikirkon arkkipiispasta Islam-seurakunnan johtoon ja katolisen kirkon piispaan. Mutta jos edes mikään näistä ei saa hallituksen kansanedustajia heräämään ja näkemään tämän esityksen julmuutta, niin tässä maassa eletään aidosti todella synkkiä aikoja. Hallituksen kansanedustajiin vetoavat nyt kaikki ihmisarvoa ja perheitä puolustavat. Olkaa inhimillisiä, olkaa historian oikealla puolella, älkää rikkoko perheitä, äänestäkää tämän esityksen hylkäämisen puolesta.

18.39 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Näin alkuun täytyy kuitenkin kiittää hallintovaliokuntaa siitä hyvästä työstä, jota tämän lakiesityksen saralla tehtiin, siinä mielessä, että mietintö on hyvin perusteellinen. Vaikka sitten varmaan siitä itse lakiesityksestä ja niistä pykälistä voikin olla eri mieltä, niin kuitenkin täytyy kiittää, että valiokunnassa meillä oli hyvä työskentelyilmapiiri ja saatiin tämäkin vaikea asia maaliin.

Mutta sitten jos menee tähän itse lakitekstiin ja tähän sisältöön, niin on ehkä sen verran syytä käydä todella sitä taustaa läpi, minkä takia tässä tilanteessa ollaan. Tämä tilanne niin Suomessa kuin muissakin maissa johtuu pitkälti siitä, että kun me emme ole yhteisesti Euroopassa kyenneet löytämään niitä yhteisiä käytänteitä, millä tavalla me voisimme tähän akuuttiin kriisiin vastata, niin jokainen maa on sitten aloittanut oman kilpajuoksunsa pohjalle, mistä sitten seurauksena totta kai muut maat myös seuraavat toisten maiden käytäntöjä ja Suomi siinä mukana ja sitten jokainen on kiristämässä näitä käytänteitään. Ja tämän sanon sen takia, että edelleen tässäkin tilanteessa olisi kuitenkin syytä entistä ponnekkaammin hakea niitä yhteisiä ratkaisuja varsinkin meidän Pohjoismaiden kesken, jotta meillä olisi yhtenevät käytänteet näidenkin asioiden osalta.

Tähän perheyhdistämisen vaikeuttamiseen: Täällä on hyvin käyty läpi se, miten jo vuoden 2010 ja 2012 muutokset, mutta myös se asetus, mikä 2016 keväällä on annettu, jolloin nämä perheen yhdistämisen hakemuksesta koituvat kustannukset on laitettu hakijoiden koonaan maksettaviksi, on tullut voimaan. Tältä osin perheen yhdistäminen Suomessa on jo kohtuullisen vaikeaa, ja nyt sitä kiristetään entisestään. Tätä taustaa vasten olisi kyllä ollut syytä, että tätä hallituksen esitystä olisi kohtuullistettu ainakin näiltä kaikista vaikeimmilta ja niiltä kohdilta, joita on kyllä täällä jo paljon arvosteltu.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmämme ja valiokuntaryhmämme halusivat tähän lakiesitykseen tehdä kolme muutosta, joilla tästä olisi voitu tehdä edes jonkun verran kohtuullisempi.

Ensimmäinen ehdotuksemme liittyy tähän turvattuun toimeentuloon. Todella nythän laissa ei niinkään sitä tasoa määritetä, vaan puhutaan ainoastaan turvatusta toimeentulosta ja sitten Maahanmuuttovirasto yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tekee tämän tuloarajataulukon, mitä he käyttävät sitten ohjeellisena näissä perheenyhdistämistapauksissa. Tähän myös perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan kiinnitti huomiota, että tämä turvattu toimeentulo tulisi määritellä jo laissa paremmin, ja senpä takia ehdotimme, että seuraisimme tässä Ruotsin tapaa, jolla tämä turvattu toimeentulo määriteltäisiin ulosotto-kaaressa olevan velallisen suojaosaan rinnasteisena elikkä sitä osaa, mikä ihmisellä palkasta ulosottotilanteessa vähintään on jätävä käteen, pidettäisiin turvattuna toimeentulona. Tämä aiheuttaisi sen, että se kohtuullistaisi aika merkittävästi tätä toimeentulovaatimusta, ja tämä olisi myös sellainen muutos, mikä pitkälti auttaisi esim. tätä paljon julkisuudessa olleen irakilaisen perheen tilannetta.

Kyllähän se viesti täytyy kuitenkin olla niin, että kun me haluamme, että tänne tulevat kotoutuvat ja työllistyvät, niin kyllä siitä työstä saatavalla palkalla on myös saatava perhe tuoda Suomeen. Jokainen voi ajatella, että meillä nämä turvapaikanhakijat, jotka oleskeluluvan täältä saavat, työskentelevät tai työllistyvät pitkälti matalapalkka-aloille ja yhdenlääkään matalapalkka-alalla palkkataso ei ole sellainen, että se mahdollistaisi esimerkiksi puolison ja kahden lapsen tänne tuonnin, eli tarvittaisiin nettotulot 2 600 euroa. Näin ollen olisi kyllä ihan järkevää siinäkin suhteessa tätä toimeentulovaatimusta kohtuullistaa, ja se antaisi myös sen kuvan, että kun täällä Suomessa työllistyt, niin myös perheen tänne saat.

Toinen muutoksemme koski tätä lasten asemaa, sitä, miten lapset voitaisiin huomioida paremmin. Toisin kuin tässä hallituksen esityksessä, me esitimme, että lapset rajataan tämän turvatun toimeentulovaatimuksen ulkopuolelle. Tämä huomioisi todella tämän lapsen aseman, niin kuin myös asiantuntijat ovat esittäneet, että kiinnitettäisiin siihen enemmän huomiota. Tämä myös pidemmällä aikavälillä mahdollistaisi todella sen, että kun lapset myös vanhempansa ja sisaruksensa tänne saavat, niin se ehkäisisi myös radikalisoitumista. Jokainen voi itse todella kuvitella, niin kuin täällä on hyvät esimerkit tuotu siitä ilmi, että mikäli alaikäisen lapsen pitäisi saada tämä turvattu toimeentulo kasaan, niin sehän on täysin mahdotonta. Senpä takia tässä olisi kyllä nyt ollut kohtuullistamisen paikka ja toivoisi, että tässä varsinkin keskustan ja kokoomuksen kansanedustajat olisivat olleet valmiita katsomaan tätä lapsen asemaa hieman tarkemmin.

Tässä on nyt sitten puhuttu paljon siitä, aiheuttaisiko se sen, että lapset laitettaisiin ensimmäisessä aallossa hakemaan turvaa sitten Euroopasta. On hyvä kuitenkin muistaa näiden lukujen valossa, että tänäkin vuonna noin 250 alaikäistä turvapaikanhakijaa meillä on turvaa hakenut, jolloin ei voida sanoa, että mitenkään olisi valtaisenaan vyöry lapsista, jotka sitten laitettaisiin täältä turvaa hakemaan. On myös muistettava, että kun katsotaan niitä perheenyhdistämispäätöksiä, joissa on tullut myönteinen päätös ja joissa lapsi on ollut perheenmuodostaja, niin muistaakseni tuolta vuodelta 2014 meillä on yksi tapaus. Että ei voida sanoa, että lapset mitenkään hirveämmin tätä perheenyhdistämistä olisivat muutenkaan hakeneet. Sitten tämä helpottaisi myös sitä, kun täällä varmasti jo hallituspuolueet vetoavat siihen, että jokaisen lapsen kohdalla on tarkoitus kuitenkin katsoa tämä yksilöllinen syy, löytyykö sitä. Se helpottaisi myös sitten Maahanmuuttovirastoa kyllä näissä prosesseissa, kun lapset olisi rajattu tämän turvatun toimeentulovaatimuksen ulkopuolelle.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Ja sitten kolmas vaatimus liittyy tähän 3 kuukauden määräaikaan pakolaisstatuksen saaneelta. Se pidennettäisiin 9 kuukauteen, ja tämä mahdollistaisi aidosti sen hakemuksen jättämisen esimerkiksi tuolla Ankaran suurlähetystössä, missä meillä tällä hetkellä se pahin pullonkaula on. Kun täällä tästä 3 kuukauden määräajasta keskustellaan, niin on hyvä tunnustaa sekin, mikä mietinnössä myönnetään, että tähän vaatii myös lisäresursseja. Varoisten arvioiden mukaan se on noin 125 uutta henkilötyövuotta, mitä meillä lähetystöt tarvitsisivat, että ne selviäisivät tästä 3 kuukauden määräajasta, eli puhutaan aika suuresta panostuksesta myös sitten sinne, minkä hallituspuolueet ovat näköjään valmiita tässäkin taloudellisessa tilanteessa tekemään. Tämä määräajan pidentäminen helpottaisi myös siinä, että nyt kun hallituspuolueet ovat sitten olleet hyvin haluttomia tätä hakemuksen sähköistä jättämistä edistämään, niin annettaisiin nyt tässä edes sitten mahdollisuus. Jos ei halua edistää näitä sähköisiä hakemuksia, niin pidennettäisiin sitä aikaa, että jokaisella kuitenkin olisi mahdollisuus.

Näillä muutoksilla tästä lakiesityksestä olisi saatu huomattavasti kohtuullisempi, mutta kun hallituspuolueilla ei näihin kohtuullisuuksiin ollut valmiutta, niin joudun kyllä toteamaan, että ei tässä ole muuta vaihtoehtoa kuin äänestää hylyn puolesta.

18.48 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään kuultu monipuolisia puheenvuoroja, joissa on avattu tätä ulkomaalais- ja maahanmuuttopolitiikkaa hyvin laajasti eri näkökulmista, tuotu tärkeitä näkökulmia, ja toivonkin, että nämä monet näkökulmat ja tosiasiat, mitkä on nostettu esiin, toisivat muutosta tähän nyt harjoitettavaan politiikkaan ja suuntaan, jota meidän ulkomaalaispolitiikassa tällä hetkellä ollaan ottamassa.

Tämän lain tarkoitus on, kuten teksti sanoo: "Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että perheen yhdistämisen edellytyksiä tiukennetaan. Kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien perheenjäseniltä edellytettäisiin tietyin poikkeuksin turvattua toimeentuloa perheenmuodostamisajankohdasta riippumatta, jotta perheen yhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä."

Tämä lakiesitys on osa sitä jatkumoa, jossa hallitus toteuttaa perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikkaa. Se on kovasydämistä (Simon Elo: Tulihan se sieltä!) — tulee se, ja vielä monta kertaa, edustaja Elo — hädänalaisten ihmisten oikeusturvan ylenkatsovaa sekä ihmisoikeuksia loukkaavaa. (Simon Elon välihuuto) Kun edustaja Eerola täällä istunnossa eilen puhuessaan avasi perussuomalaista maailmankuvaa maahanmuuttolain käsittelyssä, oli se paljastavaa ja kuvaavaa perussuomalaisesta unelmien Suomesta: "Täytyy jälleen kerran kiittää hallitusta. Tällä esityksellä taas kerran se hivuttaa ulkomaalaislakia tiukempaan suuntaan eli siihen suuntaan, joka perussuomalaisten tavoitteena on ollut jo pitkään. (Juho Eerola: Kyllä!) On erinomaisen tärkeää, että Suomesta tehdään entistä vähemmän houkutteleva maa enää uusien turvapaikanhakijoiden tulla ja että entistä harvempi turvapaikanhakija saisi jäädä Suomeen. Se käsittelyn nopeus tai hitaus, mihin tällä on viitattu, on loppujen lopuksi sivuseikka, jos kuitenkin saadaan rajoitettua tätä uusien tulijoiden määrää ja jos entistä harvempi niistä uusista tulijoista jää. Sitten mikä on myös erinomaisen hyvä asia, on, että näitten oikeusavustajien mahdollisuutta osallistua rajataan." (Juho Eerola: Olisit jatkanut vaan, se oli hyvän kuuloista!) — Niin, minä uskon, että tämä on ihan teidän vilpittön pyrkimyksenne, mutta se oli tietyllä tavalla hienoa kuulla, että te itse niin kuin omalla äänellänne täällä kerotte, että tämä on teidän Suomenne. Se ei kyllä ole minun Suomeni. (Välihuutoja)

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

On surullista, että Suomea viedään nyt perussuomalaisten johdolla maahanmuuttopoliitikassa Unkarin ja Itävallan suuntaan. Suomi, joka on kuuluisa kansainvälinen toimija ihmisoikeuksien ja ihmisarvon maana, on nyt kääntymässä sisäänpäin itsekkääksi ja rajat häädässä olevilta sulkevaksi maaksi. Erilaisissa kansainvälisissä seminaareissa saa jatkuvasti vastata kysymyksiin, mitä Suomessa on tekeillä. Häpeillen ja posket punaisena siinä sitten yrittää vakuuttaa ihmisille, että alkää olko huolissanne, tilanne on väliaikainen. Tällä esityksellä tehdään lähes mahdottomaksi kansainvälistä suojelua tarvitsevien perheiden yhdistäminen. Tämä esitys on häpeäksi Suomelle, se on kohtuuton ja kunniaton.

Valiokunnan mietinnössä todetaan: "Perheenyhdistämisellä tarkoitetaan sitä, että Suomessa luvallisesti oleskelevan henkilön perheenjäsenet voivat hakea oleskelulupaa Suomeen perhesiteen perusteella." Siellä todetaan oikeudesta perhe-elämään näin: "Perhe-elämän suoja on keskeinen kansainvälisissä sopimuksissa, EU-oikeudessa ja Suomen perustuslaissa turvattu oikeus. Perheenyhdistämiselle on kuitenkin mahdollista asettaa tiettyjä edellytyksiä, mutta edellytysten on täytettävä Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet ja perustuslain kirjaukset eli oltava muun muassa oikeasuhtaisia niin, että ne eivät rajoita perheenyhdistämistä suhteettoman paljon tai muodostu yksittäistapauksessa kohtuuttomiksi." Tämä esitys on ikään kuin oman mietintönsä kanssa jo ristiriitainen.

"Oikeus perhe-elämään on suojattu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa, jonka mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tulkintakäytännössä katsonut, että 8 artiklan velvoitteet eivät aseta valtiolle yleistä velvollisuutta noudattaa maahanmuuttajan valintaa asuinmaasta tai velvollisuutta hyväksyä perheenyhdistämistä alueellaan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on lausunut myös, että periaatteessa se ei pidä kohtuuttomana vaatimusta, että maahan sijoittuneen ulkomaalaisen on osoitettava riittävän itsenäiset ja pysyvät tulot, joiden avulla hän voi huolehtia perheenyhdistämisessä tarkoitetun perheenjäsenen perustoimeentulosta. Tuomioistuin kuitenkin on tutkinut, onko toimeentulovaatimus kyseisessä tapauksessa kohtuullinen."

Tästä kohtuullisuudesta tässä juuri on kyse. Nyt tämä asettaa kohtuudelle täysin uudet rajat, jotka eivät tule kestämaan minkäänlaista kansainvälisten oikeuksien tarkastelua. Euroopan unionin perusoikeuskirjan perheen suoja koskevassa 7 artiklassa todetaan, että jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä kunnioitetaan. Tässä esityksessä rikotaan kansainvälistä kohtuullisuuden määritelmää, ja aivan varmasti tulemme näkemään Suomen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa vastaamassa tämän kohtuullisuuden vaatimuksen rikkomisesta. Mietinnön vastalauseessa on hyvin kuvattu kohtuuttomuudet, jotka tähän liittyvät, ja se, kuinka ne olisivat helposti korjattavissa esimerkiksi ottamalla verrokiksi ulosoton suojaisuus, kuten on esitetty.

Arvoisa puheenjohtaja! Toivon, että jollakin tavalla hyväsydämyisyys, inhimillisyyys ja ne kaikki kristilliset hyveet, joista maamme on kunnioitettu ja arvostettu, voisivat näkyä myös meidän ulkomaalaispolitiikassamme.

18.55 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia teille, hyvät edustajat, niistä hyvistä puheenvuoroista, joita tässä pöytäkirjassa on pidetty tänään useampi. On ollut hyvä kuulla, että tästä salista löytyy vielä sydäntä tehdä toivottavasti hyviä ratkaisuja. Toivon, että tämä sali sitten myös äänestyksessä päätyy sen kaltaisiin ratkaisuihin kuin mitä näissä aikaisemmissa, minua ennen olleissa puheenvuoroissa on tuotu esiin, mutta pelkään, että siinä käy valitettavasti juuri päinvastoin.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Ajatellaan tilanne, joka olisi toistepäin meidän näkökulmastamme. Otetaan nyt kuviteltu tilanne, että Suomi olisi sotatilassa, täällä olisi konflikti, kriisejä, väkivaltaa, kuolemaa joka puolella, vihollisia, joita on hirveän hankala tunnistaa ja joita on erilaisia, on vaikea määritellä, mihin ryhmään kuuluisi, mikä on oikea puoli. Otetaan tällainen tilanne ja kuviteltu ajatus siitä, missä tilassa tämä maa olisi. (Juho Eerola: Tätä vauhtia se on!)

Tampere pommitettaisiin, minun kotikaupunkini pommitettaisiin, talo pommitettaisiin. Siitä olisi vain savuavat rauniot enää jäljellä. Minun mieheni loukkaantuisi tuossa iskussa ja muu perhe kuolisi. Lähtisin itse — olisin vielä siinä kunnossa, että pääsisin lähtemään — pakenemaan kotimaastani, kotikaupungistani, omasta kodistani. Kaikki tunnettu, mikä minulle on tuttua, olisi siinä vaiheessa mennyttä. Pääsisin pakenemaan ja lähtisin halki Euroopan kohti etelää, jossa olisi vielä toivoa paremmasta elämästä, toivoa pysyvämmästä arjesta, riskeeraisoin kaiken, lähtisin vaaralliselle matkalle halki Euroopan tietämättä, mihin se matka päättyy, pääsenkö sinne perille hengissä, mitä siellä odottaa, mutta ottaisin riskin, koska tilanne omassa maassa, omassa kotikaupungissani olisi niin paha. Mutta mieheni jäisi jälkeen, hän ei pääsisi matkalle, koska olisi loukkaantunut eikä pääsisi liikkumaan.

Saapuisin vihdoinkin sitten kohdemaahan, tulisin sinne perille, saisin jopa hyvän kohtelun, saisin turvapaikan siitä maasta ja sitten haluaisin tietenkin myös mieheni siihen maahan, missä itsekin asuisin, ja hakisin sitten sitä kautta perheen yhdistämistä, mutta se ei onnistuisikaan ihan niin, että minä voisin sitä hakea, vaan mieheni pitäisi se sieltä omasta kotimaasta käsin hakea. Se ei tietenkään onnistuisi Suomessa, koska ensimmäinen lähetystö sattuisi olemaan Norjassa, joten kolmen kuukauden sisään minun mieheni pitäisi jollakin tavalla loukkaantuneena matkata sinne toiseen maahan — ajatellaan nyt, että se maa olisi vaikka Norja — hakemaan sitä perheen yhdistämistä. Tämä ei onnistuisi, aikaraja ylittyisi, joten sitten tultaisiin tilanteeseen, että minulla pitäisi olla tietyt tulot. Siis olen pakolaisena tullut vieraaseen maahan, irti kaikesta turvallisesta, ja minulla pitäisi olla siinä vaiheessa työpaikka ja sellaiset tulot, että saisin mieheni siihen maahan mukaan. Tämä olisi tietenkin hyvin vaikeaa, koska työpaikkoja ei ensinnäkään olisi hirveän helposti saatavilla, saati sellaisia työpaikkoja, joista oikeasti saisi sen verran tuloa, että sillä sitten saisi sen perheen, oman mieheni, sinne uuteen maahan yhdistettyä. Jatkuvasti tänä aikana minulla olisi tietenkin valtava huoli, pelko turvallisuudesta — puolisoni turvallisuudesta, perheeni turvallisuudesta — ja jatkuva epätietoisuus siitä, mitä siellä vanhassa kotimaassa sodan konfliktien keskellä tapahtuisi.

Tämä tilanne on se, minkä me nyt olemme Suomea valitsemassa. Jo tällä hetkellä perheen yhdistäminen on hyvin hankalaa. Jo tällä hetkellä perheen yhdistämistä pitää hakea Suomen lähetystöstä, joka voi olla hyvinkin kaukana. Se on hyvin hankalaa jo tällä hetkellä, mutta nyt kun siihen otetaan nämä tulorajat turvapaikanhakijoille, pakolaisille, niin se muodostuu mahdottomaksi. Muodostuu käytännössä mahdottomaksi ihmisille saada läheisensä ja perheensä siihen maahan, missä he ovat.

Ja tämä kuviteltu tilanne, minkä äsken kuvasin, ei edes olisi sillä tavalla minulle hankala, koska minä olisin aikuinen ihminen. Mutta ajatellaan, että jos se olisi lapsi ja siitä huolimatta nämä tulorajat koskisivat perheen yhdistämistä, niin jokainen ymmärtää, että tämä on aivan mahdoton tilanne, ja tämä on kuitenkin se linja, minkä nyt tämä eduskunta, Suomi, on valitsemassa. Itse näen, että se on paitsi ihmisoikeuksien, inhimillisyyden, myös kaiken järjen valossa aivan käsittämätön linjaus ja valinta, minkä me olemme tekemässä. Monet ovat olleet kauhuissaan ja järkyttyneitä tästä irakilaisperheen tilanteesta, mistä uu-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tisoitiin laajasti. Tulevaisuudessa voidaan vain nähdä samanlaisia inhimillisiä tragedioita, kamalia kohtaloita perheillä, jos nämä lainmuutokset tulevat voimaan.

Tämä on hyvin surullinen, julma esitys. Me sosialidemokraatit pyrimme tähän saamaan liennytyksiä. Valiokuntakäsittelyssä suhtauduimme tähän rakentavasti, mutta valitettavasti hallituspuolueet eivät olleet valmiita joustamaan piirun vertaa oikeudenmukaisempaan suuntaan, ja nyt meillä on täällä todella kamala ja surullinen esitys käsittelyssä. Tämä ei ole sosialidemokraattinen esitys, sosialidemokraatit tulevat äänestämään tämän lain hylkäyksen puolesta. Tämä on todella, todella surullinen ja kamala esitys, mikä meillä on käsittelyssä. Toivon, että jokainen meistä tässä salissa... Valitettavasti täällä on vähän hallituspuolueiden edustajia paikalla, lähinnä näyttää olevan vain perussuomalaisen edustajia paikalla, valitettavasti täällä ei juuri ole — yksi kokoomuslainenkin on — kokoomuslaisia ja keskustalaisia. Uskon, että näiden puolueiden sisällä on paljon kansanedustajia, jotka näkevät, että tämä tilanne on hyvin ongelmallinen ja se muodostuu hyvin ongelmalliseksi näiden lakimuutosten jälkeen. Sen takia toivon, että oikeasti tässä salissa on myös mahdollista ja halua asettautua näiden ihmisten tilanteeseen, elämäntilanteeseen, mikä monilla on, kun he pakenevat sota, konflikteja, väkivaltaisuuksia, ja miettiä, mitä nämä tarkoittaisivat omalla kohdalla, oman perheen osalta, oman puolison osalta, omien lasten osalta, omien vanhempien osalta, ja sitten pohtia sitä, mitä siinä äänestyksessä tekee, ja toivon, että nämä lakimuutokset, mitä nyt ollaan tekemässä, hylätään.

19.02 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Mitä minä vastaan minun lapsilleni? Mitä minä vastaan minun lapsilleni, kun he kysyvät, voiko koskaan enää tapahtua sellaisia kauheuksia, joita historiassa on tapahtunut? Mitä minä kerron pääministeri Sipilästä, joka on luvannut, että hän rakentaa suomalaista yhteiskuntaa parempaan, luo tulevaisuutta ja uskoa tulevaisuuteen? Mitä minä kerron ulkoministeri Soinista, joka ulkomailla kertoo puolustavansa tyttöjen ja naisten oikeuksia? Mitä minä kerron sisäministeri Orposta, joka juuri on saanut vastuullisen tehtävän johtaa suurta puoluetta ja pyrkii luomaan uskoa tulevaisuuteen? Miten minä voin antaa uskoa lapsilleni heidän tulevaisuuteensa Suomessa?

Mitä teille on tapahtunut? Mitä teille on tapahtunut, että tällainen kylmyys on sattunut? Minä ymmärrän, että jotain täytyy tapahtua ihmisessä, jos hän menettää kykynsä olla myötätuntoinen muita ihmisiä kohtaan. Ei voi olla kysymys vain ihonväristä. Mitä tapahtuu ihmiselle maassa, jossa eletään maailman parhaassa maassa, jossa ei ole hätää, ja me haluamme antaa signaalin siitä, että emme kunnioita jokaisen ihmisen ihmisarvoa tai emme kunnioita lapsen elämää niin, että lupaisimme turvata hänen tulevaisuutensa. Mitä minä vastaan minun lapsilleni? Mitä olette tehneet minun maalleni? Enemmistön ääni ei aina ole oikeassa. Enemmistö ei välttämättä tee oikeudenmukaisia päätöksiä.

En koe, että tarvitsee mennä näihin yksityiskohtiin, täällä on tosi hyvin puhuttu tänään näistä tämän lain ongelmista. Mutta periaatteessa on kysymys siitä, että oman edun tavoittelemiseksi, oman vallanhalun tavoittelemiseksi on valmis jättämään moraalin, oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvon kunnioituksen sivuun ja rakentamaan Suomea, jossa eriarvoistetaan ihmiset emmekä kunnioita ihmisten keskeisiä tarpeita. Meillä ei ole ollut mitään tarvetta, ei ole mitään hätää rajoittaa perheiden yhdistymistä edelleen, varsinkaan turvapaikanhakijoiden tai pakolaisten. Nyt jo Suomessa on ollut erittäin tiukka käytäntö.

Mikä on se syy, että haluamme näyttää, että Suomi on maa, joka ei siedä ulkomaalaisia tai ei halua antaa turvaa ihmisille, jotka ovat hädässä, eikä anna lapselle hänen äitiään tai isäänsä? Mikä on se maa? Mitä teille on tapahtunut? Mikä on se ihminen, joka on näin kyl-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mä? Miksi hän haluaa olla mukana päättämässä muiden ihmisten asioista? Miksi hän haluaa olla mukana rakentamassa Suomea? Mikä on se perusta, jos on niin kylmä, että haluaa estää perheitä yhdistymästä ja lapsia saamasta vanhempansa luokseen? — Kiitoksia.

19.07 Thomas Blomqvist r: Värderade herr talman! Vi behandlar nu ett betänkande om ett lagförslag som kommer att göra det betydligt svårare för personer som beviljats asyl i Finland att få en familjemedlem till Finland. Det är en skärpning av utlänningslagen och det ska sägas klart ut att regeringens huvudsyfte med lagändringen är att man vill att Finland inte mera ska framstå som ett så attraktivt land för asylsökanden och flyktingar som tidigare.

Utskottet har haft en noggrann och saklig behandling och betänkandet är omfattande. Problemet är att vi inte behöver en sådan här lagstiftning som minskar möjligheterna till familjeåterförening. Man kan helt enkelt inte skriva ett bra betänkande om ett sådant här lagförslag. Därför bör lagförslaget förkastas.

Arvoisa herra puhemies! Meillä on meneillään maailman suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Ehdotettu lainsäädäntömuutos on kuitenkin ihmisoikeusnäkökulmasta käsin väärä reaktio humanitääriin kriisiin. Tärkeintä nyt olisi, että hallitus keskittäisi voimavaroja kotouttamisen edistämiseen, kun taas nyt esitettävät muutokset yhdistettyinä jo aiemmin tehtyihin tiukennuksiin tulevat tosiasiallisesti estämään sen, että monien kansainvälistä suojelua saavien perheen yhdistämisoikeus toteutuisi. Tämä esitetty muutos voi siis johtaa siihen, että entistä useampi erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ihminen jää inhimillisesti kohtuuttomaan tilanteeseen. Muutos heikentää perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia, kuten lasten oikeutta perheeseen ja turvalliseen elämään, ja vaikeuttaisi ratkaisevasti monien ihmisten kotouttamista.

Tulovaatimus on kohtuuton. Se on syrjivä ja se on epä johdonmukainen. Se on korkeampi kuin esimerkiksi vähimmäissosiaaliturva Suomessa ja myös korkeampi kuin esimerkiksi monien suomalaisten palkansaajaperheiden tulotaso. Lisäksi se on korkeampi kuin monissa muissa EU-maissa.

Periaatteellisesta näkökulmasta ongelmallista on myös, että toimeentuloedellytyksiä ja niistä poikkeamista koskevat säädökset ovat melko väljiä ja tulkinnanvaraisia ja niiden soveltaminen perustuu selvitysten mukaan ensisijaisesti Maahanmuuttoviraston omaan ohjeistukseen. Keskeisesti ihmisten oikeuksiin vaikuttavan sääntelyn tulisi olla selkeää, tarkkarajaista ja perustua lakiin. Eduskunnan oikeusasiamies Jämskäläinen totesi näistä poikkeamista koskevista säädöksistä, että hallituksen esityksessä näiden säädösten muotoilua olisi välttämätöntä täydentää ja väljentää. Sitä neuvoa olisi kyllä syytä kuunnella.

Herr talman! Jag kan inte godkänna en så här hög inkomstgräns för familjeåterföreningar. I lagförslaget behandlas människor inte jämlikt. Jag tycker att förslaget inte uppfyller artikel 8 i Europeiska mänskorsrättsavtalet där det stipuleras om allas rätt till skydd av privat- och familjelivet. Inte heller är det enligt min mening i enlighet med andra, med avsikten i FN:s deklaration om barnets rättigheter artikel 9, där det sägs att barn ska ha rätt att leva tillsammans med sina föräldrar.

De inkomstkrav som föreslås kommer att inskränka på människors möjlighet till familjeåterförening och familjeliv. Och jag måste säga att jag förenar mig med ledamöterna Baudets och Marins frågor om hur man kan låta bli att känna empati för de människor som

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

inte får möjlighet att återförenas med sin familj. Hur kan man låta bli att inse den tragedi som det här leder till på individnivå där familjer splittras och där den mänskliga hänsynen ställs på undantag? För mig lyckas det åtminstone inte.

Herra puhemies! Nyt esitettävät muutokset yhdistettyinä jo aiemmin tehtyihin tiukennuksiin tulevat estämään monien kansainvälistä suojelua saavien perheen yhdistämisoikeuden toteutumisen. Suomi tarvitsee kylläkin selkeää maahanmuuttopolitiikkaa, mutta se ei saa tarkoittaa sitä, että ihmisoikeudet unohdetaan täysin, kuten nyt tässä ehdotuksessa tehdään. En kannata sellaista politiikkaa, jossa perheen yhdistäminen tietoisesti tehdään vaikeaksi ja tietyissä tapauksissa mahdottomaksi ja joka johtaa siihen, että turvapaikan saaneet eivät integroidu vaan syrjäytymisen riski kasvaa. En myöskään ymmärrä, miten hallituspuolueet, jotka aika usein täällä salissa puhuvat perheen merkityksestä, voivat olla mukana tällaisessa politiikassa. Toivon, että harkitsette vielä kerran. — Kiitos.

19.13 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on kevään aikana käsitelty ainakin viittä ulkomaalaislain muutosesitystä. Lähetekeskustelussa varmaan moni muukin kiinnitti mutta itsekkin kiinnitin siihen huomiota, että kokonaiskuvan muodostaminen on varsin hankalaa. Tähän samaan asiaan myöskin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota. Jos meillä on yksi laki, jota noin kahden viikon välein tuodaan muutettavaksi eri kohdista, niin minkälainen kokonaisuus siitä muodostuu, se on hankala hallittava.

Näissä kaikissa maahanmuuttoon ja turvapaikanhakijoihin ja ulkomaalaisten liikkumiseen liittyvissä asioissa olisi tietenkin tarvetta koko EU:n yhtenäisimpiin käytäntöihin, ja meidän viiteryhmässämme pitäisi tietenkin katsoa, mitenkä Pohjoismaissa näitä asioita käsitellään ja minkälaisia päätöksiä ollaan tekemässä. Tietenkin niin Pohjoismaissa kuin täälläkin hallitukset vaihtuvat ja muuttuvat, minkä jälkeen ei tietysti voida automaattisesti aina seurata niin sanotusti tiukimman version mukaan. Mutta sen meidän viiteryhmämme pitäisi olla koko Eurooppa, ja siellä monessa asiassa, kuten kehitysyhteistyössä, olemme halunneet seurata muita Pohjoismaita.

Tässä jo aikaisemmin on haluttu arviota, ja kun tätä esitystä ruvettiin tekemään, niin valiokunnassakin kysimme moneen kertaan, missä ovat arviot näistä edellisistä lakimuutoksista, jotka on siis tehty edellisillä hallituskausilla 2003, 2004, 2010, 2013, jolloinka muun muassa on tehty tämä iso periaatteellinen muutos, että perheen yhdistämishakemukset tulee jättää lähtömaassa, ei täällä Suomen päässä, tai että toimeentuloedellytys on otettu käyttöön. Tässä nykyisessä esityksessä ei ole toimeentuloedellytystä ensimmäisen kerran eikä yhä edelleenkaan sitä lue siellä laissa, mutta näistä ei ollut kunnon arviota käytettävissä, kun tämä lakiesitys on tehty, niin kuin olisi ollut tietenkin normaalin, tolkullisen lainsäädäntövalmistelun osalta tarve tehdä.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt moniin asioihin huomiota, ja näihin nojaten ja tietenkin kaikkiin muihinkin asiantuntijalausuntoihin nojaten teimme myöskin omia muutosesityksiä.

Perustuslakivaliokunnankin huomio kiinnittyi lasten etuun ja Suomen allekirjoittamaan lapsen oikeuksien julistukseen — aika yksiselitteinen, Suomen allekirjoittama lasten oikeuksien julistus, jonka lisäpöytäkirjat Suomi on myöskin nykyisin ratifioinut. Mikä on oikeasti lapsen todellinen mahdollisuus, jos ajattelee suomalaista 15-vuotiasta, tienata edes 500:aa euroa kuukaudessa koulun ohella, puhumattakaan sitten ulkomailta tulleista?

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Turvaton toimeentulon edellytys on kysymys, johonka perustuslakivaliokunta myös kiinnitti huomiota, ensin siihen, mikä on se sana "kohtuus", johonka täällä on kiinnitetty huomiota, mikä on yhden viranomaisen Maahanmuuttovirastossa se mahdollisuus harkita ja mikä on se tarkkarajaisuus niissä poikkeamismahdollisuuksissa. Nämä olisi ollut tarvetta avata tähän lainsäädäntöön ja kirjoittaa sieltä ulos.

Kolmantena asiana oli sitten tiedon saattaminen turvapaikan ja oleskeluluvan saaneille, mihin sitten tämä pykäläesitys myöskin hallintovaliokunnan esityksessä tuli.

Niinpä päädyimme sosialidemokraattien kolmen hengen hallintovaliokuntaryhmänä, johonka saimme koko ryhmän tuen, esittämään kolmeen kohtaan muutosta niin, että alaikäiset eivät olisi tulorajavaatimuksen parissa. Kun katsoo niitä lukuja, mistä täällä on tänään puhuttu, niin ankkurilapsikeskustelu on legenda. Semmoista ei ole olemassa.

Toinen on se, että tämä kolmen kuukauden mahdollisuus ilman tulorajaa hakea perheiden yhdistämistä lisättäisiin yhdeksään kuukauteen, jolloin se olisi edes jotakuinkin mahdollista noin käytännössä siitä syystä, että ne matkat, viisumien saannit lähtömaissa ovat todellakin hankalia, ja ihan yksinkertaisesti Suomen ulkoministeriö ei pysty käsittelemään näitä. Suomen ulkoministeriö ilmoitti, että se vaatisi ainakin 125 henkilötyövuotta lisää saadakseen käsiteltäviä näitä edes kohtuullisesti, jos ne ihmiset pääsisivät niihin maihin. Elikkä kahta kautta ei missään tapauksessa kolme kuukautta riitä, jotenka vähintään se yhdeksän kuukautta voisi olla jotakuinkin mahdollinen.

Sitten kolmantena tämä mainittu kohtuullistaminen Ruotsin mallin mukaisesti: Ulosottoaaren suojaosa, joka tarkoittaisi meillä yhden henkilön osalta 678 euroa ja lasten osalta 243 euroa siihen päälle, on ihan toisen kuuloinen summa kuin se, mitä tällä hetkellä Maahanmuuttovirasto käyttää, johonka STM on antanut ohjeistuksen, elikkä 1 000 euroa per henkilö ja sitten siihen ne lapset mukaan. Jos suomalaiset selviävät tällä summalla niin, että se jää käteen, kun on otettu ulosottoon omat summat, niin miksipä eivät myöskin ulkomailta muuttaneet ihmiset. Tämä asia olisi helpottanut myös muilla syillä Suomessa olevien perheen yhdistämistä, ei vain turvapaikanhakijoiden osalta. Myöskin muiden ihmisten osalta olisi pystytty helpottamaan, jos perustuslakivaliokunnan ohjeistuksen mukaan olisi kirjattu joku peruste siihen, mihin se summa perustuu, rajattu sitä harkintaa, annettu siihen selkeämmät ohjeet ja kohtuullistettu sitä summaa. Näin oltaisiin saatu monen muunkin perheen osalta, vaikkapa tämän mediassa olleen irakilaisperheen osalta, tilanne toisenlaiseksi.

Nyt minun kysymykseni on näitten viiden lakiesityksen jälkeen: olihan tämä nyt viimeinen?

19.21 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Eräs edustaja yllättyi aiemmin tällä viikolla eli eilen tässä salissa kuultuaan, että hallituksen tavoitteena onkin tiukentaa maahanmuuttopolitiikkaa. Tämä on aivan totta ja oikein, ei siinä ole mitään yllättävää. Suomi ja koko Eurooppa jatkavat perheen yhdistämiseen ja muuhun maahanmuuttoon liittyvien kriteerien tiukentamista, eli ei tämä tässä nyt mikään viimeinen ollut. Suomi ei katso sivusta, vaan myös meidän on kannettava yhteiseurooppalaista ja yhteispohjoismaista vastuuta. Hallituksen turvapaikkapoliittisessa ohjelmassa lukee aivan selkeästi seuraavaa: "Tiukentamme perheen yhdistämisen kriteerejä EU:n perheen yhdistämisdirektiivin nojalla täysimääräisesti, edellytyksenä ainakin toimeentuloedellytys ja riippumattomuus sosiaalisuudesta." Edelleen on pakko muistuttaa, että tästä ei sovittu vasta viime syksynä tämän tulvan seurauksena vaan jo vuosi sitten hallitusneuvotteluissa. Pitää muistaa, että meidän kritee-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

rimme ovat vielä kaukana direktiivin mukaisesta käytännöstä ja niistä mahdollisuuksista ja siitä, mitä naapurimaat monessa kohtaa — Ruotsi, Tanska ja Norja — ovat tehneet.

Kielitaidon osalta perheenkokoajan pitäisi läpäistä jonkintasoinen suomen kielen testi, jotta hän voisi hakea oleskelulupaa perheenjäsenille. Sama vaatimus pitäisi esittää myös tänne pyrkiville perheenjäsenille. Perheenkokoajalta pitäisi lisäksi vaatia kahden vuoden asumista Suomessa, jota ennen perhe ei voisi hakea oleskelulupaa. Kuulostaako tämä joidenkin mielestä karnealalta?

Minusta pohjoismaisessa tai eurooppalaisessa yhteistyössä ei ole mitään pahaa, vaan on luonnollista, että seuraamme sitä, mitä naapurimaamme tekevät, ja myös näytämme tietä edelläkävijöinä joissakin tapauksissa. Perheenyhdistämisestä ei saa tulla laittoman maahan-tulon laillista väylää. Kyllä meidän pitää kuunnella ruotsalaisia, tanskalaisia ja norjalaisia kollegoja, eli tässä mielessä olen edustaja Paateron kanssa samaa mieltä, että pitää seurata, mitä naapurimaissa tapahtuu, ja ottaa oppia niistä kokemuksista, mitä siellä on sat-tunut. Emmehän toki miksikään Impivaaraksi halua taantua.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten toimet hallituksessa alkavat nyt näkyä, ja tämä säädettävä toimeentuloedellytys on selkeä osoitus siitä, kuten täällä jo muutama edustaja on vähän epäillytkin. On hienoa, että niin sanotussa Nuivassa Vaalimanifestissa vuonna 2010 kirjatut tavoitteet ovat nyt osaksi osa hallitusohjelmaakin.

Kun katsoin valiokunnalle annettuja lausuntoja, niin jostain syystä esimerkiksi Suomen somaliliitto ei muutoksia hirveästi arvostanut. Haluankin tässä yhteydessä tuoda toisen perheenyhdistämiseen liittyvän muutoksen. Perheenyhdistämishakemuksen vireillepanon oli määrä muuttua keväällä sähköiseksi. Tämä olisi tarkoittanut sitä, että hakemuksia olisi suorastaan tulvinut lisää. Jokainen voi kuvitella, mitä se tarkoittaisi, jos perheenyhdistä-misprosessin voisi käynnistää etänä vaikkapa juuri Somaliasta. (Ozan Yanar: Se on poliit-tinen päätös!) Nyt näin ei tapahdu. — Perussuomalaisten linja näkyy, edustaja Yanar, täs-säkin.

Sitten on pakko ihmetellä tätä, mitä tänään olen täällä puheista kuullut. Monella suulla on todistettu, että maahanmuuttajat työllistyvät vain pienipalkkaisiin töihin — tämä on monessa puheenvuorossa kerrottu, että maahanmuuttajat työllistyvät vain pienipalkkaisiin töihin. (Välihuutoja) Miten tämä sitten taas vertautuu näitten samojen henkilöitten aiem-piin puheisiin siitä, että monikulttuurisuus on jonkunäköinen rikkaus ja että tänne tulevat pakolaiset olisivat korkeasti koulutettuja ja kansainvälisiä huippuosajia ja jotenkin hyö-dyttäisivät sitten myös taloudellisesti tätä yhteiskuntaa? Lisäksi on todettava, että suurin osa Suomeen tulevasta turvapaikanhakijoista ainakin viime vuonna oli perheettömiä nuo-ria miehiä. Heillä ei siis ole tänne tullessaan monellakaan vaimoa tai lapsia odottamassa. (Välihuutoja) Aiemmin, esimerkiksi silloin, kun itse työskentelin tuolla vastaanottokes-kuksessa, (Hälinää — Puhemies koputtaa) kuvio meni niin...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, terävä välihuuto silloin tällöin on paikallaan ja perusteltua, mutta kilpaileva puhe täällä pidettävän puheen kanssa ei ole sallittua. — Edustaja voi jatkaa.

Kiitos, puhemies! — Ottakaa oppia niistä välihuudoista kuten itse huudan aina tuossa yhden sanan välissä.

Eli aiemmin tämä kuvio meni sillä lailla, silloin kun itse esimerkiksi työskentelin vas-taanottokeskuksessa, että heti kun tämä turvapaikanhakija sai oleskeluluvan, alkoi välittö-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mästi tällaisiin myötäjäisiin ja järjestettyihin avioliittoihin pohjautuva ihmiskauppa näitten kotikylän neitojen kanssa. Eli hyvä, että tähän on nyt tullut stoppi.

Lopuksi haluan kiittää hallitusta siitä, että Suomi muuttuu päivä päivältä vähemmän houkuttelevaksi paikaksi sosiaalisesta maahanmuutosta haaveileville. Jokainen turvapaikanhakija maksaa Suomelle noin 20 000 euroa, ja saman maksaa jokainen perheenjäsenkin. Ehkä pakolaisella ei ole varaa maksaa perhettään tänne, mutta ei sitä ole suomalaisella yhteiskunnallakaan. Siinä esimerkiksi edustaja Laukkaselle lisää siteerattavaa. — Kiitos.

19.28 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liittyen tuohon, mitä edustaja Eerola totesi, nyt on tainnut vähän mennä puurot ja vellit sekaisin, kun puhutte näistä järjestellyistä avioliitoista. Tätä käsitettä "uusi perhe" meillä kyllä ovat koskeneet nämä tulorajat jo vuodesta 2010. Mutta nyt te haluatte vaikeuttaa myös heidän asemaansa, joista puhutaan käsitteellä "vanha perhe" elikkä joiden perheside on jo muodostettu ennen Suomeen tuloa. Ja nyt en ihan ymmärrä, kun täällä on paljon puhuttu siitä, että haluttaisiin nimenomaan auttaa niitä kaikista hädänalaisimpia: tämä perheenyhdistäminen on juuri yksi keino, millä me kaikista hädänalaisimpia pystymme auttamaan, niitä naisia ja lapsia, jotta saamme heidät konfliktien jaloista tänne Suomeen. Tämä on kyllä nyt aika kummallista, kun tekin monta kertaa täällä olette todenneet, että kyllä hädänalaista täytyy auttaa ja pitäisi nimenomaan kohdistaa apu niille kaikista hädänalaisimmille. Nyt täytyy kysyä, miksi ihmeessä me emme sitten tee niin ja ota niitä kaikista hädänalaisimpia tänne.

19.29 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ikään kuin itkeä voi mutta nauraa ei voi.

Edustaja Eerola, sanoin tämän saman asian eilen, kun myös kävimme erittäin ikävää lakimuutosta läpi: On yksi asia tehdä erittäin ikäviä päätöksiä, on toinen asia nauttia siitä. Ja on hirveän vaikea ymmärtää, ihan aidosti ja oikeasti, tässä teidän puolueettanne ja teidän näkemystänne. Ja vielä vaikeampi on ymmärtää itse asiassa sitä, että valitettavasti kokoomuslaisia ja keskustalaisia ei näy edes salissa, he eivät ole edes paikalla.

Tämä on kaiken kaikkiaan surullinen päivä monessa mielessä. Kylmä suhtautuminen on jotenkin ennennäkemättömällä tavalla kohdistunut ja välittynyt täällä varmasti meille jokaiselle, mutta onneksi jos tässä kuitenkin jotain positiivista haluaa miettiä, niin sellaista ainakin itselleni oli, kun edustaja Biaudet kysyi, mitä Suomelle on tapahtumassa ja missä ihmisten hyvyys on. (Puhemies koputtaa) Kyllä täällä joitain hyviäkin ihmisiä on onneksi paikalla... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

19.30 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun edustaja Eerola omassa puheenvuorossaan puhui turvapaikanhakijoista ilman perhettä, niin haluan nyt tehdä edustaja Eerolaa tietoiseksi viimeistään tässä vaiheessa siitä, että tämä tiukennus han kohdistuu nyt nimenomaan perheellisten turvapaikanhakijoiden asemaan. Eli tämä tulee ennen kaikkea heikentämään lasten asemaa sekä vaikeuttamaan konfliktialueilla olevien naisten ja lasten tänne pääsyä.

Mielestäni on mielenkiintoista seurata tätä perussuomalaisten hallituksessa tekemää politiikkaa, että kun kaikki muut vaaleissa annetut lupaukset on petetty, kun on leikattu työttömiltä, kun on leikattu eläkeläisiltä, kun palkansaajien asemaa heikennetään, niin te ilaikoitte täällä siitä, että saatte yhden asian läpi: lakimuutoksen, joka heikentää erittäin epävarmassa asemassa olevien lasten asemaa ja vaikeuttaa Suomessa turvapaikan saaneiden

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

ihmisten kotoutumista ja elämää täällä. Tämä on ilmeisesti teidän poliittisen ajattelunne ydinkysymyksiä. Käsittämätöntä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Elo ja Yanar ja sitten tämän keskustelun aiheuttajalle.

19.31 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin tietysti edustaja Anderssonille antaa pitkän, kymmenien kohtien listan siitä, mitä perussuomalaiset ovat saaneet hallituksessa tehtyä, mutta en usko, että edustaja Andersson siihen silti uskoo, joten tämä olisi siinä mielessä turhaa keskustelua. Mutta tästä voidaan todeta, että totta kai meidän kannattajaprofiilimme on erilainen, arvoisa uusi vasemmiston puheenjohtaja, edustaja Andersson. Kun katsotaan kaikkia suomalaisia, niin tutkimuksissa merkittävä osa suomalaisista, suuri enemmistö, haluaisi vähentää turvapaikanhakijoiden määrää Suomessa, eli kyllä suomalaisten enemmistön kanta on sillä linjalla, millä nähdäkseni hallitus tässä on. Ja niin kuin edustaja Eerola tässä otti hyvin esille, tämä jäädyttäminen sen osalta, että voi tämänmoisen etähakemuksen tehdä, on myös merkittävä saavutus meille perussuomalaisille. Valtaa on, valtaa käytetään. Sitä saa, mitä tilaa.

19.32 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on aiemminkin sanottu, niin tiukennus kohdistuu jo ennestään perheellisten asemaan. Kyllä tämä nyt ansaitsee edustaja Eerolalta vastauksen, että hän ikään kuin harhaanjohtavasti tässä erilaisia termejä sekoittaa, ja kuten sanottu, tämä iskee ihan hädänalaisimpiin ihmisiin. Toinen juttu, mitä voisi tähän edustaja Elolle huomauttaa, on se, että totta kai kannattajaprofiilinne on erilainen kuin ennen vaaleja. Te olette menettäneet melkein puolet kannatuksessanne — että siinä mielessä. (Välihuuto)

Yksi asia, joka on mielestäni aika huomionarvoinen, on tämä sähköisen hakemuksen ikään kuin mahdollistamisen lopettaminen. Tässä tuli nyt parilta edustajalta ihan puheenvuoro siitä, että he ovat olleet poliittisesti vaikuttamassa siihen. Tämä on merkittävää.

Haluan myös kiittää edustaja Biaudet'ta (Puhemies koputtaa) mahtavasta puheesta. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä edustaja Marinille puheenvuoron ja totta kai aloittajalle.

19.33 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo tässä totesi, että kun valtaa on, niin valtaa käytetään. Kyllä minä, aivan kuten edustaja Andersson tässä totesi, ihmettelen sitä, että sitä valtaa ei ole käytetty heikompiosaisten suomalaisten, vanhusten, lapsiperheiden, tavallisten ihmisten hyväksi vaan heidän asemansa heikentämiseksi niiden monien leikkausten osalta, mitä hallitus on tehnyt. Nyt kun te sanoitte, että teillä on valtaa ja te haluatte sitä käyttää, niin te valitsette, että te käytätte sitä valtaa nimenomaan kaikista heikko-osaisimpien elämän vaikeuttamiseen, perheiden rikkomiseen, lasten jättämiseen konfliktien, sodan ja väkivaltaisuuksien keskelle. Tämä on teidän valintanne. Ette valitse, että te autatte suomalaisia, vaan te valitsette, että te heikennätte kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa entisestään. Kyllä tämä kertoo teidän arvoistanne jotain.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt debatin käynnistäjä, edustaja Eerola.

19.34 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies Pekkarinen! (Naurua) — Kyllä. — Joo, tosiaan on tarkoitus, että autetaan kaikkein hädänalaisimpiakin, ja sen tähdenhän meillä on olemassa ja aina ollut tämä kiintiöpakolaisjärjestelmä, jota minä ainakaan en koskaan muistaakseni ole millään lailla vastustanut, ja edelleenkin toivoisin, että mentäisiin enemmän tämän kiintiöpakolaisjärjestelmän suuntaan myös näitä turvapaikanhakijoita valitessamme. Nämä hakemukset täytyisi tulevaisuudessa jatkossa pystyä tekemään esimerkiksi niiltä kansainvälisiltä pakolaisleireiltä, ei näin, että spontaanisti tullaan rajoille ja valitaan pitkin Eurooppaa näitä maita. Tämä on yksinkertaisesti sellainen tilanne, että meillä ei ole kovin kauaa, koko Euroopalla ei ole kovin kauaa enää varaa, jos ajatellaan, että noin 20 000 euroa maksaa yksi turvapaikanhakija. Ei tietenkään kukaan nauti tai ilakoi tämäntyyppisestä tilanteesta, mutta todellisuudessa tässä ovat isot taloudelliset ongelmat meillä edessä, jos tulijamäärät kasvavat. Tässä ei ole edes kyse maailmanhistorian toiseksi suurimmasta pakolaiskriisistä vaan maailmanhistorian suurimmasta pakolaiskriisistä, jota on jatkunut jo 25 vuotta ja joka joka vuosi vain pahenee ja pahenee. Meillä ei ole tähän enää tulevaisuudessa varaa, ja jonkunnäköisiä uusia ratkaisuja on tehtävä.

Tosiaan tuossa puheessani (Puhemies koputtaa) kuvasin tilannetta, joka... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, kun tässä nyt näyttää olevan tätä debatin tarvetta, niin jatketaan nyt sitten. Edustaja Niinistö voi odottaa varsinaista puheenvuoroaan.

19.36 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Eerola viittasi pakolaiskiintiöön. Haluan taas kerran tehdä edustaja Eerolan tietoiseksi siitä, että pakolaiskiintiö on eri järjestelmä huolehtia turvapaikkaa tarvitsevien ihmisten tänne pääsystä, mutta itse arvio, mikä tehdään ihmisten avuntarpeesta ja kansainvälisen suojelun tarpeesta, ei sinänsä eroa, kun puhutaan pakolaiskiintiöistä ja puhutaan siitä arvioinnista, mitä Maahanmuuttovirasto Suomessa tekee näiden turvapaikkahakemusten perusteella. Sinänsä on täysin paikkansapitämätöntä tehdä jonkunlaista erottelua pakolaiskiintiön kautta tänne tulevien pakolaisten ja turvapaikan täällä saaneiden ihmisten välillä. Asiasisällöllisesti on kyse aivan samantyyppisestä arvioinnista.

Vielä kerran haluan sitten kysyä edustaja Eerolalta: onko hallitukselta sitten tulossa esitys esimerkiksi pakolaiskiintiön kasvattamisesta merkittävästi tässä tilanteessa, vai miten aiotte sitten huolehtia näiden hädässä olevien ihmisten auttamisesta?

Edustaja Elolle vielä kerran: missä näkyy perussuomalaisten kädenjälki tämän hallituksen politiikassa, mitä tulee (Puhemies koputtaa) työttömiin, lapsiperheisiin, lapsiin tai eläkeläisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan nyt debattia oikein jonkun matkaa. Minä olen merkinnyt tänne seuraavat puheenvuorot tai havaitsen täältä pyydetyn: edustajat Razmyr, Mäkelä, Joona Räsänen, Marin, Niinistö, Elo, Hakkarainen, Eerola,

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Kari, Mikkonen ja tästä poikki. — Jaha, Yanar haluaa vielä. (Ozan Yanar: Joo!) —Mutta kannattaa painaa, jos haluaa sieltä puheenvuoron. (Naurua — Ozan Yanar: Anteeksi, joo!)

19.37 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen täällä, samalla tavalla kuin edustaja Marin ja edustaja Andersson, tätä perussuomalaisten suurempaa linjaa, jota olette tässä hallituksessa harjoittaneet kohta vuoden verran. Suomessakin leikataan juuri niiltä, joilla on vähiten, ja leikataan niiltä heikompiosaisilta. Tässä tilanteessa on tietenkin varmaan teidän politiikkanne kannalta jonkinlainen erävoitto, kun saatte näitä tiukennuksia ulkomaalaislakeihin, jolloin voitte sitten tuolla turuilla ja toreilla kehuskella tällä puolella. Mutta minä uskon kuitenkin, että suomalaiset ovat viisaampia ja näkevät kyllä tämän teidän politiikkanne läpi tavalla, jota te ette välttämättä sitten täällä valitettavasti näe.

Yhtä lailla olisin kiinnostunut tietämään, kun me kannatamme yhtä lailla pakolaiskiintiöiden määrän kasvattamista ja on täysin totta, että näiltä pakolaisleireiltä pitäisi saada paljon enemmän turvapaikanhakijoita, kiintiöpakolaisia Suomeen: Oletteko valmiita nostamaan pakolaiskiintiöiden määrää? Oletteko valmiita nostamaan kehitysavun määrää? (Puhemies koputtaa) Sitäkin tarvitaan yhtä lailla näillä pakolaisleireillä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaaha, edustaja Mäkelä, seuraava puheenvuoro, vastauspuheenvuoro.

19.39 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sosialidemokraattien linja tässä asiassa on jäänyt vähän epäselväksi, kun toisaalta yhdellä suulla sanotaan, että hallituksen perheenyhdistämistiukennukset ovat oikeastaan ihan hyviä, ja sitten toisella suulla vaaditaan niitten kumoamista, elikkä voisitte itse päättää, mikä teidän linjanne tämän asian suhteen on. Muutenkin vasemmisto-oppositiota tuntuu kiinnostavan perussuomalaisten linja ja tekemiset enemmän kuin heidän oma linjansa. Tämä on myöskin varsin erikoista. Esimerkiksi puheenjohtaja Rinne lupasi korottaa takuueläkettä — ei onnistunut takuueläkkeen korottamisessa. Perussuomalaisten ollessa hallituksessa takuueläkettä on korotettu kolme kertaa enemmän kuin Rinne ikinä edes lupasi. Tätä opposition suuresti haukkumaa päivähoiton hintojen tarkistusta edelleen itsepäisesti väitätte pelkästään korotukseksi, mutta tosiasiaa siinä myöskin monien pienituloisten perheiden päivähoitomaksut alenisivat. Miten tämä voi näin olla? (Välihuutoja)

19.40 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydään nyt vielä ihan rautalangasta edustaja Mäkelällekin ja muille läpi. Kun tätä esitystä nyt katsoo, niin aika konkreettisella tavalla kolme kohtuullistamista siihen esitettiin: kolme kohtuullistamista, jotka olisivat tästä edes pikkuisen siedettävämmän tehneet. Ymmärretään hyvin, mikä tilanne on kansainvälisesti meidän verrokkimaissamme, ja muissakin maissa näitä kiristyksiä tehdään, joten on ihan ymmärrettävää, että Suomessakin joiltain osin varmaan lainsäädäntöä täytyy tarkistaa. Mutta jonkunäköinen kohtuus täytyy tässä hommassa pitää mukana.

Ja sitten kun te vetoatte tähän perheenyhdistämisdirektiiviin, niin varmaan itsekin sen tiedätte, että perheenyhdistämisdirektiivi ei määrittele esimerkiksi sitä, millä tavalla tämä turvattu toimeentulo todennetaan Suomessa. Se on ihan kansallista, omaa lainsäädäntöä. Sen takia esitettiin, että siihen otettaisiin mallia Ruotsista, missä tämä turvattu toimeentulo

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

muodostetaan sieltä ulosottokaaren suojaosasta, velallisen suojaosasta, millä tästä saataisiin paljon kohtuullisempi myös Suomessa.

Ja sitten jos nyt näitä teidän saavutuksianne katsoo, niin olettehan te nyt yhden sanan saaneet muutettua tuossa Yle-laissa. (Puhemies koputtaa) Se taitaa olla teidän suurin saavutuksenne tältä kaudelta.

19.41 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tuoda tässä vielä yhden näkökulman esiin — joka toki muutamassa puheenvuorossa täällä on nostettu esiin, mutta siitä on kuitenkin mielestäni puhuttu liian vähän — ja se on nimenomaan perheen merkitys tässä kotoutumisessa ja siinä, miten sopeudutaan siihen uuteen maahan, johon ollaan saavuttu. Ja kyllä ehdottomasti tämä perheenyhdistämisen kiristäminen, se, että tänne turvapaikanhakijoina, pakolaisina tulleet eivät voi saada niitä omia puolisoitansa, lapsiansa, läheisiänsä sitten perheenyhdistämisen kautta — tulevaisuudessa on hyvin, hyvin hankalaa, lähes mahdotonta, saada näitä läheisiä ihmisiä tänne uuteen kotimaahan mukaan tai sen jälkeen, kun tänne on saavuttu — vaikeuttaa myös kotoutumista aivan merkittävästi, kyllä niiden läheisten ihmisten merkitys elämässä, arjessa on niin valtava. En tiedä, voitteko kuvitella, miltä teistä tuntuisi olla ilman niitä kaikkein rakkaimpia, kaikkein läheisimpiä ihmisiä peläten heidän turvallisuutensa ja hyvinvointinsa puolesta joka päivä (Puhemies koputtaa) ja siinä tilanteessa yrittää kotoutua uuteen maahan.

19.42 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä ole kyse taloudesta. Siitä on turha puhua, jos tätä lakiesitystä kannattaa. Tässä on kysymys ihmiskuvasta ja siitä, minkälaista Suomea halutaan rakentaa. Tässä yritetään luoda esteitä juuri niille reiteille, joita kautta hädänalaiset ihmiset, erityisesti naiset ja lapset, jotka sodan ja loissa kärsivät eniten, voisivat tulla maahan helposti ja laillisesti tavalla, joka helpottaa myös heidän jo täällä olevan puolisonsa kotoutumista ja joka olisi heille tapa, jolla he voisivat kotoutua mahdollisimman hyvin. Kysymys on perheiden oikeuksista, lasten oikeuksista ja niistä ihmisistä, jotka ovat jo kotoutumassa Suomeen. Näiden ihmisten asemaa vaikeutetaan, mikä on enemmänkin kiusaamista kuin mitään muuta. Tämä ei ole mikään vetovomatekijä, vaan te haluatte rajoittaa ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa, ja se on jostain syystä teidän unelmanne. Ja se, mikä minua ihmetyttää, on se, miten tämä muu hallitus, kokoomus ja keskusta, on voinut lähteä tähän ihmiskuvaltaan hyvin kielteiseen politiikkaan mukaan.

19.43 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perinteisesti perheenyhdistäminen on ollut merkittävimpiä väyliä Suomeen tuloon lukumäärällisesti ja sitä kautta myös taloudellisesti merkittävä kysymys, ja jos pidettäisiin kaikissa Pohjoismaissa linja samanlaisena kuin ennen tätä kriisiä, niin varmasti olisi jatkossakin.

Tässä kysyttiin, mitä perussuomalaiset on muulla vallallaan tehnyt. No, esimerkiksi on edistetty tätä kilpailukykyopimusta, joka nyt on saatu onnistuneesti maaliin, ja ainakin perheiden perusteella ymmärtääkseni sosialidemokraatit ovat sitä kannattaneet ja sitä yrittäneet edistää. Se on yksi asia, mihin valtaa on käytetty suomalaisten palkansaajien ja yritysten hyväksi.

Mutta jos leikataan suomalaisilta, niin pitää leikata myös maahanmuutosta. Ei voi olla pyhää lehmää varsinkaan tällaisessa tilanteessa, missä kokonaiseurooppalaisesti ollaan ja muut maat tekevät myös omia tiukentavia toimiaan. Ja täytyy ihmetellä kyllä sosialidemo-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kraatteja, kun Antti Rinne, puheenjohtaja, vielä viime joulukuussa sanoi, että näyttää oikein hyvältä turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, missä tämäkin tiukennus oli, ja nyt yhtäkkiä se ei sitten enää kelpaakaan. Että kyllä se Toveri Tuuliviiri (Puhemies koputtaa) taas heiluu minne sattuu.

19.44 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuremmasta linjasta ja sosialismin saavutuksista ja sos.demien saavutuksista viime kaudella vähäsen: Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 17—20 käy ilmi, että viime hallituskauden alussa valtion kassassa oli reippaat 10 miljardia euroa mutta viime vuonna enää alle 4,5 miljardia. Valtiontakausten suhteen tilanne on pahentunut muutamassa vuodessa huimasti. Vuonna 2011 summa oli reilut 28 miljardia, viime vuonna lähes 50. Pääomavastuita Suomella oli vuonna 2011 vajaat 6 miljardia, seuraavana vuonna summa oli pomsahtanut tasan 17 miljardiin. Sen takia, kun valtio maksaa ja rahoittaa köyhät ja nämä ihmiset, mistä te valtiontalouden olette saaneet tämmöiseen kuntoon? Perussuomalaiset ja hallitus joutuu leikkaamaan niiltä, joita se rahoittaa. Siitä on tässä kysymys. Ja siinä on sitten vielä semmoinen homma, että me emme halua ottaa näitä pakolaisia, näitä turvapaikkaturisteja, (Puhemies koputtaa) emmekä lisää velkaa.

19.45 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Razmyarille ja edustaja Anderssonille tästä pakolaiskiintiöstä, josta kysyitte: Pakolaiskiintiö pysyy tämän hallituskauden jotakuinkin ennallaan. Tänä vuonna se on pienempi kuin viime vuonna.

Sitten edustaja Marinille: Aiemmin, kun näitä perheitä on saanut tänne helpommin yhdistettyä, minun näkemykseni mukaan tämä kotoutuminen on ollut äärimmäisen huonoa. Jos katsotaan kotouttamisen mittareina sitä, kuinka hyvin esimerkiksi afgaanit, somalit ja irakilaiset ovat työllistyneet, oppineet suomen kieltä, niin luvut ovat kyllä aika huonoja, työttömyysprosentti ja näin.

Ja sitten kun puhutaan tästä, että mitä me olemme hallituksessa saaneet aikaan ja mitä emme, niin on pitkä lista, mitä voi verrata meidän vaaliohjelmaankin: omaishoitajien vapaapäivät turvataan, perhehoitajien palkkioita nostetaan, takuueläkettä on kahteen kertaan nostettu, toimeentulotuen indeksisidonnaisuus säilyy ja se on siirretty Kelan maksettavaksi, Yle-vero poistui yli 300 000:lta, (Puhemies koputtaa) autoveron alennus. Kyllä näitä riittää.

19.46 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä aikaisemmin edustaja totesi, että eivät täällä perussuomalaiset näistä esityksistä ilakoi, niin täytyy kyllä sanoa, että kun näitä välihuutoja tässä on kuunnellut, niin tunnelma on kyllä aika lailla toisenlainen. Mutta täytyy sanoa, että en minä ainakaan henkilökohtaisesti millään tavalla ihmettele tässä perussuomaisten linjaa. Ei se ole itse asiassa tässä kohtaa millään tavalla kiinnostavaa. Kiinnostavaa on se, minkä takia kokoomuslainen sisäministeri on se, joka ajaa tätä täysin kylmää, epäinhimillistä politiikkaa eteenpäin, ja koko tämän monituntisen keskustelun aikana yksikään kokoomuslainen ei ole ollut näihin kysymyksiin täällä vastamassa.

Täällä puhuttiin siitä, miltä meistä tuntuu, miten perheenyhdistäminen vaikuttaa kotoutumiseen tai muuhun. Ei kyse ole siitä, mikä meidän kokemuksemme tästä asiasta on, vaan meillä on ihan selkeätä tutkimustietoa siitä, että perheen saaminen mukaan on se, mikä kaikista parhaiten auttaa näitten ihmisten kotoutumista, ja se on myös se keino, jolla me eh-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

käisemme näitten perheitte, näitten naisten, näitten lasten joutumista (Puhemies koputtaa) salakuljettajien ja rikollisten kouriin.

19.47 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat usein puhuneet siitä, että pitäisi auttaa paikan päällä ja pitäisi auttaa niitä kaikkein hädänalaisimpia ja suunnata apu heille ja sen takia pitää tätä houkuttelevuutta heikentää, jotta tänne ei tulla. No, kuitenkin päätökset, mitä on tehty: On leikattu kehitysyhteistyöstä eli juuri siitä rahasta, joka veisi apua sinne paikan päälle. Ei ole esitetty kiintiöpakolaisten määrän kasvattamista — juuri edustaja Eerola sanoi, että se on tänä vuonna pienempi kuin viime vuonna. Ja nyt halutaan kiristää perheenyhdistämistä, joka on yksi niitä harvoja hallittuja ja turvallisia reittejä Suomeen, ja sitten halutaan vähentää Suomen houkuttelevuutta. Minusta tässä kohtaa olisi varmaan ihan hyvä suoraan sanoa, että teillä ei ole minkäänlaista kiinnostusta auttaa kaikkein hädänalaisimpia ihmisiä maailmassa.

19.49 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Elo totesi, että perheenyhdistäminen on ollut yksi merkittävä laillisen maahantulon väylä Suomeen. Se on ollut yksi tärkeä ja keskeinen tapa laillisesti tulla tänne, mutta onko se ollut merkittävä, siitä olen eri mieltä. Kuten totesin omassa puheenvuorossani, näitä perheenyhdistämishakemuksia on laitettu vireille vain noin 600 viime vuosien aikana johtuen näistä jo tehdyistä heikennyksistä. Eli viimeisten vuosien aikana vain joka toisen tai joka kolmannen kansainvälistä suojelua saaneen perheenjäsen on saanut hakemuksen edes vireille. Ja tätä ollaan nyt tiukentamassa entuudestaan.

Sitten, kun tässä nousi sellainen termi kuin turvapaikkaturismi esille, niin haluan nyt tehdä selväksi myöskin sen, että tämä lakimuutos koskee ihmisiä, joilla on todettu tarve turvapaikalle Suomessa, jotka täyttävät kansainvälisen suojelun kriteerit ja jotka saavat turvapaikan Suomessa ja joiden kotoutumista nyt aiotaan vaikeuttaa estämällä heidän mahdollisuuksiaan saada perheenjäsenensä tänne.

19.50 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen samoilla linjoilla edustaja Mikkosen kanssa: ei perussuomalaisia vain kiinnosta. Ne puheet siitä, että halutaan auttaa hädänalaisimpia, halutaan auttaa ihmisiä paikan päällä, ovat sellaista turhaa sanahelinää, mikä ei politiikassa näy. Kaikki leikkaukset, jotka suuntautuvat kehitysyhteistyöhön, aiheuttavat tällä puolella salia iloitsemista, ilahtumista, ja samoin nämä kiristykset, jotka tulevat näihin perheenyhdistämiin. Että kyllä te olette todella iloisia tästä ja aika näyttävästikin iloitsette, joten tämän ikään kuin kiistäminen on tosi jännää. Jos halutaan auttaa esimerkiksi kiintiöpakolaisuuden kautta, niin nostetaan kiintiöpakolaisten määrää. Edustaja Eerola, pliiis, tehdään vaikka yhdessä joku aloite siitä, nostetaan vaikka moninkertaiseksi. Sillä tavalla voidaan suoraan paikan päältä auttaa ihmisiä. Ja on naurettavaa (Puhemies koputtaa) sanoa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro. Edustaja Lehto.

19.51 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ajatellaan, että viime vuonna maahan tulleet turvapaikanhakijoiden kohdalla noin 10 000 saa tuon myönteisen turvapaikkapäätöksen, niin jos heistä jokainen saisi tehdä kolme hakemusta per-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

heen yhdistämiseksi, mikä on tilastojen mukaan, että he tekevät kolme... (Li Andersson: Täysin epätodennäköistä!) — Niin, jos he saisivat, jos te haluatte, että 30 000 tulisi lisää, että niitä olisi 40 000 pelkästään viime vuoden osalta, jotka tulisivat tänne. Jos ajatellaan, että yksi turvapaikanhakija maksaa noin 20 000 euroa vuodessa meidän veronmaksajille tai pitkäaikaistyötön maahanmuuttaja maksaa myös tuon 20 000 euroa, niin nämä 40 000 kertaa 20 000 euroa tekisivät yhteensä 800 miljoonaa vuodessa. Mistä nämä rahat pelkästään viime vuonna tulleiden osalta? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!) Jos ajatellaan, että Maahanmuuttoviraston ylijohtajan mukaan jokainen turvapaikanhakija maksaa (Puhemies koputtaa) veronmaksajille... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja siirrytään puhujalistaan. Edustaja Niinistö.

19.52 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Nyt käydään kamppailua tämän hienon maan sielusta. On kyse siitä, ovatko meillä vallassa sellaiset voimat, jotka uskovat siihen, että meidän unelmamme on puolustaa kaikkien ihmisten ihmisoikeuksia ja hyvinvointia, vai päättävätkö meillä ne, joiden mielestä unelma on rajoittaa ihmisoikeuksia. Tässä keskustelussa on käynyt varsin selväksi, että osalla täällä on konkreettinen, poliittinen tavoite rajoittaa ihmisten ihmisoikeuksia ja se on teidän päämääränne.

Se, mikä herättää huolta tässä keskustelussa, on se, että hallituksessa on kolme puoluetta. Hallituksessa on yksi puolue, joka aktiivisesti tavoittelee tällaista politiikkaa, ja hallituksessa on kaksi muuta puoluetta, jotka ovat varsin isoja suomalaisia puolueita, tässä maassa perinteisiä vastuunkantajia, jotka ovat rakentaneet osaltaan kuitenkin oikeusvaltiota ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa edes jollakin periaatteellisella tasolla. Missä ovat heidän kansanedustajansa nyt tänä päivänä? Missä on kokoomuksen kansanedustajien ääni? Missä on keskustan kansanedustajien ääni? Yksikään heistä ei ole tässä keskustelussa pitänyt yhtään puheenvuoroa. Se kertoo jo aika paljon, että kun toiset hallituspuolueessa juhlivat sitä, että ihmisten ihmisoikeuksia rajoitetaan, lapsilta viedään oikeuksia perheeseensä, täällä maassa jo kotoutumassa olevilta ihmisiltä viedään mahdollisuuksia saada rakkaimpansa tänne Suomeen, vaikka tekisivät vuosia töitä bussinkuljettajina ja lähihoitajina, niin missä te olette? Kokoomuksen ja keskustan kansanedustajat luikertelevat vastuustaan ja niistä päätöksistään, joita he ovat olleet itse päättämässä, ja jopa vielä niin, että he ovat itse niitä johtamassa.

Tämä esitys on tuotu eduskuntaan kokoomuksen sisäministeri Petteri Orpon ehdotuksesta, ja minä haluaisin kuulla Petteri Orpolta vastauksia näihin kysymyksiin. Haluaisin kuulla vastauksia siihen, miksi Suomi tavoittelee EU:n perheen yhdistämisdirektiivin pohjatasoa useilla toimilla, vaikka tämä direktiivi sanoo, että sen tavoitteena on nostaa ihmisoikeuksien suojaa Euroopassa. Se sanoo, että se nostaa niiden maiden suojaa perheen yhdistämisessä, joilla taso on ollut aikaisemmin alhaisempi. Tämä hallitus pakenee tässä EU:n selän taakse ja sanoo, että meidän pitää löytää EU:n yhteisiä käytäntöjä, jotta voidaan nostaa tasoa korkeammalle, mutta sitä ennen mennään kohti pohjaa. Missä ovat sitten ne Suomen ehdotukset tason nostamiseksi, jos se on se, mitä te tavoittelette? Ministeri Orpo ei ole tehnyt yhtään konkreettista ehdotusta Suomessa eikä EU:ssa EU:n perheen yhdistämisdirektiivin tason nostamiseksi, vaan tässä asiassa tosiasiaa ollaan mukauduttu yhden hallituspuolueen ajamaan politiikkaan ja itse aktiivisesti toteutetaan sitä.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

On myös niin, että EU—Turkki-sopimus on useimpien ihmisoikeusjärjestöjen mielestä kansainvälisten sopimusten vastainen. Me olemme nähneet, että viikoittain jopa satoja ihmisiä tulee Välimeren yli yhä vaarallisempia reittejä, satoja ihmisiä, tullessaan vaarallisempia reittejä kohti Eurooppaa, hukkuu sen takia, että epätoivoisesti ovat EU-päätäjät halunneet padota Turkin suunnalta tulevaa hädänalaisten ihmisten hakeutumista turvaan. Tässäkin tapauksessa Suomen kaikki kolme hallituspuoluetta ovat aktiivisesti olleet hake-massa tätä sopimusta. Miksi te teitte niin? Ettekö te tienneet tai kuunnelleet niitä varoituk-sia, joissa sanottiin, että nämä ihmiset joutuvat sitten hakemaan turvaa yhä vaarallisempia reittejä?

Arvoisa puhemies! Se esitys, jota tänään käsittelemme, on juuri esitys, jolla estetään nii-tä ihmisiä, joilla on hätä, tulemasta Eurooppaan rakkaimpiensa luokse laillisia reittejä pit-kin. Eli mitä tämä esitys siis käytännössä tekee? Useimmiten perheen yhdistäjä, joka on jo maassa, on mies. Ne, joita yhdistettäisiin tänne maahan, ovat naisia ja lapsia. Elikkä nyt ol-laan siis laittamassa rajoja kiinni lapsilta ja naisilta, jotka sodissa ja kriiseissä kärsivät kaik-kein eniten jo nykytilanteessa. Samaan aikaan, kun hallitus puhuu siitä, että pitäisi auttaa kaikkein hädänalaisimpia, niin nyt suljetaan ovia niiltä, jotka eniten apua tarvitsisivat, eli naisilta ja lapsilta konflikteissa, joissa heidän on itse vaikeaa omassa arjessaan löytää tur-vaa.

Samalla, kun tämä laillinen reitti suljetaan eli perheen yhdistämistä vaikeutetaan, niin mitä nämä ihmiset tekevät? Yhä todennäköisemmin he hakeutuvat vaarallisia merireittejä kohti Eurooppaa, koska useimmat heistä haluavat olla yhdessä perheensä kanssa. Silloin aiheutetaan se, että vain lisää ihmisiä tulee hakemaan turvapaikkaa meidän rajoillemme hengenvaarallisia reittejä pitkin. Tämä ei siis vähennä turvapaikanhakijoiden määrää vaan tämä lisää. Kun laillisia reittejä estetään, niin silloin ihmiset tulevat tänne niitä reittejä, jot-ka ovat vielä heidän käytettävissään. Näin ollen tämä näkyy myös jo nyt tilastoissa. Elikkä kun ennen vuodenvaihdetta noin kolmannes Välimeren yli Euroopasta turvaa hakeneista oli naisia ja lapsia, niin tänä keväänä tämä luku on jo yli puolet. Eli EU—Turkki-sopimus ja erilaiset rajoitukset perheen yhdistämisoikeuteen ovat kaikki sulkemassa EU:n rajoja ja Suomen rajoja juuri silloin, kun naiset ja lapset ovat niitä, jotka turvaa hakevat. Onko tämä se, mitä kokoomus ja keskusta tavoittelevat? Haluaisin kuulla näihin kysymyksiin vastauk-sia ministeri Petteri Orpolta, koska kertaakaan en ole niitä hänen virassaoloaikanaan kuul-lut. Miten voi ajaa tällaista sydämetöntä politiikkaa ja olla vastaamatta vaikeisiin kysy-myksiin?

Haluan myös kuulla vastauksen asiaan, mistä perussuomalaisten kansanedustajat täällä ovat hyvin aktiivisesti ilakoineet ja puheissaan tuoneet esille: että se on ollut poliittinen päätös. Me tiedämme, että jo nyt Ankarassa ja muissa suurlähetystöissä on pitkät jonot ha-kea perheen yhdistämistä. Miksi hallitus on keskeyttänyt tämän sähköisen asiointijärjestel-män käyttöönoton, kun se on eri viranomaisten mielestä valmis? Ja täällä perussuomalais-ten kansanedustajat kertoivat, että se oli poliittinen päätös: he saivat varmistettua, että ei oteta käyttöön tätä järjestelmää, joka helpottaisi näiden ihmisten asioimista ja perheen yh-distymisiä näissä suurlähetystöissä.

Eli kun nämä asiat laskee yhteen: Tässä lakiesityksessä tuodaan tulorajat Suomesta tur-van jo saaneille ihmisille, ihmisille, jotka saavat täältä toissijaista kansainvälistä suojelua tai turvapaikan, elikkä heidän oma hädäntarpeensa on todettu. He tulevat tulorajojen pii-riin, myös he, joilla perhe on jo ennestään ja se perhe odottaa siellä entisessä kotimaassa. Sen lisäksi rajoitetaan toisella lakiesityksellä mahdollisuuksia saada oikeusapua, ja sen li-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

säksi on pysäytetty tämä sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönotto. Kaikki nämä toimet näyttävät siltä, että hallitus aktiivisesti rajoittaa ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa ja haluaa varmistaa, että ihmiset eivät tule ensinnäkään hakemaan Suomesta turvaa, ja jos ovat täältä turvan saaneet, he eivät voi tänne perheitään saada. Ja tämä on sydämetöntä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Kun me mietimme sitä, minkälaisessa maassa me haluamme elää, niin minä haluaisin, että meillä olisi hallitus, joka ajattelee niin, että me haluamme, että Suomi on houkutteleva maa asua niille ihmisille, jotka täällä ovat. Nyt täällä aktiivisesti puhutaan siitä, että Suomen houkuttelevuutta maana pitää heikentää. Emmekö me halua, että tämä on hyvä maa asua ja elää?

Ihmettelen myös sitä ihmiskuvaa, jossa aktiivisesti nähdään ihmisoikeuksien rajoittaminen poliittisena tavoitteena ja sanotaan, että sillä tavoitellaan taloudellisia säästöjä, kun kaikki näyttö osoittaa sen, että parhaiten kotoutuvat ja työllistyvät ne ihmiset, joilla on mahdollisuuksia myös saada tänne perheensä ja mahdollisuuksia kotoutua mahdollisimman hyvin myös oman lähiyhteisönsä turvallisuuden kannalta. Minkä kuvan se antaa tästä maasta niille ihmisille, jotka saavat Suomesta turvapaikan ja ovat vuosia valmiita tekemään töitä, kouluttautumaan vaikka lähihoitajaksi, ja joille sitten sanotaan, että sinun tulotasosi ei tule koskaan olemaan riittävä, jotta voisit saada tähän maahan puolisosasi ja kaksi lastasi? Se on varsin julma viesti, ja se viesti vaikeuttaa kotoutumista. Myös THL:n tuore tutkimus kertoo sen, että kotoutumisen kannalta se, että myös perhe pääsee turvaan, on äärimmäisen tärkeää masennuksen, ahdistuksen ja muiden traumaattisten ongelmien ehkäisemisessä.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä lakiesitys on tämän hallituksen rankimpia, kovimpia ja julmimpia lakiesityksiä, ja se on osa kokonaisuutta, jossa hallitus on syystä tai toisesta päättänyt aktiivisesti rajoittaa Suomessa ihmisten oikeuksia. Se heikentää lasten oikeuksia, se heikentää niitten ihmisten kotoutumista, jotka ovat täältä jo turvan saaneet, eikä sille ole mitään asiallista perustetta, ei mitään. Perheenyhdistäminen on jo nyt vaikeaa, niin kuin täällä on useampi henkilö sanonut, ja perheenyhdistäminen on väline kotoutumiselle ja työllistämisen edistämiseksi, ja perheenyhdistäminen on laillinen reitti tulla Eurooppaan — eikä niin, että ihmiset joutuvat henkensä uhalla hakemaan turvaa tuolta Välimeren yli tai tulemaan hakemaan turvaa rajalta turvapaikanhakijoina.

Näin ollen vetoan edelleen hyvin vahvasti siihen, että hallituspuolueiden kansanedustajat kuulevat ei vain oppositiopuolueiden ääntä tässä asiassa vaan kaikkien Suomessa olevien kirkkokuntien edustajien ääntä, meidän merkittävimpien kansalaisjärjestöjen edustajien ääntä ja niitten suomalaisten ääntä, jotka haluavat, että Suomi on maa, jolla on sydän ja sielu, ja maa, jossa on houkuttelevaa asua meille kaikille. Ei voi olla poliittinen tavoite tehdä maasta sellaista, että siellä ei ole houkuttelevaa asua. Ei voi olla poliittinen tavoite unelmoida siitä, että ihmisten ihmisoikeuksia rajoitetaan, koska se kalteva pintaa johtaa huonompiin oikeuksiin meille kaikille.

20.03 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin tuolla huoneessani lepäilemässä ja samalla seurasin keskustelua, mutta siinä vaiheessa kun edustaja Ville Niinistö nimitteli kokoomuslaisia luikertelijoiksi, jotka eivät uskalla saliin tulla puolustamaan hallituksen esitystä, niin päätin kuitenkin tänne tulla. (Antero Laukkanen: Hyvä, että heräsit!)

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Jotta olisi mitään onnistumisen edellytyksiä kotouttamisessa, on tärkeää, että Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä ja myös niiden määrä, jotka voivat Suomeen jäädä, jollain tavoin vastaavat meidän voimavaroja. Jos Suomi näissä perheen yhdistämisasioissa noudattaisi erittäin paljon lievempää linjaa kuin esimerkiksi kaikki muut Pohjoismaat, kuin muut Euroopan maat, on aivan selvää, että määrät Suomessa nousisivat sellaisiksi, että mitään edellytyksiä kotoutumisen onnistumiseksi ei olisi. Tästä tässä laissa on kyse.

20.04 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä voisin kertoa edustaja Zyskoviczille, mistä tässä laissa on kysymys. Tässä laissa on kysymys siitä, että viedään ihmisten perheoikeudet. Minä olen monesti kysynyt täällä teiltä, miten te pärjäisitte ilman teidän perhettänne. En ole saanut kertaakaan keneltäkään vastausta tähän. On naurettavaa sanoa, ettei Suomella tai Euroopalla olisi varaa suurempaan vastuunottoon pakolaisista ja maailman kriiseistä. Jos miettii pakolaisia ja sitä, missä he ovat tällä hetkellä — he ovat todella paljon köyhemmissä maissa — niin siinä mielessä kyllä me voimme olla inhimillisempiä, me voimme nostaa pakolaiskiintiöitä ja me voimme pitää sellaiset turvalliset ja normaalit väylät kuten perheen yhdistäminen. Te teette siitä mahdottoman tällä hetkellä. Se on hävettävä esitys.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän seuraaville henkilöille vastauspuheenvuoron, minkä jälkeen siirrymme puhujalistaan. Edustajat Kari, edustaja Andersson, Niinistö, Zyskowicz ja sitten vielä otetaan pari muuta, Heinonen tulee vielä sieltä. — Edustaja Kari.

20.05 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ehkä edustaja Zyskoviczille se, että sen kahden tunnin aikana, kun me olemme tästä asiasta täällä keskustelleet, niin tässä on aika läpikotaisesti käyty läpi se, miten tämä sisäministeri Petteri Orpon esitys osuu kaikista pahiten nimenomaan naisiin ja lapsiin, jotka tällä hetkellä ovat konfliktien jaloissa, jotka tällä hetkellä eivät pääse turvaan. Ja kun tässä puhuttiin siitä, mikä tukee kotoutumista ja mikä ei, niin kaikkien tutkimusten mukaan nimenomaan se, että perheen saa luokseen, on se, mikä helpottaa ihmisiä sopeutumaan yhteiskuntaan ja kokemaan sen, että on osa sitä yhteiskuntaa. Ja jos tässä puhutaan siitä, että tällä puututaan jollain tavalla vetovoimatekijöihin, niin kaiken pohjan siltä osalta tätä esitystä vie se, että tätä sovelletaan jo niihin ihmisiin, jotka täällä elävät, jotka täällä asuvat, jotka rakentavat elämäänsä Suomessa, joten tämä kaikki pohja niiltä perusteilta, joita hallitus on tälle esitykselle antanut, on jo lähtenyt.

20.06 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz täällä linjasi, että Suomessa ei voi olla erittäin paljon lievempää linjaa perheen yhdistäsiin kuin muissa Euroopan maissa. Jos tämä hallituksen esitys nyt toteutuu ja nämä nyt voimassa olevat toimeentulovaatimukset ulotetaan koskemaan myöskin kansainvälistä suojelua saaneita ihmisiä, niin silloin Suomessa tulee olemaan tiukemmat tulorajavaatimukset kuin monissa Euroopan maissa on. En tiedä, kuinka pitkään edustaja Zyskowicz oli huoneessaan lepäämässä, mutta muun muassa edustaja Kontula, joka käytti ensimmäisen puheenvuoron tässä keskustelussa, kävi hyvin läpi, kuinka monessa Euroopan maassa itse asiassa on kohtuullisemmat vaatimukset, mitä näihin toimeentulovaatimuksiin tulee, kuin

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Suomessa jatkossa tulee olemaan. Tämän lisäksi Euroopan eri maissa on myöskin eri käytäntöjä, mitä tulee tähän aikarajaan, kolmesta kuukaudesta jopa vuoteen, ja Suomi nyt taas kerran on päätyvässä ratkaisuun, joka on huomattavan lyhyt.

20.07 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä on oikeusvaltion kannalta kaikkein kyseenalaisinta, on se, että luodaan sellaisia hallinnollisia käytäntöjä, joissa tosiasiallisesti estetään ihmisten oikeuksia hakea turvaa. Sitä tässä lakiesityksessä on esimerkiksi tämä kolmen kuukauden aikaraja ja se, että hallitus on poliittisesti päättänyt olla ottamatta sähköistä asiointijärjestelmää käyttöön.

Täysin epäinhimillistä on myös se, että jos puhutaan näistä niin sanotuista vetovoimatekijöistä, joille ei ole mitään vakavasti otettavaa näyttöä, niin silloin tämän ei missään nimessä pitäisi olla takautuvaa lainsäädäntöä ja koskea niitä ihmisiä, jotka ovat jo nyt Suomessa. He ovat täällä joka tapauksessa, ja me olemme heille jo turvan antaneet. Mikä viesti se on näille ihmisille, että heille sanotaan, että nyt jälkikäteen heiltä viedään oikeusperheen yhdistämiseen ja odotetaan täysin kohtuuttomia tuloja? Nytkin ovat yksi kovimpia EU:ssa nämä meidän tulorajavaatimuksemme. Ja sama takautuvuus koskee humanitäärisen suojelun poistamista laissa. Te sanoitte, että se ei koske monia ihmisiä. Yli 400 perhettä on saanut kirjeen, jossa sanotaan, että hei, teidän maassaolon oleskelulupaperusteenne on poistunut, ja he ovat nyt jo hädässä. Tämä on epäinhimillistä.

20.08 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin edustaja Niinistö väitti, niin on paljon Suomessa näyttöä vetovoimatekijöistä. Viime vuonna näitä näytön antajia oli ainakin parikymmentätuhatta. Eli parikymmentätuhatta, ainakin, irakilaisista tuli halki koko Euroopan, läpi Saksan, läpi Tanskan, läpi Ruotsin, nimenomaan Suomeen. Miksi? Luetteko te lehtiä? Siellä nämä ihmiset kertoivat, että he tulivat Suomeen muun muassa siksi, että heillä on se käsitys, että Suomeen saa helpommin perheensä kuin joihinkin muihin maihin. Älkää sanoko, ettei ole näyttöä vetovoimatekijöistä, kun meillä on tuhansia näyttöjä parhaillaan prosessissa.

Edustaja Andersson vertasi tulorajoja eri maissa. Niissä on eroja. Mutta edustaja Andersson, muissa maissa on taas muita tekijöitä, jotka ovat tiukempia kuin meidän nyt esittämämme ehdot.

Edustaja Kari puhui taas kerran sydäntä särkevästi lapsista ja siitä, että heiltä ei saa riistää perhettä. Ei saakaan. Eli ei pidä kannustaa perheitä Afrikassa ja Lähi-idässä lähettämään lapsiaan, erottamaan lapsensa perheestään ja lähettämään lapsensa Suomeen. Ja sitä pyritään tällä lailla myös ennaltaehkäisemään.

20.10 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse toivon, että määrät olisivat tulevaisuudessa sellaisia, että pystymme takaamaan sen, että perheet voivat elää yhdessä ja kotouttaminen onnistuu, mutta nyt määrät ovat Euroopassa niin suuria, että ennen kuin meillä on yhteiset eurooppalaiset pelisäännöt, niin meidän pitää etsiä mahdollisimman lähelle samanlaisia sääntöjä kuin muissa Euroopan maissa ja ennen muuta Pohjoismaissa. Ruotsissa vihreiden johdolla tehdään vielä tiukempaa perheen yhdistämispolitiikka kuin nyt Suomessa. (Simon Elon välihuuto) Ja kysyisin nyt edustaja Niinistöltä: oletteko te Suomen vihreät katkaisseet tämän takia veljespuoluesuhteenne Ruotsin vihreisiin, jotka tekevät teidän näkökulmastanne näin epäinhimillistä maahanmuuttopolitiikkaa? (Välihuutoja — Ben Zyskowitz: Ja julmaa politiikkaa! Julmaa, edustaja Kari!)

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

20.11 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsi on kyllä historian saatossa kantanut vastuutaan ihmisoikeuksista (Ben Zyskowiczin välihuuto), ja niin myös viime vuosina. Ruotsiin tulleiden määrä on moninkertainen verrattuna Suomeen, ja nytkin siellä on tehty vain määräaikainen laki. (Välihuutoja) Miksi te ette tehneet tätä määräaikaisena, jos te olette sitä mieltä, että asia ei ole pysyvän kiristyksen arvoinen?

Arvoisa puhemies! Haluan kyllä korostaa sitä, että kaikissa niissä puheenvuoroissa, mitä tässä nyt te, hallituspuolueiden kansanedustajat — kiitos siitä, että vaivauduitte paikalle — käyttätte tämän lain puolesta, edelleenkin mitkään teidän argumenttinne eivät päde niihin ihmisiin, jotka ovat jo nyt Suomessa. Eli tämä lakiesitys on kohtuuttoman tiukka ja julma, ja nämä tulorajat ovat tutkitusti, myös perustuslakivaliokunnan lausunnon mielestä, aivan ääri rajoilleen korkeaksi vedetyt, ja niitä pitäisi joustaa alaspäin. Ja tässä esimerkiksi ulosottolain mahdollisuudet olisi voitu hyödyntää, jos hallituspuolueet olisivat halunneet osoittaa edes hieman myötätuntoa ihmisoikeuksille.

20.12 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedoksi edustaja Niinistölle ja muille, että turvapaikkaprosessi ei ole tai sen ainakaan ei pitäisi olla keino maahanmuuton tai siirtolaisuuden välineeksi, vaan se on keino antaa väliaikaista turvaa ihmisille, jotka sitä tarvitsevat välttämättä henkilökohtaisen vainon johdosta. Turvapaikan peruste ei ole se, että maassa on sota. Se ei ole yksiselitteinen peruste turvapaikalle, vaan täytyy pystyä osoittamaan henkilökohtainen vaino. Tässä nyt vedetään aika paljon yhtäsuuruusmerkkejä siirtolaisuuden, ehkä erityisesti laittoman siirtolaisuuden, ja Eurooppaan pyrkimisen sekä turvapaikanhaun välille, jotka ovat kaksi aivan eri asiaa.

20.12 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt hallituspuolueidenkin edustajat pitävät hirvittävän tärkeänä sitä, että haetaan Pohjoismaiden kanssa yhtenäisiä käytäntöjä, niin tähän on nimenomaan ollut se, mitä myös oppositiosista on sanottu, että haettaisiin niitä. Sitten tulee tämä kysymys, kun katsotaan tätä toimeentulorajaa, että esimerkiksi Ruotsissa on paljon pienempi toimeentuloraja kuin Suomessa, ja ollaan esitetty, että Suomessa otettaisiin tämä sama käytäntö kuin Ruotsissa eliikkä sidotaisiin tämä turvattu toimeentulo (Välihuutoja) siihen ulosottokaareissa todettuun suojaosaan. Minkä takia tätä ei sitten voida tehdä? Tämä kohtuullistaisi ja auttaisi juuri heitä, jotka ovat jo täällä ja haluaisivat tuoda perheensä Suomeen. Minkä ihmeen takia tässä asiassa ei voida mennä muiden Pohjoismaiden kanssa samassa linjassa? Tai jos katsotaan vaikka lapsen asemaa, niin monissa Euroopan maissa lapset on rajattu kokonaan tämän turvatun toimeentulon ulkopuolelle. Minkä takia tästä ei voida ottaa mallia? Minkä takia tässä ei voida kohtuullistaa tätä esitystä?

20.14 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut todella surulista seurata, kuinka erityisesti kokoomuksen riveistä tässä kysymyksessä keskitytään kaikkeen muuhun paitsi näitten haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaamiseen. Kyllä te tiedätte, ketkä näitä kiristyksiä ovat aina hallituksessa ajaneet, ketkä niitä ovat vastustaneet. Te tiedätte, että teidän esittämänne aikaraja on monille perheille ja lapsille mahdoton. Te tiedätte, että nämä tulorajat vievät sadoilta lapsilta mahdollisuuden omaan perheeseen. Meille ei ole pystytty missään vaiheessa, ei missään vaiheessa, antamaan kunnon perusteluja näille tulorajoille eikä näille aikarajoille eikä sille, minkä takia te ette ole selvittäneet lasten oikeuksien toteuttamista, eikä sille, minkä takia näitä esityksiä ei

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

tehdä väliaikaisina. Yhtäkään vastausta näihin kysymyksiin ei ole annettu kokoomuksen suunnalta. Sen sijaan te syyttelette muita, kun teidän pitäisi kantaa vastuu teidän omasta politiikastanne. Edes sen nämä perheet ansaitsisivat.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Yanar ja Zyskowicz.

20.15 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Emma Karilta aivan loistava puheenvuoro. Tavallaan se on aito puheenvuoro siitä, että totta kai kokoomuksen pitää pystyä ottamaan vastuu siitä, että te olette hallituksessa, te tuette näitä lakeja, te annatte perussuomalaisille juuri sitä, mitä he haluavat. Kyllä ihmetyttää tässä vaiheessa, missä ovat sivistysporvarit, missä ovat ne kansainväliset kokoomuslaiset, jotka tietävät, että maailma on globaali, jotka tietävät, että maailman konflikteissa tapahtuvat asiat vaikuttavat muuhun maailmaan. Argumentit siitä, että te ette halua, että lapset hukkuvat Välimerellä — tähän tuette kaikkia sopimuksia, jotka edesauttavat tätä. Jos te olette yhtään huolissanne näistä ihmisistä, niin sitten pitäisi luoda niitä oikeita, turvallisia väyliä, mutta ei kokoomuslaisten ääntä siinä ole yhtään kuulunut. Se on todella, todella järkyttävää.

20.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kari täällä puhuu siitä, että perheitä ei saa hajottaa. Mikään lapsi ei toivo mitään muuta enempää kuin että saa elää oman perheensä kanssa. Edustaja Kari, me teemme tätä lainsäädäntöä juuri myös sen takia, mitä näihin lapsiin tulee, että ei olisi kannustinta hajottaa perheitä: ei olisi kannustimia erottaa lapsi perheestään, lähettää hänet vaaralliselle, hengenvaaralliselle matkalle ihmissalakuljettajien matkassa halki Afrikan, halki Lähi-idän, halki Euroopan Suomeen. En ymmärrä, että te ette tätä ymmärrä — tai te ymmärrätte, mutta te haluatte olla ymmärtämättä. Tässä on kyse siitä, että me emme halua kannustaa siihen, että lapsia erotetaan perheistään, lapsia lähetetään. Miten te luulette, että ne yksin tulleet alaikäiset lapset ovat tälle matkalleen joutuneet? Karkaamalla perheestäänkö vai sen vuoksi, että perheet ovat heidät lähettäneet ja rahat keränneet?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt mennään puhujalistaan.

20.17 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomissa 21. lokakuuta 2015 oli TNS Gallupin teettämästä tutkimuksesta. Siinä 70 prosenttia vastaajista sanoo, että Suomen pitää tiukentaa linjaa turvapaikkahakemusten hyväksymisessä — 70 prosenttia. Täällä on vedottu erilaisiin järjestöihin. Minä vetoan Suomen kansaan, joka näkyy tällaisen gallupin tieteellisellä otannalla.

Hallituksen esityksen tavoitteenahan on hallita maahanmuuttoa, vähentää maahanmuuton kustannuksia, edistää kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien perheenkokoajien kykyä vastata perheensä toimeentulosta, helpottaa perheenjäsenten yhteiskuntaan asettumista sekä varmistaa, ettei Suomi näyttäydy erityisen houkuttelevana turvapaikanhakumaana. Turvaton toimeentulon perheen yhdistämisen edellytykseksi asettamisen perustarkeisuus on se, ettei maahan muuttavan ulkomaalaisen ja hänen perheenjäsenensä maassa oleskelu kohtuuttomasti rasita Suomen julkista taloutta. Ja näin sitten toimeentulon edellytysten soveltamista ehdotetaan laajennettavaksi niin, että se koskee myös kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua saaneen perheen yhdistämistä.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Eduskunnan perustuslakivaliokunta, missä itsekkin toimin, antoi lausuntonsa koskien perheenyhdistämistä. Lausunnosta ei syntynyt mitään sen suurempaa kohua tai uutisointia, mutta lausunnossa todetaan muun muassa seuraavasti: "Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan perhe-elämän suojasta ei johdu valtiolle yleistä velvollisuutta hyväksyä perheenyhdistämistä alueellaan. Tuomioistuin ei ole myöskään pitänyt periaatteessa kohtuuttomana vaatimusta siitä, että maahan sijoittuneen ulkomaalaisen on osoitettava riittävän itsenäiset ja pysyvät tulot, joiden avulla hän voi huolehtia perheenyhdistämisessä tarkoitetun perheenjäsenen perustoimeentulosta." Lisäksi valiokunnan lausunnossa todettiin seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä on tärkeää, ettei poikkeamisen kynnys muodostu tulkintakäytännössä kohtuuttoman korkeaksi. Valiokunta korostaa myös sitä, että poikkeamisen edellytyksiä on arvioitava Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti. Näin ymmärrettynä sääntely ei muodostu valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi." Lyhyesti sanottuna perustuslakivaliokunta katsoo, että Suomi voi tehdä esitetyt tiukennukset perheenyhdistämisen ehtoihin, mutta on oltava mahdollisuus tapauskohtaiseen harkintaan. Näin tämä yksinkertaisuudessaan on yksimielisellä perustuslakivaliokunnan lausunnolla.

Mutta, hyvät edustajat, vaikuttaa siltä, että joillekin meistä tämä on näköjään tullut yllätyksenä. Kun tätä keskustelua on tässä kuunnellut, niin on melkein itsekkin jo nenäliinaa tarvinnut, on ollut jonkinlainen eduskunnan "Vain elämää". Erityisen mielenkiintoista on ollut seurata, kun julkisuudessa käsiteltiin perheenyhdistämistä hakeneen irakilaisperheen kohtaloa ja arvosteltiin hallituksen perheenyhdistämispolitiikkaa. Media oli niin keskittynyt pommittamaan hallitusta, että medialta unohtui tyystin, ketkä myös olivat irakilaisperheen kohtaloksi koituneen perheenyhdistämispolitiikan arkkitehtejä. Vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistön johdolla, Outi Alanko-Kahiluodon tuella koko vihreä eduskuntaryhmä yksimielisesti hyväksyi vuonna 2010 sen ulkomaalaislain muutoksen, jota nyt niin kovasti vastustatte, jota nyt tähän irakilaisperheeseen sovelletaan. Hurskastelun maailmanennätys. Uuteen ennätykseen tietysti voidaan päästä, kun hallitus tällä esityksellä kiristää — kyllä, kiristää — nykyistä perheenyhdistämiskäytäntöä. Voin todeta, että koskaan en ole myöskään kuullut vihreiltä sitä, kuinka monta pakolaista tai turvapaikanhakijaa oikeastaan Suomeen esimerkiksi vuodessa haluatte. Tätä olen kysynyt monissa vaalipaneelissa. Koskaan vastausta ei ole tullut. Onko se 100 000, onko se 150 000, 200 000? Koskaan vastausta ei tule, mutta aina vastaus on, että enemmän kuin nyt, mutta ei kuitenkaan vastausta, kuinka paljon. Hallituksella tähän sinänsä vastaus on olemassa.

Tämä esitys ulkomaalaislain muuttamisesta on kiireellinen, sillä siirtolaiskriisin muuttuessa aiempaa dynaamisemmaksi on toimeentuloesitysten tiukennus saatava voimaan mahdollisimman pikaisesti. Kuten täällä on keskusteltu, niin mikäli perheessä on esimerkiksi puoliso ja kaksi lasta, niin perheenkokoajalla pitää olla 2 600 euron nettotulot kuukaudessa, muutoin ei voi perhettään Suomeen tuoda. Kun muistetaan, että tietyt tulot, kuten esimerkiksi lapsilisä ja opintotuki lasketaan tuloksi, asetettava nettotuloraja on täysin kohtuullinen.

Hallituksen asettaman työryhmän jatkoneuvotteluissa on asetettava lakiin mahdollisimman usea niistä velvoitteista, jotka EU-direktiivi sallii ja joiden toimeenpanosta on yhdessä hallituksessa sovittu. Niin kuin edustaja Eerola otti esille, turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa todetaan, että perheenyhdistämisdirektiivi laitetaan Suomessa täytäntöön täysimääräisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi asunto- ja asumisaikaedellytykset, aviopuolison ja perheenkokoajan ikä- ja kielitaitoedellytykset.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Edustaja Alanko-Kahiluoto kertoi MTV3:n uutisille, että hallitus aikoo tehdä siitä säännön, että perheen voi näin hajottaa. Todellisuudessa Maahanmuuttoviraston päätös tosiaan irakilaisperheen kohdalta perustuu vuoden 2010 lainsäädäntöön, vihreiden ollessa hallituksessa. Nyt hallituksessa istuu perussuomalaiset, ja meidän tavoitteemme on tiukentaa perheenyhdistämiseen liittyviä käytäntöjä direktiivin mukaisesti, ja kuten todettua, täysimääräisesti. Hallitusohjelmassa on määritetty, että houkuttelevuutta pitää vähentää, ja tämä on yksi askel sillä tiellä. Kuten punaviherkaarti myös tietää, perheenyhdistämisen toimeentulorajoituksen tuloraja on ollut Maahanmuuttoviraston sisäisissä ohjeissa jo vuosia. Jälleen uusi päivä, jolloin vihreät vastustavat sitä, mitä ovat itse olleet säätämässä.

Toveri Tuuliviiri sitten taas on aivan oma lukunsa, ystävämme sosialidemokraatit. Teidän puheenjohtajanne Antti Rinne kommentoi Yle Uutisille 8. joulukuuta 2015, että hallituksen maahanmuuttopolitiikka vaikuttaa erittäin hyvältä. Puheenjohtaja Rinne totesi, että SDP voisi kannattaa kaikkia toimenpiteitä. (Sirpa Paatero: Ei nyt sentään!) Rinteen mukaan he ovat tukemassa sitä, että nämä linjaukset viedään eteenpäin. Missä on Antti Rinne tänään? Ei näy. Ei näy tukea, takki on kääntynyt.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten on syytä tietää ja vasemmisto-opposition oltava erityisen tietoisia, että perheenyhdistämisen tiukennuksia on jo toteutettu muualla Euroopassa huomattavasti laajemmin. Esimerkiksi Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa on asetettu ikäraja avio- ja avopuolisolle sekä perheenkokoajalle. Näissä maissa todellista turvaa hakevat saavat EU-direktiivin mukaisesti oikeuden yhdistää perheensä tavalla tai toisella. Useat muut maat ovat asettaneet kaikenlaisia muitakin ehtoja ja edellytyksiä, jotka ehkäisevät tehokkaasti elintasopakolaisuutta. Hallituksen esitys on hyvä alku perheenyhdistämisdirektiivin täysimääräiselle soveltamiselle. Jos uudistuksia ei tehdä, Suomen perheenyhdistämislinja on vaarassa jäädä Pohjoismaiden löysimmäksi ja näin yhä merkittäväksi vetovoimatekijäksi turvapaikanhakijoille. Tämän lakimuutoksen kohdalla jopa oppositio ymmärtää ja myöntää, että perussuomalaisten kannattaja saa, mitä tilaa.

Kiitänkin hallituskumppaneita erityisesti hallintovaliokunnassa, yhteisen linjan pitämisestä. Opposition edessä ei horjuttu, median rumputulen edessä ei horjuttu, Helsingin Sanomien suorastaan ala-arvoisen pääkirjoituksen edessä ei horjuttu. Tämä lakimuutos perheenyhdistämisen ehtojen tiukentamisesta on merkittävä ja, kyllä, pysyvä muutos. (Ville Niinistö: Vastauspuheenvuoro!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hakkarainen. (Ville Niinistö: Kai nyt asiavirheen saa korjata!) — Samalla kun edustaja Hakkarainen tulee, niin edustaja Niinistö korjaa asiavirheen.

20.26 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo toisti useita väitteitä, jotka on syytä korjata. Tässä ollaan tekemässä todellakin pääsääntöä poikkeuksesta, koska ennen on perheenyhdistämisessä sovellettu tulorajoja vain niille perheille, jotka on muodostettu Suomessa Suomeen tulon jälkeen. Nyt tämä laajennettaisiin koskemaan kaikkia muita perheitä eli niitä perheitä, jotka on perustettu jo ennen Suomeen tuloa, ja näiden perheiden lasten ja naisten asemaa vaikeutettaisiin.

Hän väitti myös, että tuloraja on jo ollut ennenkin ja se on peruste sille, miksi se pitää laajentaa pakolaisiin. No, tulorajoista ei ole koskaan aikaisemmin edes ajateltu, että ne voisivat koskea turvapaikan täältä saaneita. Tulorajat on alun perin luotu työperäisen maahanmuuton perheenyhdistämiseen välineeksi ja nyt niitä ollaan ulottamassa pakolaisille elik-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kä kansainväliseen suojeluun, ja se on väärin. Se on vastoin myös sitä, että hädänalaisia pitää auttaa, ja laillisten reittien poistamista niiltä, jotka ensiksi saavat täältä turvan, niin etteivät heidän perheensä voi tulla tänne.

Ja sitten edustaja Elo sanoi myös, että nyt sovelletaan direktiiviä täysimääräisesti. Tämä on minimidirektiivi (Puhemies koputtaa) eikä täysharmonisointidirektiivi. EU:n selän taakse ei voi mennä. On erikoista, että perussuomalaiset (Puhemies: Aika!) menevät EU:n selän taakse.

20.27 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Miksiköhän näitä lakeja säädetään tällä tavalla, vihasta tai jostakin. (Ozan Yanar: Joo, vähän vaikuttaa siltä!) — Ei varmasti ole siitä kysymys. — Täällä vietettiin hiljaista hetkeä viikolla terrori-iskun vuoksi USAssa, ja näitä iskuja on ollut Euroopassa, joka puolella, päivittäin saa lukea. Haluamme me tänne niitä? Siksi näitä lakeja säädetään. Ja tämä on se vihervasemmiston keino saada näitä iskuja tänne. Se on nimenomaan näin. (Ozan Yanar: Jotain tasoa tähänkin!) Se on aina ollut näin, että kommunistit, vasemmisto, vihreät ovat osanneet selittää asiat, kuoruttaa niin sanotusti sontakasan hyvin nätiksi. Mutta siellä alla on jotakin muuta. Siihen kun astuu, niin kyllä alkaa tapahtua. Se on nimenomaan näin. Tässä ei ole tarkoituksaan auttaa ketään ihmistä. Nimittäin siellä pakolaisleirillä on naisia ja lapsia. Joka viikko syntyy 60 lasta. Ne eivät haluakaan tänne tulla. Ne haluavat mennä sinne kotiinsa takaisin samalla tavalla kuin karjalaiset. Silloin, kun oli talvisota, ne tulivat tänne. Talvisota meni ohitse, menivät sinne takaisin, mutta joutuivat kuitenkin tulemaan tänne. Ihminen, joka on pakolainen, haluaa mennä takaisin kotiinsa. Nämä ovat seikkailijoita, jotka tänne tulevat, ja siksi tehdään tällainen lainsäädäntö.

Ja taustalla on se: Mehän rakastamme omia lapsiamme, vanhempiamme, kaikkia. Haluamme pitää heistä huolta. Emme me halua semmoista kuin joku Pariisin esikaupunki, Göteborg. Siellä on näitä perheenyhdistämistapauksia. Kyllä ne on siloteltu kauniilla, kuorutettu, kuinka siellä itketään ja valitetaan, että niitä ei tule tänne. Minä luulin äsken, kun tulin tänne, että oli niin hienoja esityksiä näistä perheenyhdistämisistä, että kuin KOM-teatteriin olisin astunut. Mutta onneksi olen eduskunnassa vielä.

Otan tässä esimerkin. Vasemmalla toistellaan, että perheenyhdistäminen on tärkeintä kotouttamista. Maaliskuun 10. päivä Helsingin Sanomat julkaisi artikkelin otsikolla Päivähoito-oikeuden rajaaminen saattaa haitata maahanmuuttajien kotouttamista. Jutussa oli haastateltu neljän lapsen äitiä, joka on saapunut turvapaikanhakijana Suomeen Nigeriasta vuonna 2005. Rouva on syksyllä menossa opiskelemaan suomea, minkä jälkeen hän aikoo hakea ammattikouluun. Työtä rouva ei ole tehnyt eikä siis osaa suomea. (Eva Biaudet: Montako lasta te olette kasvattanut?) Jutusta päätellen hänen miehelläänkin on tuleva ammatti ja työ vasta aikomuksen asteella. Siis tässä on esimerkki sieltä toiselta laidalta.

Ja tämä irakilaismies ja se perhe, mistä nyt on vaahdottu täällä: Jos monta vuotta täällä on asunut ja vaimo tulee tuolla 4 000—5 000 kilometrin päässä raskaaksi, niin täytyy olla melkoinen siemenlinko, että se onnistuu. Kyllä siellä on jotakin muuta taustalla, kun... (Satu Taavitsainen: Onko tämä hallituksen linja?) — Se on hallituksen linja. — Siinä on jotakin muuta taustalla. Siellä on reissattu, lomamatkoja tehty ja muuta, ja sitten turvapaikkastatuksella tehdään tällaisia. Tämä nyt rajataan pois ja saadaan tämä epäkohta pois. Me haluamme auttaa kyllä varmasti ihmisiä, jotka ovat hädänalaisia. Mutta tämä porsaanreikä nyt tukitaan tässä. (Eva Biaudet: Höpö höpö!) — Se on nimenomaan näin. Uskokaa minua. Ja... (Eva Biaudet: Kukaan ei usko!) — Anteeksi, taitaa aika loppua vai onko tässä...

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Saa vielä jatkaa.

Joo, täällä näin. Otetaan mallia. Euroopan tulee ottaa mallia Australiasta. He eivät salli turvapaikkaturistien rantautua maaperälleen ollenkaan. Paatit ohjataan suoraan Papua-Uuteen-Guineaan ja Nauru-saarelle perustetuille vastaanottoleireille. (Juho Eerola: Naurussa pitelemistä!) — Siellä on. — Ja siellä maahan pyrkijät odottelevat, kun Australian viranomaiset käsittelevät heidän asioitaan. Australian malli on johtanut myös inhimilliseltä kannalta hyvään lopputulemaan, sillä hukkumiskuolemat ovat käytännössä nollassa. Samaan malliin tulee nyt EU:nkin toimia. Kun ei ole vetovoimatekijää, niin se paatti ei lähde sieltä Afrikasta eikä mistään muualtakaan tänne eikä tule niitä hukkuneita.

Ja sitten vielä, mitä näihin naisiin ja lapsiin tulee. Ilta-Sanomien uutisissa oli vähän aikaa sitten sellainen, että naiset taistelevat siellä, kurdit ja nämä, Isisiä vastaan. (Eduskunnasta: Kurdit!) — Kurdinaiset ja nämä, se on Ilta-Sanomien uutisissa. — Ja Isis pelkää niitä. Missä miehet? Täällä ne ovat vastaanottokeskuksessa ja ramadania viettämässä, ja me syötämme neljä aterialla päivässä heille. Ja sekin paasto taitaa olla semmoinen — no, Allah uinahtaa, niin silloin voi syödä, kun hän ei näe. Uskonnon pyörittämisen suomalaisten veromarkoilla täytyy loppua. — Kiitos.

20.34 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Meille kaikille perhe on tärkeä. Siksi ei ole ihme, että suomalaisia järkytti suuresti riihimäkeläisperheen kohtalo, josta Helsingin Sanomat uutisoi puolitoista viikkoa sitten. Irakista tänne jo vuosia sitten tullutta perhettä uhkaa nyt käännätyminen. Perheen äiti ja kolmivuotias lapsi halutaan lähettää takaisin Irakiin ja heidät erotetaan perheen isästä ja sylivauvasta, jotka saavat luvan jäädä Suomeen. Perheen kohtalosta nousseen kohun jälkeen käännäytystä on lykätty, mutta perhe ei ole vielä turvassa. Jos hallituksen esittämät tiukennukset perheenyhdistämiseen tulevat voimaan, näemme vielä monta samanlaista kohtaloa. Miten voidaan ajatella, että täältä turvapaikan saanut voi kotoutua ja tulla mukaan rakentamaan yhteistä Suomeamme, jos hän joutuu koko ajan miettimään, miten hänen rakkaansa pärjäävät konfliktin keskellä tai sodan jaloissa? Kukaan meistäkään ei pystyisi siinä tapauksessa keskittymään omaan elämäänsä, ei uuden kielen oppimiseen, ei koulutukseen tai työssä käymiseen.

Turvapaikan täältä saaneille asetetut tulorajat ovat täysin kohtuuttomia. Kun 80 prosenttia suomalaisistakaan ei täyttäisi niitä tulorajoja, niin miten voidaan kuvitella, että kansainvälistä suojelua saava turvapaikanhakija tähän pystyisi? Tiedämme, että iso osa heistä työllistyy matalapalkka-aloille ja maahanmuuttajan euro on 75 senttiä. Kun tuloraja asetetaan kohtuuttoman korkealle, luo se vain epätoivoa ja toivottomuutta, kun tietää, ettei hyvä kotoutuminen, työllistyminen ja ahkeruuskaan auta saamaan rakkaita luokseen. Hallitus on peräänkuuluttanut hallittua maahanmuuttoa. Perheenyhdistäminen on ollut yksi harvoja hallittuja ja turvallisia reittejä Suomeen. Jos perheenyhdistäminen estetään, se pakottaa entistä useammat äidit ja lapset, kaikkein heikoimmassa asemassa olevat, vaarallisille reiteille ja salakuljettajien armoille.

Arvoisa puhemies! Perhe pitää yhteiskunnan koossa, myös pakolaisen perhe. Hallituksen esitys sivuuttaa täysin inhimillisyyden. Se on sydämetön. Tulorajoja vaaditaan jopa tänne tuleville lapsille — lapsille, joiden paikka on koulussa ja joille leikki on työtä. Kuten lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila on todennut, hallituksen esitys sivuuttaa täysin lapsen edun. Suomi tekee päätöksiä, joissa perheet rikkoutuvat. Se erottaa lapset perheestään. Kiellämme lapsilta mahdollisuuden kasvaa oman perheensä kanssa.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Suomi on sitoutunut YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Sen 9 artiklan mukaan jokaisella lapsella on oikeus elää vanhempiensa kanssa. Tämä oikeus ei tule tulevaisuudessa toteutumaan, mikäli hallituksen esitys hyväksytään. Onko todella niin, että hallitus haluaa, että Suomi ei enää jatkossa aio noudattaa lapsen oikeuksien sopimuksen 9 artiklaa? Miten on mahdollista, että samanaikaisesti sama hallitus on hakemassa Suomelle jäsenyyttä YK:n ihmisoikeusneuvostosta? (Antero Laukkanen: Just niin!) Miten pääministeri ja ulkoministeri voivat hakea muilta mailta tukea Suomen jäsenyyskampanjalle, kun samanaikaisesti hallitus tekee esityksiä, jotka ovat ihmisoikeuksien vastaisia? Eikö hallitusta hävetä?

20.38 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Karavaani kulkee, vaikka vähän räksytystä kuuluukin. Hallitus esittää ohjelmansa mukaisia lakimuutoksia. Täällä on monesti perätty sisäministeriä perustelemaan lakiesityksensä. No, sisäministeri esittelee lakeja, jotka ovat hallitusohjelman mukaisia, syystä että on ministeri. Niin ministerit toimivat.

Perustuslakivaliokunta oli yksimielinen siitä, että tämä laki voidaan säätää normaalissa järjestyksessä. Siinä mielessä ihmettelen vasemmisto-opposition puheita tässä salissa. Eikö teillä ole luottoa omiin edustajiinne perustuslakivaliokunnassa? Mistä nämä puheet tulevat? Se on tiedossa, että vihreiden tavoite on saada maahan lisää maahanmuuttajia. Edustaja Elo aiemmin kysyi, paljonko he haluavat maahanmuuttajia. Määrää he eivät kerro, mutta lisää haluavat. Tämä on selvää. Tämä olisi helppo tapa saada maahan lisää maahanmuuttajia, että ensin tulevat miehet niin sanotusti hakemaan turvapaikkaa ja sen jälkeen käydään solmimaan avioliitto ja tuomaan perässä perheitä. Kyllä tämä asia on tiedossa, että näin halutaan toimia. Tämä on vihreille ideologinen asia, ja sen estäminen on perussuomalaisille ideologinen asia. Näinhän tämä menee.

Hallituksen turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa 8.12.2015 oli kirjattu noin 80 muun asian joukossa, että perheenyhdistämiskriteereitä tiukennetaan EU:n perheenyhdistämisdirektiivin nojalla täysimääräisesti erikseen mainittuna toimeentuloedellytys ja riippumattomuus sosiaalityöstä. Tämän nojalla on selvää, että nyt esitetyt tiukennukset ovat vasta alkua eivätkä suinkaan loppua. Tuen hallituksen esitystä ja edellytän myös muiden direktiivin sallimien tiukennusten valmistelua ja esittämistä ensi tilassa. Toimia on toteutunut näistä 20:stä vain pieni osa.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin täällä on väitetty, maata ei, jopa valitettavasti, viedä Unkarin suuntaan vaan pohjoismaiselle linjalle. Meidän täytyy pitää huolta, ettemme ole muita pohjoismaita vetovoimaisempi maa. Siinä mielessä ihmettelen näitä puheita, että Suomi rikkoisi tässä ihmisoikeuksia tai tekisi jotain muuta merkillistä. Me teemme samoja asioita kuin muutkin maat, tosin vähän jälkijunassa. Meillä on nyt kiire saada nämä tiukennukset voimaan.

Kiintiöpakolaisten määrään on vedottu. Sen määrän nosto ei mitenkään voi olla ajateltavissa ennen kuin tämä kriisi on saatu padottua ja turvapaikanhakijoiden määrä hallintaan. Ei ainakaan ennen sitä. Nämä toimet, joita nyt tehdään, on keino saada kriisi hallintaan. Eurooppa on rikki, ja meidän täytyy toimia.

20.41 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakimuutos on osa hallituksen erittäin hyvää maahanmuuttopolitiikkaa. Joku täällä salissa kysyikin, onko tämä viimeinen tiukennus. Minäpä vastaan, että ei ole. Tämä on vain pieni osa hallituksen maahanmuuttopolitiittista toimenpideohjelman kokonaisuudessaan.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Edustaja Lehto nostikin jo esille sen, mitä tämä nykymaahanmuutto perheenyhdistämisen kautta tulisi ilman tätä muutosta kustantamaan. Mistäpä nämä rahat otetaan, jos lisävelkaa ei haluta ottaa? Huomioni kiinnittyi myös siihen, ketä tämä muutos oikeastaan koskee. Suurin osa tänne saapuneista turvapaikanhakijoista on nuoria poikamiehiä. Eli tämä tiukennushan ei käsittääkseni heitä koske, koska heillä ei käsittääkseni ole perhettä. Häädessä olevia tulee toki auttaa. Näinhän meidän perussuomalaisten halutaan sanovan ja näinhän me sanomme. Suomi kantaa jo oman vastuunsa pakolaiskiintiön kautta. Kiintiötä voitaisiin toki nostaa, mikäli rajojemme yli kulkeva turvapaikkaturismi saataisiin totaalisesti pysähtymään. Silloin rahat riittäisivät suuremman kiintiön hoitamiseen.

20.43 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan lausua kunnioitukseni valiokunnan puheenjohtajaa kohtaan, joka maltillisesti esitteli valiokunnan mietintöä ja on jaksanut istua täällä jokseenkin koko tämän keskustelun ajan. (Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puheenjohtaja!) Tärkeää työtä teette täällä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkarainen — joka ei ole salissa — edustaja Hakkarainen, te olette kovassa seurassa. Yhdysvalloissa republikaanien presidenttiehdokkaaksi (Perussuomalaisten ryhmästä: Teuvo presidentiksi!) asetettava Donald Trump antoi ymmärtää eräässä puheenvuorossaan, että islaminuskoisten ihmisoikeuksia puolustava presidentti Obama saattaisi kenties olla yksi syyllinen siihen järkyttävään terrori-iskuun, joka tapahtui siellä Orlandossa. Nyt te, edustaja Hakkarainen, annoitte äskeisessä puheenvuorossanne ymmärtää, että vihervasemmisto haluaa Suomeen maahanmuuttajia, muslimeja, terroristisessa tarkoituksessa. Tämä oli teidän puheestanne tulkittavissa, vaikka sitä vähän puolihuolimattomasti kuuntelin. Olette kovassa seurassa, edustaja Hakkarainen.

Arvoisa puhemies! Kuluneella vaalikaudella eduskunta on saanut käsiteltäväkseen useita hallituksen erillisiä esityksiä ulkomaalaislain muutoksiksi. Sirpaleisuus lakiesityksen antamisessa tässä pakolaistilanteessa on jossain määrin ymmärrettävää, mutta kokonaisuuden hahmottamisen ja säädösten vaikutusten arvioinnin kannalta olisi parempi, jos ulkomaalaislakia uudistettaisiin kokonaisvaltaisemmin, isompina kokonaisuuksina kerrallaan. Nähtäisiin, mitkä ovat vaikutukset, ne pystyttäisiin arvioimaan, ja myös niiden suhde ihmisoikeuksiin ja kaikkeen muuhun monimutkaiseen problematiikkaan olisi helpompi arvioida, jos se olisi isompi kokonaisuus.

Suomi on tiukentanut maahanmuuttopolitiikkaa myös edellisillä vaalikausilla, se on täällä jo todettu. Suomi on EU-tasoisessa keskustelussa korostanut EU:n yhteisen maahanmuuttopolitiikan tärkeyttä. On pidetty tärkeänä sitä, ettei kannusteta pakolaisia, turvapaikanhakijoita liikkumaan EU-alueella maasta toiseen suopeinta mahdollista maata etsien. Suomen kannalta keskeistä on ollut vertailu muihin Pohjoismaihin. Tämä on korostunut uudessa tilanteessa, jossa pakolaisvirrasta pieni osa on suuntautunut Ruotsista Suomeen.

Mutta vaikka näin on, tulee Suomen silti arvioida omia lainsäädännön muutoksiaan Suomen perustuslain näkökulmasta, Suomen kansainvälisiä sitoumuksia arvioiden ja suomalaisten omalta arvopohjalta. Maahanmuuttopolitiikalla ei voida tavoitella pelkästään sitä, että Suomi näyttäytyisi mahdollisimman tylynä maana turvapaikanhakijoille. Lainsäädännön on varmistettava myös se, että ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä sopimuksia noudatetaan. Kun julkisen vallan velvollisuutena perustuslain mukaan on turvata perustuslaissa taattuja perus- ja ihmisoikeuksia, ei oikein ole johdonmukaista se, että näiden oikeuksien rajoittamista perustellaan sillä, että halutaan vähentää Suomen houkuttelevuutta turvapai-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kanhakumaana. Me poraamme omaan pelastusveneeseemme reikiä, jotta se ei olisi niin houkutteleva niille, jotka ovat veden varassa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esiin, että ulkomaalaisen maahantulolle voidaan perustuslain nojalla asettaa ehtoja ja maahantuloa voidaan rajoittaa. Perustuslain 9 §:ssä todetaan, että ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Valiokunnan mukaan tämän säännöksen lähtökohtana on kansainvälisen oikeuden voimassa oleva pääsääntö, jonka mukaan ulkomaalaisilla ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan. On hyvä muistaa tämäkin kansainvälisen oikeuden näkökulma tässä laajassa keskusteluyhteydessä, ja tämän perustuslakivaliokunta toteaa.

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta toteaa myös, että toimeentuloedellytyksen asettaminen oleskeluluvan edellytykseksi on lähtökohtaisesti mahdollista. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että käytössä olevat tulorajat ovat varsin korkeat. Ne tulorajathan eivät ole laissa asetettuja, mutta käytännössä ne tiedämme ja täällä niitä on esitelty. Kun hallituksen esityksessä niiden henkilöiden joukkoa, joita tulorajat jatkossa koskevat, laajennetaan merkittävästi, on riskinä, että tulorajoista tuleekin ehdoton este oleskeluluvan saamiselle henkilöille perheen yhdistämistilanteessa — henkilöille, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Tämä toimintaympäristö muuttuu tämän lakimuutoksen takia, ja silloin nämä tulorajat, jotka ovat korkeat, muodostavat vakavan esteen. Tämä riski on olemassa. Tämän takia on tärkeätä, että yksittäistapausten kohdalla säilyy todellinen ja riittävä — ei vain ikään kuin lakiin kirjattu vaan todellinen ja riittävä — harkinnanvara, jolla voidaan varmistaa se, ettei kenenkään tilanne muodostu kohtuuttomaksi ihmisoikeuksien, perusoikeuksien näkökulmasta.

Sosialidemokraattien vastalauseessa hallintovaliokunnan mietintöön esitetään käytössä olevien tulorajojen alentamista juuri kohtuullisuusperustein, ja mielestäni siinä vastalauseessa nerokasta — ja olisin toivonut, että valiokunta olisi siinä yhtynyt vastalauseeseen — on se, että siinä pykälätasolle tuodaan tämä peruste tälle tulorajalle ilman, että siinä sitouduttaisiin (Antero Laukkanen: Juuri näin!) johonkin euromääräiseen summaan — perustuslakivaliokunta piti ongelmallisena, jos lähdetään euromääräisen summan määrittelyyn lain tasolla — vaan että olisi viittaus tähän ulosottokaareen. Näin oltaisiin ratkaistu pari ongelmaa samalla kertaa.

Tämä ratkaisu vastaisi mietintöä paremmin siihen huoleen, jonka perustuslakivaliokunta lausunnossaan esittää tästä kohtuullisuudesta tai kohtuuttomuudesta. Kohtuullisuuden vaatimus on erityisen tärkeä lasten kohdalla. Erittäin korkeaksi viritetyn toimeentulotason vaatiminen perheen yhdistämisen ehtona kaikilta alaikäisiltä paitsi vammaisilta tarkoittaa käytännössä sitä, ettei oleskeluluvan myöntämiselle oikein ole mahdollisuuksia. Siitä muodostuu ikään kuin ehdoton este: ei ole mitään pääsyä eteenpäin. Lasten oikeuksien toteutuminen sallimalla perheen yhdistäminen jää nyt erittäin tiukan seulan läpäisevän harkinnan varaan. Hallintovaliokunnan olisi suonut tässä kohdassa muuttavan hallituksen esitystä suuntaan, joka paremmin varmistaisi lapsen oikeuksien toteutumisen. Olisi ollut hienoa, jos olisi löytynyt valiokunnassa tästä yhteinen ymmärrys.

Arvoisa puhemies! Palaan puheenvuoroni alkuun vielä. Kokonaisuuden kannalta olisi parempi, että ulkomaalaislakiin tehtävät muutokset olisi koottu yhteen esitykseen, jolloin niiden kokonaisvaikutusta olisi voitu arvioida paremmin sekä hallituksen tavoitteiden että turvapaikanhakijoiden perusoikeuksien kannalta. Hallituksen onkin syytä tarkoin seurata nyt tehtyjen muutosten vaikutusta. Kansainväliset kriisit eivät näytä vähenevän, ja pakolaisvirrat eivät ole loppumassa, se on selvää. Suomella tulee olla selkeämpi ja kokonaisval-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

taisempi visio siitä, mikä on meidän arvojemme pohjalta meidän roolimme ja vastuumme hädässä olevien ihmisten auttamisessa.

20.51 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kantola otti esille monia hyviä asioita, tärkeitä näkökulmia. Hän totesi muun muassa, että tulorajat eivät ole laissa, ja näin tosiaan on, että tähän lakiesitykseen tulorajoja ei ole kirjattu. Niitä voidaan lakia muuttamatta tarkistaa siis sen mukaan, mikä käytännössä on viisasta ja perusteltua. Lisäksi hän otti esille sen, että tämän lainsäädännön seuranta on tärkeää ja samalla nämä voi yhdistää ja todeta, että juuri näin on.

Mitä sitten tulee kustannuksiin, niin meillä on lisäbudjetti käsittelyssä valtiovarainvaliokunnassa, ja sen mukaan tämän vuoden 40 000 turvapaikanhakijan kustannukset ovat miljardi euroa, siis tänä vuonna. Se on valtava summa. Sillä pystyisimme hoitamaan kymmeniätuhansia, ehkä satojatuhansia, ehkä miljoonia ihmisiä pakolaisleireillä, niitä, jotka ovat kaikkein suurimmassa hädässä. Nyt tämä miljardi menee meillä byrokratian pyörittämiseen. Siksi tässä on kyllä järjen käytön paikka ja kiristämisen tarve.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan. Edustaja Räsänen Joona.

20.52 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Olen aikaisemminkin tässä salissa todennut, että ajattelen nyt kuitenkin niin, että meillä jokaisella on tässäkin vaikeassa tilanteessa tavoite tehdä Suomessa vastuullista politiikkaa myös näissä maahanmuuttoasioissa, ja se minusta tarkoittaa silloin sitä, että huomioimme, totta kai, kantokykymme, mutta myös sitä, että pystymme kantamaan oman vastuun tässä kansainvälisessä kriisissä ja hädänalaisten auttamisessa. Ja silloin kun nämä kaksi yhdistää, sekä tämän kantokyvyn että myös sen halun auttaa hädänalaisia, niin silloin lainsäädäntöön kohdistuu nimenomaan se paine, että se olisi kohtuullista.

Ja minusta se on ehkä valitettavaa tässä tämäniltaisessakin keskustelussa, että siihen perusteltuun kritiikkiin ja myös niihin vaihtoehtoihin esityksiin, mitä täällä on tuotu ilmi, ei hallituspuolueiden taholta ole haluttu vastata. Ei ole haluttu käydä läpi sitä, minkä takia esimerkiksi näissä kolmessa kohdassa, mitä sosialidemokraatit ovat nostaneet esille, ei voitaisi tätä esitystä kohtuullistaa. Vaikka näissä kolmessa kohdassa lakiesitystä kohtuullistettaisiin — niin tämä tulorajakysymys kuin myös lasten asema että tämä kolmen kuukauden määräaika — niin silti tämä esitys olisi tiukempi kuin nykyinen lainsäädäntö. Silti tämä esitys olisi tiukempi kuin nykyinen lainsäädäntö. Ja tältä osin toivoisi, että hallituspuolueetkin tulisivat ulos siitä kuoresta, että on pakko tehdä kaikkea pahaa näitä ihmisiä kohtaan ja vaikeuttaa heidän elämänsä, ja käytäisiin ihan järjellistä keskustelua siitä, minkä takia esimerkiksi näissä kolmessa kohdassa tätä ei voida kohtuullistaa. Onko aivan pakko esimerkiksi laittaa lapset siihen asemaan kuin nyt tämä lakiesitys on todella laittamassa? Tätä toivoisi, että hallituspuolueidenkin edustajat pohtisivat objektiivisesti eivätkä aina ehkä lähtisi tälle samalle polulle, (Puhemies koputtaa) missä te olette jo nyt muuten olleet.

20.54 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Niinistö aikaisemmin käytti vastauspuheenvuoron puheenvuoroni jälkeen ja ei siinä luonnollisestikaan vihreiden puheenjohtajana kiistänyt sitä faktaa, että vihreät hyväksyivät muun eduskunnan kanssa yksimielisesti vuonna 2010 perheen yhdistämisen ehtojen tiukentamisen. — Kun on niin kovasti julkisuudessa hurskasteltu tällä irakilaisperheen yksittäistapauksella, johon ei sinänsä kannata ot-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

taa kantaa, kun sen kaikkia yksityiskohtia ei tietenkään tiedä, niin se Maahanmuuttoviraston toiminta perustuu siihen lainsäädäntöön, mitä vihreät ovat olleet hallituksessa aikanaan säätämässä. Ja siinä Maahanmuuttovirasto on toiminut täysin asiallisesti ja perustellusti eikä myöskään lähtenyt onneksi siihen julkisuudessa velloneeseen keskusteluun vaan pitäytyi siinä, että luottamuksellisia asioita ei voida julkisuuteen tuoda. Mutta moni muu lähti siihen irtopisteiden kalasteluun.

Helsingin Sanomat kritisoi pääkirjoituksessaan, että toimeentuloedellytys ei koske Suomen ja Pohjoismaiden kansalaisten perheenjäseniä. Tämä vasta hauskaa onkin, että he sitä kritisoivat. Hallituksellahan alun perin ajatuksena oli, että tämä tulisi myös kansalaisille, mutta sehän ei silloin medialle tai oppositiolle kelvannut. (Ozan Yanar: Tasa-arvo!) — Tasa-arvo, tasa-arvo ei kerrankaan kelvannut medialle eikä oppositiolle. — Sitten Helsingin Sanomat tosiaan ihmettelee tasa-arvon puutetta tässä kysymyksessä. On kyllä tätä hurskastelua nähty todella paljon tämän keskustelun aikana.

Ja edustaja Kantolalle sen verran perustuslakivaliokunnan lausunnosta, että puhuitte siitä aivan totta, kaikki sitaatit pitävät paikkansa, mutta haluan korostaa sitä, että siellä myös tuodaan esille se, että pitää ottaa huomioon tämä lasten hyväksikäytön mahdollisuus, mihin aikaisemmin edustaja Zyskowicz viittasi. Eli tämä niin sanottu ankkurilapsi-ilmiö valitettavasti on ollut totta, ja on toimittu näin, että kun tiedetään, että lapsi helpommin turvapaikan saa, niin sitten hänet lähetetään ensin. Tällaista väylää ei Suomi eikä mikään järkevä, vastuullinen maa ja lapsien oikeuksia kunnioittava maa voi antaa syntyä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän kaksi vastauspuheenvuoroa: edustaja Biaudet ja edustaja Kantola. Sitten taas puhujalistaan.

20.56 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Mielestäni todellakin on hurskastelua, jos täällä puhutaan, että halutaan estää lasten hyväksikäyttöä sillä, että suljetaan perheenyhdistäminen. Se on kaikkein turvallisin tie lapsille yhdistää heidät perheisiinsä. On ihmiskauppaa, ja muutenkin kun on yksinäisiä lapsia, jotka hakevat turvapaikkaa ja jotka matkustavat maailmalla, niin he ovat erittäin riskialttiita joutumaan hyväksikäytetyiksi, joten ei millään tavoin voi teeskennellä, että on lapsen turvallisuuden puolesta, jos sulkee perheenyhdistämisen. (Ben Zyskowicz: Entä jos on kannustava se järjestelmä, joka lähettää lapsia tänne?) — Ei, pakolaisjärjestelmä ja turvapaikanhakijajärjestelmä eivät tarkoita sitä, että ilmiötä hoidetaan. Käsitellään jokainen tapaus erikseen. Ei voi tehdä signaaleja tai... (Ben Zyskowicz: Eikö?) — Ei, silloin ne eivät turvaa sen yksittäisen lapsen oikeuksia. Silloin ne tekevät jotain muuta, turvaavat omia oikeuksiaan, edustaja Zyskowicz. (Ben Zyskowiczin välihuuto)

20.57 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Elo viittasi perustuslakivaliokunnan lausuntoon. Se kohta, johon hän viittasi, liittyy tähän yksin saapuneiden lasten tilanteen arviointiin. Täällä selostetaan hallituksen esitystä ja todetaan, että sääntelyn, jossa alakäisen lapsen toimiessa perheenkokoajana ei vaadittaisi tätä tulorajaa, voidaan perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan arvioida ottavan lähtökohtaisesti paremmin huomioon lapsen edun. Sitten todetaan tämä hallituksen näkemys, että tässä voisi tulla kysymykseen se lasten hyväksikäyttö, kun heitä lähetetään yksin tulemaan, ja sen jälkeen perustuslakivaliokunta omana kantanaan toteaa: "Tällainen perustelu ei saa kuitenkaan

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

koskaan merkitä lapsen oikeuden toteutumisen vaarantumista." Tämä on perustuslakivaliokunnan kanta liittyen tähän lasten tulon problematiikkaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

20.58 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Zyskowiec aiemmin tässä salikeskustelussa tänään totesi, meidän on välttämätöntä ottaa lainsäädännössämme huomioon myös se, että kotouttamisresurssimme ovat väistämättä rajalliset. Nyt eduskunnan käsittelyssä on myös lisätalousarvio, jossa maahanmuuton kulut ovat 780 miljoonaa euroa normaaliavuotta suuremmat, eli pyydän myös oppositiota ottamaan talouden realiteetit huomioon.

Suomella on ollut kansainvälistä suojelua hakeneiden henkilöiden oleskelulupien ja perheen yhdistämishakemusten osalta Pohjoismaiden löysin linja, ja nyt sitä tässä esityksessä korjataan. Norja, Ruotsi ja Tanska ovat muun muassa lyhentäneet turvapaikan saaneiden ensimmäiset oleskeluluvat kolmeen vuoteen ja toissijaista suojelua saaneiden oleskeluluvat yhteen vuoteen. Näissä maissa on myös käytäntönä se, että jatko-oleskelulupa on peruttu, jos ensimmäisen oleskeluluvan päätyttyä syytä kansainvälisen suojelun jatkamiselle ei enää ole. Sitä vastoin Suomessa on jatkettu neljän vuoden oleskelulupien myöntämistä.

Arvoisa puhemies! Norjassa ja Tanskassa on lisäksi Itävallan, Saksan ja Hollannin sekä monien muiden EU-maiden tavoin otettu perheen yhdistämisen osalta käyttöön asumisaika ja asuntoedellytys. Hollannissa, Itävallassa ja Saksassa testataan myös puolisoiden kykyä puhua vastaanottavan maan pääkieltä edes alkeellisesti. Näitä ei tässä Suomen lakiesityksessä ole, mutta siirrymme kuitenkin kohti yleiseurooppalaista linjaa.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun vielä: Pidän oikeana ratkaisuna myös sitä, että perheen yhdistämishakemusten tekeminen nettipalvelun avulla ei ole mahdollista jatkossaakaan. Se olisi toteutuessaan todennäköisesti moninkertaistanut hakemusten lukumäärän ja lisäksi ruuhkauttanut monen Suomen edustuston toiminnan.

21.01 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kantola aiemmin arvosteli, että hallituksen muutosehdotukset ulkomaalaislakiin tulevat paloissa tai pätkittäin. Tilanne on se, että meillä on todennäköisesti vain hengähdystauko turvapaikkakriisissä. Nyt on toimittava ja kiristettävä niitä lakeja, kun ne hakijamäärät perheen yhdistämiseen ovat vielä vähäisiä. Tulevaisuudessa ne voivat olla suurempia. Samasta syystä poistettiin humanitäärinen suojelu, että näitä tapauksia olisi voinut kenties tulla jatkossa enemmän. Tämä on osa johdonmukaista turvapaikkapolitiikkaa, mitä hallitus harjoittaa.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee näihin aiempiin päätöksiin perheen yhdistämisistä, niin täällä salissa voi heittää melko löysiä kommentteja tähän asiaan, voi arvostella hallitusta asioista, joista itse on ollut päättämässä, mutta lehdistössä onneksi täytyy olla täsmällinen. Tässä on edessäni vasemmistoliiton — jonka edustajia tosin nyt ei ole yhtään paikalla — äänenkannattajan Kansan Uutisten oikaisu omaan uutiseensa perheen yhdistämisestä 9.6.2016, jossa kerrotaan, että toisin kuin lehti aiemmin oli väittänyt, vuonna 2010 hyväksyttiin tämä perheen yhdistämistä koskeva laki yksimielisesti. Nyt ilmeni siis myös, että vasemmistoliitto on ollut tämän kiristyksen takana, joka vaikutti esimerkiksi tämän mainitun irakilaisperheen tilanteeseen. Eikö teitä oppositiossa yhtään hävetä arvostella omia päätöksiänne? 2010 te sentään ajattelitte vielä Suomen kansallista etua. Nytkö te olette valmiita

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

heittämään senkin taka-alalle omassa arvottomassa politikoinnissanne ja puoliotuoksien ja harhaanjohtavuuksien puhumisessa?

21.02 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tänään olemme nytten kuulleet useaan kertaan, oppositio, joka arvostelelee tätä hallituksen esitystä, on itse ollut luomassa niitä pelisääntöjä, millä nykyistä perheen yhdistämispolitiikkaa tehdään, ja siinä mielessä me nytten olemme tekemässä niitä töitä loppuun, mitkä olisi pitänyt saattaa jo muun muassa viime hallituskauden aikana valmiiksi.

Syy, miksi tätä perheen yhdistämistä halutaan tiukentaa, johtuu yksinkertaisesti siitä, että Suomessa on paljon löyhemmät käytännöt kuin muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa yleensä. Tämä eurooppalainen ja pohjoismainen linja on tärkeää säilyttää, koska muuten tämä vetovoimatekijä Suomen osalta on aivan liian suurta. Nyt, arvoisat kollegat, haluan havainnollistaa, mikä se Suomen vetovoimatekijä on esimerkiksi näitten Irakista tulleiden turvapaikkaa hakevien henkilöitten osalta. Viime vuonnahan meille tuli yli 20 000 irakilaista turvapaikanhakijaa, ja syytä ihmetellään, miksi juuri Irakista tulee eikä sieltä Syyriasta, missä se suurin kriisi on olemassa.

Joku aika sitten itsekin näin semmoisen tilaston, että vielä viime vuonna, kun Irakissa kansalaiset hakivat passeja viranomaisilta, keskimäärin 2 000—3 000 passia haettiin päivässä. Tämän vuoden alkupuolella passeja haettiin 12 000 passia päivässä. Suurin yksittäinen syy näitten hakijoitten joukossa, miksi he hakivat passia, oli se, että he haluavat Suomeen. Ymmärrätekö, hyvät opposition jäsenet, että jos 12 000 ihmistä päivässä hakee passia pelkästään Irakissa ja he haluavat tulla Suomeen saakka, niin kyllähän se jostain kertoo, että täällä on jotain sellaista kultaa, mitä kannattaa lähteä vuolemaan? (Eva Biaudet'n välihuuto) Sen lisäksi, kun tullaan sitten vielä tänne Irakiin saakka, niin jokaista, joka saa oleskeluluvan tai pysyvän turvapaikan, kohden tulee noin kolme henkilöä perheen yhdistämisen johdosta tänne maahan. Että nyt jos 10 000 saa tänne turvapaikan tai pysyvän tai väliaikaisen oleskeluluvan, niin voidaan laskea, että 30 000 ihmistä tulee sen lisäksi tänne Suomeen. Ei meillä kestä talous tai kantokyky pelastaa koko maailmaa, vaikka meillä hyvää tahtoa tässä hallituksessa ja maassa onkin. Nytten vaan tehdään (Puhemies koputtaa) järkevää linjausta siinä, että todellisessa hädässä tulijoita (Puhemies: Aika!) voitaisiin auttaa.

21.05 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä lonkalta heittämisen taito on nähty perussuomalaisilta. Lukuja sinne tänne ja uhkakuvia sinne tänne. Te olette tottuneet tällaiseen politiikkaan. Mutta nyt tarvitaan jotain tasoa tähän keskusteluun. Me olemme keskustelleet monta tuntia, ja nyt oikeasti tarvitaan tasoa tähän keskusteluun.

Ja minä kyllä ihmettelen tässä, kun minulla on ollut epätodellinen olo minun valintani alusta asti: ollaan oltu yli vuoden tässä uusina kansanedustajina, ja täällä on kansanedustajia, jotka aidosti iloitsevat siitä, että lapset eivät saa olla vanhempiensa kanssa, ja uskomattomia ikään kuin peitetarinoita tässä viljellään.

Esimerkiksi edustaja Kankaanniemi sanoi, että kyllä perussuomalaiset haluavat auttaa heikoimmassa asemassa olevia. No, missä teot? Missä teot? Kysyn kolme kysymystä nopeasti. Oletteko te valmiita nostamaan pakolaiskiintiötä? Jos olette, niin ilmoittautukaa nyt saman tien, koska sitä nyt tarvitaan. Toinen juttu, kehitysyhteistyöleikkaukset. Kehitysyhteistyö luo hyvää hallintoa. Oletteko te esimerkiksi perumassa niitä? No, ette tietenkään. Ja

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kolmas kysymys: aiotteko luoda esimerkiksi humanitaarisia väyliä, koska ihmiset pakenevat maita, joissa on sotaa ja vainoa? Oletteko te valmiita tähän? Ette tietenkään ole.

Siis tavallaan kysymys on siitä, että te ette halua, että Suomi auttaa ihmisiä. Jos me olimme hädässä, me haluaisimme, että meitäkin autettaisiin. Tämä empatian puute on tässä keskustelussa aivan käsittämätön. Ja... Tämä jättää ihan siis sanattomaksi, ja tämä keskustelu on aivan absurdia jälleen kerran.

Joo, ei minulla muuta. Mitä muuta tässä voi enää sanoa?

21.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Muutama havainto vielä tästä keskustelusta. Hieman ihmeellisiä ovat erityisesti nämä perussuomalaisten näkemykset siitä, että Suomi on ikään kuin liian hyvä maa turvapaikanhakijalle ja meidän on ikään kuin luotava lainsäädäntöä, että näyttäisimme vähän pahemmilta. Tämä on jotenkin semmoisen luontaisen, terveen ajattelun vastaista. Mitä väärää on siinä, että etsii luvattua maata? Mitä väärää on sinä, että haluaa asua maailman parhaassa maassa? Minä vain kysyn. Kysyn vain, mitä väärää siinä on, että joku jossakin ajattelee, että jossakin on Suomi, jossa olisi parempi olla, ja pyrkii sinne? Mitä väärää siinä on? Ihmettelen.

Toinen kysymys. Olen pitänyt tätä lainsäädäntöesitystä aika pitkälle perussuomalaisten hankkeena. Mutta nyt, kun edustaja Zyskowicz tuli tähän keskusteluun mukaan, sain lisävaloa kyllä tähän ja ymmärsin, että hän on hyvin ankara tämän lain puolustaja. Se on minulle vähän yllättävää, että kokoomus on niin vahvasti lähtenyt tälle perussuomalaisten linjalle, ja sitä hieman ihmettelen tässä. Joudun jotenkin kyllä tarkistamaan ajatuksiani siitä, miten koen ja näen kokoomuslaisen politiikan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten olisi edustaja Zyskowiczin vuoro.

21.09 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkaselle haluan alkuun noin yleisellä tasolla sanoa, että silloin kun olen hallituspuolueen kansanedustaja, silloin puolustan hallituksen esityksiä. Tämä on yleinen lähtökohta.

Mitä sitten tulee tähän esitykseen, niin täällä on pitkin iltaa käytetty hyviä puheenvuoroja, joissa on korostunut hyvää tarkoittavat näkökohdat, inhimillisyyttä korostavat näkökohdat, ja se on tietysti ihan oikein. Jos ajatellaan niitä turvapaikanhakijoita tai itse asiassa turvapaikan tai oleskeluluvan saaneita, jotka ovat jo Suomessa, niin olen samaa mieltä puhujien kanssa siitä, että kotoutumista edistää se, jos perhe on mukana. Olen samaa mieltä puhujien kanssa siitä, että perheen oleminen täällä tai saapuminen tänne on omiaan ehkäisemään syrjäytymistä, jos puhutaan esimerkiksi näistä lapsista ja nuorista, ja on omiaan ehkäisemään potentiaalista radikalisoitumista, joka olisi seurauksena siitä, että kokee olevansa ulkopuolinen, marginalisoitunut ja yksin.

Toisaalta, jos ne määrät turvapaikanhakijoita, jotka Suomeen tulevat, ylittävät moninkertaisesti sen, mitä voidaan ajatella Suomen pystyvän kotouttamaan, niin nämä kaikki samat riskit kotoutumisen epäonnistumisesta ovat käsillä. Meille tuli viime vuonna kymmenkertainen määrä turvapaikanhakijoita siihen nähden, mitä viime vuosina on tullut. Me pystymme tällaisen yhden vuoden piikin hoitamaan. Täällä on kerrottu, että lisäbudjetissa 700 miljoonaa laitetaan lisää rahaa. Me pystymme tämän hoitamaan, vaikka esimerkiksi kuntapaikoista, niin kuin hyvin tiedätte, on näidenkin ihmisten kohdalla pulaa. Mutta jos Suomen perheenyhdistämispolitiikka tai muut seikat, jotka vaikuttavat maan houkuttavuuteen määränään turvapaikanhakijoille, poikkeaisivat merkittävästi ja jatkuvasti siitä,

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

mitä tehdään muissa Euroopan maissa ja siitä, mitä tehdään muissa Pohjoismaissa, ja kun täällä on puhuttu siitä, miten inhimillinen mieli käyttäytyy ja toimii, niin on kai aivan selvää, että Suomi olisi yhä useammalle turvapaikanhakijalle se määränpäämaa tilanteessa, jossa Eurooppaan tulee viime vuonna yli miljoona, tänä vuonna ehkä satojatuhansia turvapaikanhakijoita.

Jos tämä tilanne on käsillä, että Suomessa selvästi helpommin saa oleskeluluvan, Suomessa selvästi helpommin saa perheensä yhdistettyä siihen maahan ja Suomessa muutoinkin on vastaanotto houkuttavampi, niin on kai aivan selvää, että silloin määrät muodostuvat sellaisiksi, että meidän mitkään kotouttamisvoimavarat eivät riitä. Silloin tapahtuu juuri sitä kotoutumisen epäonnistumista. Silloin tapahtuu kaikkia niitä kielteisiä seurauksia, mitä siitä seuraa. Kun koko muu Eurooppa, kun kaikki muut Pohjoismaat tiukentavat päällä olevassa kriisitilanteessa omia säädöksiään, niin ajatteletteko te todella, että Suomi voisi menetellä toisin ilman, että siitä seuraa mitään? Vai ajatteletteko, että siitä kyllä seuraa se, että Suomeen tulee ei ehkä 30 000, niin kuin viime vuonna, vaan esimerkiksi 50 000 tai 100 000 vuodessa niin kauan kuin tämä kriisi jatkuu, ja ajatteletteko te todella, että suomalainen yhteiskunta onnistuu nämä ihmiset kotouttamaan? Ja jos ei onnistu, niin eikö siitä seuraa kaikkia niitä ongelmia, mitä olette kuvanneet seuraavan siitä, kun kotoutuminen ei onnistu? Eli tässä esityksessä pyritään siihen — tai joudutaan siihen, mitä sanaa vain halutaan käyttää — että meidän on Suomessa seurattava muiden Pohjoismaiden ja muiden Euroopan maiden tekemisiä ja esimerkkejä.

Kun edustaja Ville Niinistö aikaisemmin sanoi, että ei ole olemassa mitään näyttöä tällaisten vetovoimatekijöiden merkityksestä, niin eihän se ole totta. Suomen vetovoima tietysti on jo se, että olemme maailman paras maa, mutta kyllä meillä on paljon näyttöä siitä, että jos meidän kriteerimme oleskeluluvan saamiseksi ja kansainvälisen suojelun saamiseksi ovat selvästi höllemmät. Jos meidän perheen yhdistämissäädöksemme ja käytäntömme ovat selvästi sallivammat kuin muissa Pohjoismaissa ja Euroopan maissa, niin totta kai tämä turvapaikanhakijoiden suurempi määrä suuntautuu tänne. (Eva Biaudet'n välihuuto) — Ja kun edustaja Biaudet täällä sanoo välihuudossaan, että tästä ei ole näyttöä, niin edustaja Biaudet, avatkaa silmänne. Viime vuonna Suomeen tuli parikymmentätuhatta irakilaista turvapaikanhakijaa.

Kun määrä on näin suuri ja näin poikkeuksellinen, niin heitä aika paljon haastateltiin erilaisissa tiedotusvälineissä, ja tulimme myös tietämään siitä keskustelusta, mitä heidän omassa some-maailmassaan tietoa välitettiin, ja näissä keskusteluissa ja näissä haastatteluisissa, edustaja Biaudet — sen voi jokainen tarkistaa — todettiin, että Suomeen on tultu sen takia, että on sellainen käsitys, että Suomeen saa helpommin oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella ja että Suomeen saa helpommin perheensä perässään. Mitä muuta näyttöä kuin elävän elämän antamaa näyttöä te tarvitsette näiden vetovoimatekijöiden merkityksestä? Minun mielestäni tämä käytännön kokemus on parempi näyttö kuin ne akateemiset tutkimukset, joihin te haluaisitte tässä yhteydessä viitattavan, ja luulen, että näitä akateemisia tutkimuksiakin viime vuoden ilmiöstä myöhemmin tulee.

No, sitten nämä lapset. Minunkin sydäntäni särkee, kun kuuntelen näitä puheita siitä, miten täällä on yksin tulleita lapsia, jotka eivät saa perhettään tänne. Mutta eikö teitä, jotka eniten kannatte huolta siitä, että perheitä hajotetaan, perheitä rikotaan, lapset eivät saa elää äitinsä, lapset eivät saa elää isänsä, lapset eivät saa elää sisarustensa kanssa, lainkaan häiritse se, että Suomeenkin sadat lapset ovat tulleet yksin alaikäisinä hakemaan turvapaikkaa? Miten nämä lapset ovat yksin tulleet? Mitä te luulette, edustaja Kari? Ovatko he paen-

neet perheittensä luota, keränneet itse rahoituksen ja maksaneet ihmissalakuljettajille hengenvaarallisesta matkasta? Luuletteko, että näin on käynyt? Luuletteko, edustaja Biaudet, että näin on käynyt, että tämä on se pääsääntö? Vai olisikohan käynyt niin, että näiden lasten perheet ja suvut ovat itse päättäneet erottaa tämän lapsen perheestään, päättäneet lähettää tämän lapsen hengenvaaralliselle, siis sananmukaisesti hengenvaaralliselle, matkalle halki Lähi-idän tai halki Afrikan, halki Euroopan? Eiköhän näin ole käynyt, edustaja Biaudet, perhe on lähettänyt, perhe ja suku on kerännyt varat? Tämän kai me tiedämme sadoista kertomuksista. Tämän tiedän itse asiassa omien tuttavienikin kautta.

Jos me ajattelemme tätä tilannetta, niin nythän on kyse siitä, vaikka te ette halua sitä myöntää, onko Suomen lainsäädäntö tältä osin sellainen, että me rohkaisemme ja kannustamme perheitä näin toimimaan, onko Suomen järjestelmä sellainen, että kun lapsen saa hengenvaarallisten vaiheiden jälkeen Suomeen, niin perhe pääsee käytännössä perässä. Jos meidän järjestelmä on sellainen, ja kun me tiedämme, miten inhimillisesti ihminen toimii, niin ettekö te todella vilpittömästi usko, että se kannustaa yhä useampia perheitä toimimaan tällä tavalla? Jos saat lapsen turvallisesti perille, koko perhe pääsee perässä. Ettekö te vilpittömästi usko, että kun lapset haluavat elää vanhempiensa kanssa ja vanhemmat haluavat elää lastensa kanssa, niin tällainen järjestelmä, jossa aina lapsen perässä saa perheen Suomeen, kannustaa menettelemään näin? (Antero Laukkanen: Ja mitähän väärää siinä on?) — Ei siinä ole inhimillisesti ottaen mitään väärää muuta kuin se, haluavatko ne, jotka täällä puhuvat siitä, että lapset erotetaan perheistään, lapset eivät saa elää isänsä, lapset eivät saa elää äitinsä kanssa, ylläpitää järjestelmää, joka tähän rohkaisee ja kannustaa, ja haluavatko he lähettää lapset sellaiselle matkalle, jotka matkat ovat sananmukaisesti hengenvaarallisia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi edustaja Räsänen kysyi, miksi hallituspuolueet eivät ota kantaa niihin yksityiskohtiin, mitkä hän on nostanut esiin, kuten tämän lasten tilanteen. Äsken otin kantaa tähän lasten tilanteeseen. Mitä tulee tähän kolmen kuukauden aikaan, niin täällä hallintovaliokunnan mietinnön sivulla 12 on tehty täysin selväksi, että jos se kolmen kuukauden määräajan noudattamisen mahdottomuus johtuu suomalaisesta viranomais toiminnasta, niin silloin tällaisesta määräajasta ei voida pitää kiinni. Täällä esimerkiksi sanotaan näin: "On selvää, ettei tällaisessa tapauksessa viivästymisestä voi aiheutua luvan hakijalle määräajasta johtuvaa oikeuden menetystä." Eli tässä hallintovaliokunnan mietinnössä, jonka eduskunta hyväksyy, tämä asia noteerataan ja todetaan, että jos käytännössä se kolme kuukautta ei voi toimia, niin siitä ei voi seurata hakijalle oikeuden menetystä, vaan silloin se määräaika pitää voida ylittää.

Aivan lopuksi sanon, että kaikki ne ajatukset, jotka on esitetty pakolaiskiintiön nostamisesta ja hädänalaisimpien ihmisten ottamisesta suoraan pakolaisleireiltä Suomeen, mitä edustaja Yanar esimerkiksi toi esiin, ovat hyviä ja kannatettavia.

21.21 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Tuntuu hauskalta se, että silloin kun 2011 perussuomalaiset eivät menneet hallitukseen, niin moni esimerkiksi demareissa oli, että kuinka nyt paikoillaan vastuuta. Nyt kun toisten eduskuntavaalien, menestyksellisten vaalien, jälkeen mennään hallitukseen ja käytetään sitä valtaa, mitä niin kovasti on peräänkuulutettu, että miksi et käytä valtaa, kun sitä annetaan, niin sitten sanotaan, että kyllä on kumma, kun tuommoiseen sitä valtaa käytätte. Kyllä se niin on, arvoisat sosialidemokraatit, että perussuomalaiset on itsenäinen puolue, joka käyttää valtaa ihan niin kuin me itse haluamme ja

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

minkä äänestäjät meille mandaatin antavat. Sitä ei kysellä sosialidemokraateilta eikä mistään muustakaan tuulikaapista.

Se myös ihmetyttää, että me olemme käyttäneet turvapaikkapolitiikkaan nyt viime ja tämän vuoden aikana yli miljardi euroa. Tämä tuntuu menevän oppositiolta läpi kuin vesi hanhen selästä, mutta sitten kun on yksittäisiä ehkä miljoonien leikkauksia pienimmillään, niin sitten niistä nousee hirveän suuri haloo. Kyllä ihmetyttää se, että eikö teillä ole mitään tulppaa sille, kuinka paljon maahanmuuttoon tai turvapaikkapolitiikkaan voidaan rahaa käyttää, varsinkin kun ajattelee, niin kuin sanoin aikaisemmin, että tutkimuksen mukaan yli 70 prosenttia suomalaisista haluaa tiukentaa turvapaikkapoliittista linjaa. Kyllä minä heitä mieluummin kuuntelen kuin täällä mölisevää oppositiota.

Ja vihreät ja muut, edelleen, kuinka monta turvapaikanhakijaa te haluatte? Niin kuin edustaja Zyskowicz myöskin otti esille tässä, kuinka monta te haluatte? Kertokaa. Meillä on siihen antaa hallituksen vastaus, kuinka monta me odotamme, epäilemme, että tänne tulee, mutta teillä ei ole antaa mitään lukua. Te vain haluatte aina enemmän kuin juuri sillä hetkellä sattuu tulemaan.

Hallituksella on yhtenäinen linja. Ei tämä politiikka nyt pelkästään perussuomalaisten politiikkaa ole. Tämä on hallituksen yhtenäistä politiikkaa, jota edustaja Zyskowicz ansiokkaasti myös puolustaa. Mikä on demareiden linja? Onko se Antti Rinteen linja, onko se Sanna Marinin linja? En minä tiedä, levällään kuin Jokisen eväät. Ei demareilla tunnu olevan mitään linjaa. Se heiluu vähän sen mukaan, minne tuuli vie. Ja perheenyhdistäminen: väitetään, että me emme sitä kannata. (Puhemies koputtaa) Kyllä kannatamme, jos oikeat ehdot täyttyvät. Silloin kannatamme.

21.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näihin puheenvuoroihin, mitä tässä edellä käytettiin: edustaja Elollekin tiedoksi, että yritin juuri tuossa edellisessä puheenvuorossani käydä tämän aika seikkaperäisesti läpi. Uskon, että kaikki tässä salissa tässä vaiheessa, kun me tiedämme, mikä kansainvälinen tilanne on ja meillä on akuutti kriisi päällä, varmasti haluavat tehdä vastuullista politiikkaa. En ole keneltäkään kuullut täällä, että jotenkin edesvastuuttomia päätöksiä haluttaisiin tehdä. Ja minusta vastuullisuus rakentuu silloin sen varaan, että me huomioimme sen kantokykymme, mistä tässä edellisetkin puhujat olivat huolissaan. Tähän joka tapauksessa joudutaan käyttämään julkisia resursseja. Mutta myös siihen vastuullisuuteen kuuluu silloin kohtuus, eli kun me kuitenkin haluamme auttaa niitä kaikista hädänalaisimpia ihmisiä, niin silloin meidän täytyy heitä auttaa. Ja kun nämä kaksi yhdistää, niin siitä tullaan sitten siihen, että kun katsotaan esimerkiksi tätä kyseessä olevaa lakiesitystä, niin ymmärrän sen aivan hyvin, että tässä tilanteessa joltain osin Suomen turvapaikkapolitiikkaa ja perheenyhdistämispoliitiikkaa tullaan tiukentamaan. En ole sitä kyseenalaistanut missään aiheessa. Se, mitä olen kyseenalaistanut, on se, onko näissä kaikissa tiukennuksissa ensinnäkään järkeä, ja se, mennäänkö näissä jossain tiukennuksissa liian pitkälle. Sen olen minusta aika selvästi täällä käynyt useampaan kertaan läpi.

Ja kun täällä nyt sitten kyseltiin, eikö täällä oppositio muista, mitä itse on ollut päättämässä, niin en ole kertaakaan tämänkään illan aikana kuullut, että kukaan olisi täällä esittänyt, että se lakimuutos, mikä 2010 astui voimaan, purettaisiin. En ole myöskään kuullut, että kukaan olisi täällä esittänyt, että se lakimuutos, se tiukennus, mikä 2012 astui voimaan, poistettaisiin, enkä ajattele, että kukaan tuleekaan esittämään. Tältä osin on minusta hieman väärin väittää täällä, että syntyisi tilanne, että täällä olisi joku porukka, joka haluaa

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

nykyistä lainsäädäntöä hirveästi löysätä, ja sitten on joku porukka, joka haluaa tiukentaa. Käsittääkseni tässä rintamalinjat menevät aika lailla siihen, että täällä on edustajia, jotka haluavat tiukentaa lainsäädäntöämme selvästi, sitten täällä on edustajia, jotka haluavat tiukentaa lainsäädäntöämme tietyltä osin ja sitten täällä on varmaan myös edustajia, jotka eivät halua tiukentaa nykyistä lainsäädäntöä ollenkaan. Mutta en ole vielä tavannut yhtäkään tässä salissa, kuka olisi sanonut, että nykyistä lainsäädäntöä pitää löysätä.

Ja jos vielä palaan näihin väitteisiin, mitä täällä on kuultu, niin niistä puuttuu ainakin se, kun täällä käytetään nyt sitä kokonaismäärää, kuinka paljon Suomeenkin turvapaikanhakijoita on viime vuonna tullut, että on kuitenkin rehellistä samassa yhteydessä todeta, että kaikki heistä — reilusta 11 000:sta, joista on siis arvioitu, että saavat myönteisen oleskelulupapäätöksen — eivät ensinnäkään edes hae perhettä yhdistettäväksi. Kaikilla heistä ei ole ensinnäkään perhettä, ja vaikka hakisivat perheenyhdistämistä, niin jo niillä kriteereillä, mitä meillä tällä hetkellä lainsäädäntö sanoo, he eivät tule saamaan sitä perhettä koskaan Suomeen. Samassa yhteydessä, kun täällä maalailaan niitä uhkakuvia, niin olisi mielestäni kuitenkin rehellistä todeta se realismi, mikä näiden lukujenkin takana on. (Mika Niikon välihuuto) — Niin, kyllä. Täällä kun edustaja Niikko nyt välihuutelee, niin kyllä, jokaiseen perheenyhdistämistapaukseen liittyen anotaan yhdistämistä kolmesta henkilöstä. Mutta samassa yhteydessä edustaja Niikko voi tarkistaa sen, montako itse asiassa näistä hakemuksista hyväksytään, ja se on huomattavasti pienempi määrä. Ja se, mikä siellä on taustana, on jo nykyinen lainsäädäntö, joka on monelta osin jo kohtuullisen tiukka.

Ja samassa yhteydessä on pakko todeta, kun täällä on nyt viitattu tähän lasten asemaan tai naisten asemaan, että emme voi nyt hyväksyä sitä, että täällä perheenyhdistäminen olisi jotenkin helppoa, että sieltä pääsisivät esimerkiksi naiset ja lapset turvaan. Tosiasiahan on se — mihin tilanne on Euroopassa jo alkanut menemään, kun viesti tulee siitä, että perheenyhdistämisen käytäntöjä tiukennetaan — että naiset ja lapset lähtevät liikkeelle. He tulevat sitten turvapaikanhakijoina, tulevat joka tapauksessa. Silloin ainakin itse ajattelen niin, että minun täytyy kysyä itseltäni, olisiko järkevämpää, että me antaisimme heille turvallisen väylän tulla tänne, vai haluammeko pakottaa heidät sille vaaralliselle matkalle, että tulkaa sitten hakemaan turvapaikkaa, (Ben Zyskowitz: Ai samalle matkalle, mihin lapset on lähetetty?) kun teitä ei voida.

Sitten kun täällä tästä lasten asemasta puhutaan ja pelätään tätä niin kutsuttua ankuri-lapsi-termiä — mikä mielestäni on hieman virheellinen — niin ei kai siinä ole mitään uutta, että jos perhe on vaarassa, niin jos he pystyvät yhden sieltä pelastamaan, niin pelastavat oman lapsensa. Siinä ei ole varmaan mitään uutta. Jokainen varmasti, suomalainenkin perhe, toimisi siten. Että jos yksi ihminen voidaan lähettää turvaan, niin sitten lähetetään se lapsi. Näin varmasti jokainen meistäkin omien lapsiensä osalta toimisi.

Sitten tähän loppuun vielä puuttuisin tähän kolmen kuukauden määräaikaan, mistä täällä keskustelua on käyty. On totta, niin kuin edustaja Zyskowitz hyvin totesi — hallintovaliokunnassa hyvin rehellisesti käytiin se läpi — että mikäli kolmen kuukauden määräajassa tämä perheenyhdistämisen hakemuksen käsittely ja jättäminen ei onnistu ja se johtuu nyt sitten viranomaisesta, niin silloin näitä tulorajoja ei tarkkaan sovelleta eikä myöskään tätä oikeudenmenetystä tapahdu. Mutta siinä samassa mietinnössä myös hyvin todetaan se, että nykyisillä resursseilla tämä kolmen kuukauden määräaika ei ole mahdollista. Se vaatii joka tapauksessa lisäresursseja, mikäli haluamme päästä tähän kolmen kuukauden määräaikaan. Silloin minusta tässäkin on rehellistä todeta, että jos me nyt jo tiedämme, että meillä ei tule meidän lähetystöissämme, esimerkiksi Ankaran lähetystössä, olemaan sellaisia re-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

sursseja, millä me tähän kolmen kuukauden määräaikaan pääsemme, niin olisi ehkä järkevämpää jo nyt pidentää sitä määräaikaa joka tapauksessa, jolloin se vastaisi enemmän sitä realismia ja sitä reaaliaimaailmaa, missä joka tapauksessa olemme.

Mutta sitten ehkä tähän loppuun kävisin tätä yleisempää tilannetta läpi, kun täällä kaikki ovat varmaan huolissaan siitä, miten tämä muuttoliikenne Euroopassa nyt kehittyy, mitä kesä tuo tullessaan, minkälainen tilanne Välimeren alueella alkaa jälleen kehittyä. Silloin se vastaus, jos me haluamme tätä eurooppalaista muuttoliikennettä hillitä, ei kyllä löydy meidän omasta ulkomaalaislaistamme, vaan silloin kysymykseen tulee se, millä tavalla me pystymme uudistamaan meidän yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa Euroopassa. Siinä keskeisenä elementtinä on silloin tämä Dublin-järjestelmän uudistaminen, mistä nyt on komissio antanut omat ehdotukset. Siihen valtiot alkavat ottamaan kantaa, ja toivon mukaan tämä prosessi menee maaliin, koska jos me aidosti pystyisimme Dublin-järjestelmällä varmistamaan sen, että jokainen turvaa hakeva Euroopasta todella rekisteröityy ja hakee turvaa siitä ensimmäisestä maasta, johon hän tulee, ja myös tämän ensimmäisen maan vastuulla on tämän hakijan turvapaikka-anomuksen käsittely, niin silloin meillä tällainen hallitsematon muuttoliike läpi Euroopan, läpi monen turvallisen maan, ei toteutuisi. Ja samalla silloin, jotta tähän päästään, on varmaan meidän muiden pakko todeta, että silloin me tarvitsemme myös eurooppalaista taakanjakoa, jolloin sitä taakkaa, mikä kohdistuu tiettyihin jäsenvaltioihin, jaettaisiin.

Ja kun täällä nyt todella ollaan niin huolissaan tästä muuttoliikkeestä, niin ne ratkaisut, mitä me tarvitsemme, jotta me pystymme sitä hillitsemään, eivät valitettavasti löydy kyllä meidän omasta ulkomaalaislaistamme, vaan niissä ovat taustalla paljon monimutkaisemat kansainväliset sopimukset, millä tavalla me vakautamme tietysti tilannetta lähtömaissa, mutta myös se, minkälaisia pelisääntöjä me teemme yhdessä muiden Euroopan maiden kanssa ja noudattavatko kaikki maat niitä sopimuksia ja ennen kaikkea kantavatko kaikki maat sen vastuun, mikä heille kuuluu.

21.32 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen tuossa aiemmin otti esiin sen, onko väärin hakea itselleen parempaa elämää. Siinä alettiin tulla tähän asian keskeisimpään peruskysymykseen, eliikka siihen, että eihän ole väärin etsiä itselleen parempaa elämää, kunhan sen pystyy itse kustantamaan. Nyt kysymys on siitä, haluammeko me kustantaa sen paremman elämän koko loppumaaillalle, ja siihen meillä ei ole varaa.

Tässä on aiemminkin puhuttu tämän maahanmuuttoilmiön kustannuspuolesta. Muistan, kun oppositio ryöpytti hallitusta autoveron alennuksesta. Se 200 miljoonaa käytettiin useampaankin kertaan, kunnes todettiin, että itse asiassa vero tuottaakin enemmän kuin ennen sen laskemista. Hallitusta ryöpytettiin lääkekorvauksista, korkeakoulujen leikkauksista, jotka oikeasti eivät olleet edes leikkaus, vaan ainoastaan nousun taitto. Lukuisia muita toimia on jouduttu tekemään, pakon edessä säästöjä. Kaikkia oppositio on haukkunut. Nyt nämä asiat, jotka mainitsin, yhteenlaskettunakaan eivät mene lähellekään sitä summaa, joka edes viime vuoden turvapaikanhaun hoitamiseen joudutaan laittamaan. Raha vain yksinkertaisesti loppuu. Se summa, mitä siihen meni, oli samaa luokkaa alkuperäisen kilpailukyky sopimuksen kanssa, kilpailukyky sopimuksen, jonka suunnitteleminenkin aiheutti mielenosoituksia.

Missä ovat nyt mielenosoitukset, kun tällaisia rahoja käytetään yksinomaan viime vuoden turvapaikanhaun kustannusten maksamiseen? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!) Nyt tulleiden turvapaikanhakijoiden kotouttaminen on meille käsittääkseni ylittämätön este.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Me emme sitä pysty käytännössä tekemään. He eivät pysty työllistymään. Määrä on kymmenkertainen entiseen verrattuna. Entisetkään eivät ole pystyneet työllistymään. Meidän on pakko rajoittaa vetovoimatekijöitä ja tätä määrää, tai meidän kantokykymme loppuu.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Jatketaan kuitenkin puhujalistalla, koska jokainen voi sieltä varata lisää. Edustaja Niikko.

21.34 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Täytyi ihan tulla tänne eteen puhumaan, että saa pidemmän puheajan, jotta pystyy näitä vääriä käsityksiä ja vääriä, virheellisiä kommentteja vähän oikaisemaan.

Aivan aluksi on todettava se, edustaja Laukkanen, että ymmärrän, että teillä on tämä lähimmäisenrakkausnäkökulma, niin kuin myös minulla on, mutta en ymmärrä sitä, miten me näemme tämän asian tässä kohti niin eri tavalla. Nimittäin olen aivan samaa mieltä siinä, että eihän siinä ole mitään väärää, että joku hakee Suomesta turvapaikkaa, maailman parhaasta maasta, ja tänne pyrkii. Täysin hyväksyttävää. Jokainen, joka kynnelle kykenee, saa pyrkiä tulemaan Suomeen. Se on aivan luonnollinen tilanne. Kyllä mekin tekisimme aivan samoin, jos me asuisimme jossain tuolla kriisin keskellä tai vaikka kriisin liepeillä, pyrkisimme parempaan maahan. Me tekisimme itsekkin sen. Siinä ei ole mitään väärää.

Eri asia on se, miten Suomessa valittu kansanedustaja suhtautuu siihen, millaista lainsäädäntöä me teemme siitä, kuinka paljon niitä tulijoita tänne voi tulla ja millä perusteella. Nyt on käynyt hyvin selväksi se, että ne tulijat eivät välttämättä olekaan niitä sotaa pakenivia ja niitä vainottuja henkilöitä, vaan parempaa elintasoa etsiviä, niin sanottuja elintasoliikkujia, elintasoa hakevia henkilöitä. (Välihuutoja) — Hyvin suuri osa niistä. — Tämän todistaa jo pelkästään se, että muun muassa Irakiin hyvin lyhyessä ajassa palautui yli 2 000 turvapaikanhakijaa, jotka peruivat hakemuksensa ja palasivat lennolla Bagdadiin. Samalta alueelta aikaisemmin olivat kertoneet sen tarinan, kuinka he eivät voi sinne mennä, mutta vapaaehtoisesti menivät, ennen kuin saivat päätöksen. Eikö tämä jo avaa meidän silmämme siinä, että tämä systeemi ei vain toimi? Nyt on kysymys siitä, että tämä hallitus haluaa luoda oikeudenmukaisen ja toimivan systeemin sille, että Eurooppaan ei tulla miten tahansa, ei ainakaan Suomeen saakka.

Arvoisa puhemies! Miljardi kuluja tästä maahanmuutosta jo tällä hetkellä vuodessa on niin iso summa rahaa, että me emme voi sulkea silmiämme siltä tosiasialta. Esimerkkinä täytyy vaikka heittää, että tänään minulle soitti muun muassa 91-vuotias sotaveteraani Alpo. En sukunimeä mainitse, mutta hän on aikaisemminkin soittanut. Hän kysyi minulta näin: miksi turvapaikanhakija saa enemmän rahaa ja tukea kuin veteraani, joka on Suomen ja suomalaisuuden, itsenäisyyden puolesta taistellut ja tehnyt töitä koko ikänsä? Hän kertoi, että hän on kolme vuotta ollut rintamalla, sodan jälkeen kolme kautta myös raivannut miinoja ja peräti 65 vuotta ollut työelämässä. Nyt kun hänellä on ongelmia, hän ei saa apua edes kaupassa käyntiin mistään ilman hirveätä taistelua, pitää odottaa kaksi viikkoa. Hän on viimeiset kymmenen vuotta syönyt mikrossa lämmitettyä ruokaa kotona. Hän ei saa kotiin siivousapua, koska ei ole kuulemma niin huonossa kunnossa. Hän ei saa edes syöpähoitoa vielä, koska ei ole kuulemma kipuja, vaikka on keuhkosityöpä todettu. Pitää odottaa, että kivut alkavat, ja puhutaan kuukausien jonosta lääkäriin pääsyyn. Hän ei saa happilaitetta, kun hänellä on vaikea hengittää sen keuhkosityövän takia, joka on alkanut, koska se ei ole kuulemma niin paha. Hän kysyi minulta vilpittömästi tänään, kun sattumalta soitti, että miksi hän ei saa apua, mutta kaikkia näitä, jotka tulevat tänne Suomeen, näitä nuoria tur-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

vapaikanhakijoita kohdellaan kuin kuninkaita täällä. Tämä on aivan oikeutettu kysymys, jos kansanedustajalle tällainen esitetään. Elikkä kysymyksen nyt on siitä, että meillä eivät riitä rahat hoitaa edes omia kansalaisiamme niin kuin me haluaisimme, ja silti me puhumme siitä, että ei voisi olla mitään rajoitteita siinä, kuinka paljon henkilöitä Suomeen saapuu.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tulee edustaja Räsänen mainintaan siitä, että meidän tulisi luoda turvallinen väylä tulijoille tänne, että he eivät joudu sinne merihätään tai vaaraan tai esimerkiksi nämä lapset lähetettäväksi tuonne laivoihin näitten siirtolaisten mukana. Tämä kuulostaa vähän samanlaiselta ehdotukselta kuin minkä vihreät ovat esittäneet jo aikaisemmin joissain muissa yhteyksissä, että pitäisi avata lentoyhteys sieltä suoraan tänne ja ottaa ne henkilöt tänne Suomeen ja sillä tavalla vältettäisiin ne vaaralliset merimatkat. Mutta tässä hetkessä täytyy kysyä, millä ihmeen tavalla me valitsemme ne, jotka ansaitsevat sen lottolipun päästä Suomeen. Ja kuinka paljon niitä lottolippuja me sitten antaisimme? Onko niitä tuhat, kymmenentuhatta, satatuhatta, vai onko niitä miljoona, koska Afrikassa odottaa varmasti 200 miljoonaa ihmistä, jotka haluaisivat Eurooppaan päästä?

Viime vuonna tuli 1,2 miljoonaa siirtolaista, jotka rekisteröitiin ja tiedettiin, että tuli, puhumattakaan niistä, joista ei tiedetä, kuinka paljon sinne tuli. Tulijoita on edelleen tulossa. Vaikka virta on tällä hetkellä loppunut Turkista Kreikkaan, niin Libyasta on tulossa niin paljon ihmisiä, että sitä kukaan ei pysty tietämään. Jos he kaikki lähtevät liikkeelle, miten heidät otetaan vastaan täällä Euroopassa, miten se asia ratkaistaan. Libyassa on yli miljoona henkilöä pakkautunut odottamaan sinne, että he pääsisivät meren yli tänne Eurooppaan, luvattuun maahan. Ei siinä mitään pahaa, totta kai he saavat tulla luvattuun maahan, mutta miten me suhtaudumme siihen, se on eri asia. Tämän johdosta hallitus tekee erinomaisia lakialoitteita tai hallituksen esityksiä siitä, että jos tänne perheitä halutaan yhdistää, niin pitää pystyä myös elättämään perheenjäsenet. Onko se väärin vaatia heitä elättämään perheenjäsenensä, jos me vaadimme tältä 91-vuotiaalta sotaveteraanilta, että hänen pitää itse ostaa lääkkeensä, hänen pitää itse hoitaa se siivousapu, hänen pitää ostaa itse käteen se ranneke, joka maksaa 40 euroa kuussa ja niin edespäin, ja eläke ei riitä. Hän joutuu säästämään ruuasta. Kuulemma 50 pitää riittää viikon ruokaan. Tämä asettaa meidät aidosti sen kysymyksen eteen, että mitäs jos me hoitaisimme ensin nämä omat kotimaan asiamme kuntoon ja sitten jaamme sitä mannaa, jos sitä on jaettavana. Nyt me jaamme jo sitä miljardien edestä vuodessa, ja mielestäni se on aika paljon.

Mitä tulee siirtolaistulvan loppumiseen Dublinin sopimuksen kautta, niin emme me voi luottaa siihen, että tämä kansallinen Euroopan tasoinen ratkaisu tulee koskaan toteutumaan, ei ainakaan siinä ajassa, mikä olisi tarve tämänhetkisen kriisin suhteen. Tälläkin hetkellä noin sata henkilöä viikossa tulee Suomen rajojen ylitse tänne ja hakee turvapaikkaa. Ei tämä loppunut yhtään mihinkään. He tulevat Tanskan kautta, Saksan kautta, Ruotsin kautta. He tulevat eri reittejä pitkin turvallisten maiden läpi ja tulevat tänne, koska ovat kuulleet muun muassa Irakissa, että täällä on mannaa ja kaikki saavat eikä tarvitse tehdä yhtään mitään. Eikö tämä ole jo kohtuutonta puhua, että me autamme turvapaikanhakijoita, jos he tulevat turvallisen maan lävitse? Kyllä meidän täytyy sen verran kansallista politiikkaa tehdä, jos me olemme Suomen kansanedustajia, että me ymmärrämme, missä meidän kantorajamme ovat. Tämä on kyllä nyt tällaisista periaatteellista keskustelua. Jos ei se kaikille uppoa, niin ei toki voi sille asialle mitään.

Mitä tulee tähän väitteeseen, että nämä suurlähetystöt alkavat olla aika kriisissä näitten turvapaikkahakemusten johdosta tai perheenyhdistämisten johdosta, niin se kolme kuu-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kauttahan tarkoittaa sitä, että kolmen kuukauden aikana täytyy hakemus jättää, ja se käsittelyaika muistaakseni on kuusi kuukautta sanotaan nyt vaikka Ankaran suurlähetystössä. Se on totta, että paineet kasvavat monella puolella ympäri maailmaa suurlähetystöissä, mutta tässäkin Suomi on kyllä mielestäni hiukan liian pedanttinen, kun se haluaa noudattaa kuuden kuukauden käsittelyajan pituutta ja on lisännyt budjettiin 6,8 miljoonaa euroa suurlähetystöille nimenomaan perheen yhdistämishakemusten käsittelyjen aikataulussa pysymiseksi. Kyllä me aika paljon kuitenkin teemme näitä myönnytyksiä. Meillä tulee jatkuvasti lisää ja lisää kustannuksia siitä, että me noudatamme kansainvälisiä sopimuksia, mutta jossain vaiheessa meidän täytyy sanoa, että ei enää käy, ei enää riitä. Jos ei tule Euroopan tasoista ratkaisua, niin meidän täytyy tehdä kansallinen ratkaisu ja lyödä rajat kiinni ja sanoa, että yksikään ei tule turva-aseman läpi enää Suomeen, ellei sille löydy maksajaa. Siinä mielessä Euroopan unionin täytyisi kyllä myös kantaa tätä vastuuta osaltaan siinä, että näitä kustannuksia jaettaisiin muidenkin kanssa kuin pelkästään Suomen maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Vielä olisin halunnut mainita siitä, että meidän täytyy jollakin tavalla ratkaista se dilemma, miten me voimme Suomessa kotouttaa nämä tänne jäävät henkilöt. Itse en välttämättä usko, että me onnistumme siinä sen paremmin kuin naapurimaa Ruotsi tai monet muut Euroopan maat ovat onnistuneet. Tämä tulee olemaan todellinen haaste. Aivan kuten edustaja Zyskowiec sanoi, meillä on oltava käsitys siitä, millä me saamme ja kuinka monta henkilöä vieraasta kulttuurista kotoutumaan länsimaiseen liberaaliin yhteiskuntaan. Minä en usko siihen, että jos me suljemme silmämme ja toivomme parasta, niin silloin se on tämän kansan etu. Tämän kansan etu on se, että me teemme viisasta politiikkaa, otamme sen verran vastaan ihmisiä tänne kuin pystymme ja ennen kaikkea niitä todellisia hädässä olevia henkilöitä.

21.44 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä puhutaan lapsista, niin minun mielestäni tässä puhutaan vähän niin kuin kahdesta eri asiasta. Edustaja Zyskowiec puheenvuorossaan avasi tämän asian minun mielestäni aika hyvin, eli osa puhuu jo Suomessa olevista lapsista, ja näiden lasten osaltahan voidaan käyttää harkintaa nyt ja tulevaisuudessa. Mutta sitten se kortin kääntöpuoli: mikäli Suomesta ei poisteta houkuttavuustekijöitä, niin lapset, nimenomaan lapset, altistetaan ihmissalakuljettajien armoille, kun perheet lähettävät lapset ikään kuin ankkuriksi erittäin vaarallisen matkan kautta kohti turvapaikkaa ja perheille parempaa elämää ja elintasoa.

Olisin edustaja Yanarille vastannut. Hän kerkesi jo lähteä salista pois, mutta sanon nyt kuitenkin, minkä edellisessä puheenvuorossani jo sanoin tästä pakolaiskiintiön nostamisesta: kyllä toki kiintiöitä voitaisiin nostaa, mikäli rajojen yli kulkeva turvapaikkaturismi saataisiin totaalisesti tulpattua. Silloin meillä rahat riittäisivät siihen paremmin.

21.46 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Minä itse näen, että tämän illan aikana täällä on käytetty aika monta rehellistä puheenvuoroa siitä, mikä on se ajattelutapa, mikä on se ihmiskuva ja mikä on se käsitys ihmisten oikeuksista ja yhdenvertaisuudesta, joka tämän esityksen takana on. Minä kiitän erityisesti perussuomalaisia kansanedustajia siitä rehellisestä puheesta ja niistä puheenvuoroista, joita te olette käyttäneet. Te olette rehellisesti kyllä kertoneet, mikä tässä on tämän esityksen perusta. Mutta sitä on hyvin vaikea sulattaa, kun kaikki asiantuntijat — YK:n lasten oikeusjärjestö Unicef, Amnesty, Lastensuojelun Keskusliitto, Punainen Risti, Suomen Mielenterveysseura, Kirkon Ulkomaanapu, Pelasta-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kaa Lapset ja YK:n pakolaisjärjestöt, kaikki tahot, jotka tätä ilmiötä, lasten oikeuksia, pakolaislasten asemaa, turvapaikanhakijalasten oloja tuntevat — sanovat, että tämä toimii lasten etua vastaan, että ei ole kyllä kovin rehellistä siinä kohtaa yrittää maalata tätä esitystä lasten oikeuksia parantavaksi tai lasten etuja ajavaksi. Sitä tämä ei ole. Kaikki asiantuntijat sanovat, että lapsia ei tänne lähetetä, joten tätä ilmiötä ei vuosiin ole ollut, ja nyt sitä käytetään keppihevosenä tämmöisten heikennysten eteenpäinviemiseen.

Mutta minä haluan kiittää siitä, että täällä on käytetty useita hyvin rehellisiä puheenvuoroja ja ne ovat itse asiassa tehneet hyvin selväksi sen, että meillä on hyvin erilainen ihmis-oikeuskäsitys, ja se on tämän erimielisyyden perusta.

21.47 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Tässä poissa ollessani käytiin keskustelua käsittääkseni ainakin siitä, miten Suomen lainsäädäntö on kehittynyt jo aikaisemmin näissä kysymyksissä. On syytä sanoa ääneen, että meillä on ollut tällainen pakolaisten kannalta hyvin kielteinen ilmapiiri kehittymässä tässä maassa jo pitempään. Nämä aikaisemmat lakimuutokset ovat olleet ongelmallisia, ja myös se, mikä 2010 tehtiin, oli sellainen esitys, jonka vihreät hallituksessa taisteli siihen muotoon, mikä se oli, ja siinä osin hävisimme. Siihen tuli joitain kiristyksiä, joita me olemme sittemmin vaatineet selvitettäväksi, ja on osoittautunut, että jo ne ovat olleet aika merkittäviä rajoittavia tekijöitä.

Näitten 2010 ja 2012 voimaan astuneiden muutosten merkittävimmät tosiasialliset vaikutukset ovat olleet siis se, että perheenyhdistäjä ei enää Suomessa voi laittaa prosessia liikkeelle, ja se on ollut suurin yksittäinen asia, joka on vaikeuttanut maahanmuuttajien ja turvapaikan saaneiden kotoutumista. Tämä on oikeasti jo nykytilanteessa merkittävä ongelma, että nämä jonot ovat muodostuneet Ankarassa ja muissa suurlähetystöissä niin pitkiksi ja se prosessi on niin vaikea, että perheenyhdistäminen niillekin, joille sen oikeuden pitäisi kuulua meidän lain mukaan, on käytännössä hyvin vaikeaa.

Tässä lakiesityksessä tällaisista hyvin haastavista tilanteista tehdään vielä paljon paljon vaikeampia potenssiin x. Eli se poikkeus, mikä ennen tehtiin lakiin, että on mahdollista hakea perheenyhdistämistä, jos perheen on perustanut Suomessa, vain tulorajojen puitteissa, on esimerkki siitä, mikä tulee jatkossa koskemaan kaikkia turvapaikan saaneita, jos tämä lakimuutos astuu voimaan. Näiden perheiden kannalta se tilanne on jo vaikea, ja he ovat perheen perustaessaan sinällään tienneet, että tällainen riski on olemassa, mutta nyt ollaan kiristämässä lakia sellaiseen muotoon, että kaikki nämä perheet, jotka ovat hajautuneet sodan ja kriisien jaloissa, eivät voi yhdistyä tulorajojen tullessa voimaan toissijaiseen suojeluun eivätkä turvapaikan saaneiden kohdalla. Ja tulorajoja ei ole tarkoitettu näitä ihmisiä varten alun perin. Tämä on hyvin tiukka lainsäädäntö. Tämä koskee turvapaikan saaneita. Sen kolmen kuukauden aikarajan puitteissa näitten jonojen takia ihmiset eivät pysty hakemaan sitä turvapaikkaa ilman tulorajoja.

Arvoisa puhemies! Pidän hyvin vastenmielisenä ajattelutapana ajatusta siitä, että sen takia, että meillä on tehty kiristyksiä ennenkin, vietäisiin puheoikeus siitä, että tätä uusinta muutosta ei voisi vastustaa. Se kertoo siitä, kuinka jääräpäisesti tätä esitystä ajetaan läpi. Toivon, että nykyisin ongelmat ensiksi selvitettäisiin ja sen jälkeen arvioitaisiin ylipäätään sitä, että tosiasiallisesti meillä on tarve perheenyhdistämisen helpottamiseen, koska se on se laillinen reitti tulla maahan.

Sitten tullaan siihen, mitä edustaja Zyskowicz ja useampi muu edustaja on puhunut näistä vetovoimatekijöistä. Haluan korostaa, että nämä ilmaisut, mitä täällä salissakin on käytetty, ovat aika väheksyviä näiden ihmisten kannalta. Kun tosiasiallisesti tutkitaan näitä tilan-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

teita ja kun useampi edustaja on puhunut ankkurilapsista tai vetovoimatekijöistä, niin myös alaikäisillä lapsilla on todellisia perusteita ja syitä paeta henkilökohtaista vainoa, ja se on ollut sen perheen etu, että se alaikäinen ihminen on ehkä joutunut lähtemään olosuhteiden vuoksi niin, että hän on tullut yksin tai ajautunut olemaan yksin pakomatkan aikana.

Se, mitä minä itse tiedän näistä tilanteista, on, että aika usein ne ovat ne 16—17-vuotiaat pojat, jotka joutuvat pakenemaan tilannetta, jossa heillä olisi edessä pakkovärväys jonkin osapuolen armeijaan tai johonkin puolisoitilaallisiin joukkoihin, ja jos he eivät siihen suostu, niin heitä saattaa uhata kuolema siellä, jolloin heillä on henkilökohtainen vainon tilanne päällä. Kun näitä tapauksia on tutkittu, niin kuin edustaja Kari sanoi, niin kaikki nämä järjestöt, jotka tekevät näitten ihmisten parissa töitä, sanovat, että tällainen ankkurilapsitermi on virheellinen ja tällaisia tapauksia ei tosiasiassa ainakaan vuosikausiin Suomessa ole ollut. Näin ollen koko tämä lakiesitys perustuu sellaiselle ihmiskuvalle ja maailmankuvalle, jossa tavoitteena on rajoittaa ihmisoikeuksia tavalla, jossa Suomeen tuloa pyritään estämään silloinkin, kun se olisi inhimillisesti katsoen oikein — silloin, kun ihmisillä on perusteltu syy yhdistää perhettään, ja silloin, kun se edistäisi hänen omaa kotoutumistaan. Ja tämä on se asia, mitä on hyvin vaikea ymmärtää: miksi keskustan ja kokoomuksen kansanedustajat ovat lähteneet tähän hyvin ihmisoikeuskielteiseen tulkintaan mukaan?

Sanon myös lopuksi, arvoisa puhemies, sen, että kun edustaja Niikko puhui, että Suomen on vaadittava EU:lta solidaarisuutta tässä tilanteessa, niin me olemme siitä samaa mieltä. Itse asiassa Suomi on tällä hetkellä se, joka on EU:ssa vastustanut sitä, että luotaisiin solidaarinen, yhteinen ja pysyvä menettely sille, miten EU:n sisällä taakkaa jaetaan, jottei siinä tilanteessa, kun turvapaikanhakijoiden määrä on eri aikoina noussut nopeasti... Nyt meillä on vain nämä väliaikaiset kiintiöt ja aina hätätilaratkaisuja, joilla EU pyrkii näitä tilanteita ratkomaan. Pysyvät kiintiöt siitä, miten turvapaikanhakijoita voidaan prosessissa ohjata eri maihin ja varmistaa, että käsittelyprosessi on tehokas ja eri maat osallistuvat, olisivat myös Suomen etu. Solidaarisuus on myös Suomen etu. Mekin olemme yhdellä EU:n rajalla, ja on täysin mahdollista, että meilläkin tämä tilanne muodostuu sellaiseksi. Meidänkin etu on se, että kaikki maat yhdessä kantavat tässä vastuuta ja muodostetaan solidaariset yhteiset käytännöt.

Suomen etu ei ole se, että kaikki pyrkivät minimoimaan ihmisoikeuksien suojaa, vaan se, että kaikki yhdessä tavoittelevat yhteisiä solidaarisia käytäntöjä, ja se, että varmistetaan se, että ihmisoikeudet EU:ssa turvataan, koska viime kädessä se on myös jokaisen tässä maassa elävän ihmisen etu, että meillä on ihmisoikeusmyönteinen tulkinta siitä, miten tässä maassa voidaan elää ja asua. Minä uskon täysin siihen, että talous pärjää parhaiten sellaisessa yhteiskunnassa, jossa yhteiskunta kannustaa ihmisiä yhdistämään oman perheensä työteliäisyyden ja yrittämisen pohjalta ja jossa ihmisillä on mahdollisuus unelmoida siitä, että tulevaisuus on heille henkilökohtaisestikin parempi.

Näitä oikeuksia nyt ihmisiltä viedään: viedään sen ajatuksen mahdollisuus, että he voisivat saada rauhan, turvan ja tavallisen arjen, jossa he voivat elää oman perheensä kanssa yhdessä. Nämä eri rajoitukset yhdessä — käytännön rajoitukset ja sitten nämä tulorajoitukset ja lainsäädännölliset rajoitukset yhdessä — muodostavat semmoisen valtavan, valtavan muurin, jonka ylitse näitten ihmisten on epäinhimillistä pyrkiä siihen, että heidän oikeutensa olisivat turvattuina. Kaikki keskeiset järjestöt ovat sanoneet, että tämä esitys laittaa naiset ja lapset kriiseissä yhä heikompaan asemaan ja yhä vaarallisempia reittejä etsimään kohti perheenyhdistämistä. Käytännössä silloin he tulevat hakemaan turvaa näitä Välimeren vaarallisia reittejä pitkin. Näin ollen tämä ajattelutapa siitä, että viedään lapsilta oi-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

keus perheen yhdistämiseen, että se voisi olla lapsen etu, ei vain yksinkertaisesti pidä paikkaansa sen lisäksi, että se on myös epäinhimillistä.

21.55 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä edustaja Zyskowiec sanoi, että hän on hallituksen edustajana tietysti hallituksen esitysten kannalla, niin ymmärrän sen tietyllä tavalla, mutta eivät kaikki hallituksen esitykset ole hyviä sen tähden, että ne ovat hallituksen esityksiä. Ymmärrän senkin, että edustaja Zyskowiec on niin taitava puhuja, että jos kuolleet voisi herättää puhumalla, niin hän siihen pystyisi, mutta ei se asia, että tämä esitys on erittäin epäoikeudenmukainen, muutu siitä, että se on hallituksen esitys.

Edustaja Niikolle: minulla ja edustaja Niikolla on ilmeisesti hyvin erilainen käsitys lähimmäisenrakkaudesta ja erityisesti sen käytännön soveltamisesta, ja tässä emme jaa sitten yhteisiä asioita.

Suomeen syntyy 58 000 lasta vuosittain. En ole nähnyt yhtään kriisi-ilmoitusta missään lehdessä, että tänne on tulossa 58 000 uutta ihmistä. Hyvin ne tänne mahtuvat ja menevät kouluihin, eivätkä he myöskään, yksikään heistä, syntyessään tuota yhtään ainoaa euroa eivätkä minkäänlaisia palveluita. Kyllä he syntyvät tänne näihin olosuhteisiin, jotka täällä on heille luotu. En sano, että meidän pitää ottaa tänne miljoona pakolaista. Sanon vain, että Euroopassa asuu 500 miljoonaa ihmistä, ja jos tänne tulee 5 miljoonaa pakolaista, sen ei pitäisi olla meille ongelma mutta se tuntuu olevan meille ongelma sydämen ja mielen tasolla.

Tämä keskustelu on hyvä, se on kertonut paljon meistä, niin kuin edustaja Kari totesi täällä. Tärkeä keskustelu, ja varmaan tämä tulee jatkumaan, parin päivän päästä me hyväksymme tämän esityksen, ja nähdään sitten, mihin se käytännössä johtaa.

21.57 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Pidän ensinnäkin vähän erikoisena semmoista ajatusta, että joillakin olisi tavallaan tietty moraalinen ylempi taso, jolta he voivat alemmalla tasolla oleville sanoa, että kyllä me tiedämme asian paremmin. Minä uskon, että tässä sallissa kaikki, jotka ovat tänne kansan valitsemina päässeet, pystyvät puhumaan sillä suulla, mikä mandaatti on, ja tuomaan näkemystä esiin, ja se on tämän salin hieno puoli ja demokratian pohja ja oikeutus.

Mitä tulee tähän edustaja Laukkanen ottamaan vertauskuvaan, niin myönnän, että tämä on kyllä mielenkiintoisin vertauskuva, mitä tässä asiassa olen tähän mennessä kuullut, että verrataan tänne tulevia turvapaikanhakijoita Suomeen syntyviin lapsiin tällä tavalla. Mielenkiintoinen, painamme tämän mieleen.

Täällä on myös otettu esille, että pitäisi kuulla erilaisia järjestöjä tässä asiassa, ja sinänsähän on kyllä kuultu, asiantuntijalausuntoja hallintovaliokunnassa ja perustuslakivaliokunnassa kuultu. Yksi, jota on kuultu, on muun muassa Maahanmuuttovirasto. Täällä otettiin esille, ettei mitään ankkurilapsia olisi olemassakaan. No, heidän asiantuntijalausunnossaan kyllä tämäkin puoli otettiin esille, tosin ei tällä termillä, mutta joka tapauksessa se asia otettiin esille, että se on todellinen ongelma, jonka hekin ovat huomanneet. Muistaen tämän tutkimuksen, johon olen tässä viitannut, Helsingin Sanomat 21.10.2015, yli 70 prosenttia suomalaisista haluaa, että hallitus tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Kyllä minä kuuntelen ensisijaisesti Suomen kansaa, joka tämmöisessä tutkimuksessa on näin vastannut, kuin erilaisia järjestöjä ja heidän epäsuoraa linkkiään, mikä sitten sattuu tulemaan kaan.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Edelleen ihmettelen sitä, että täällä puhutaan, että hallitus tavallaan ottaa liian vähän turvapaikanhakijoita, että tämä on liian tiukka, mutta ei sanota yhtään, kuinka paljon te itse — vihreät, sosialidemokraatit, RKP, kristillisdemokraatit — oikein haluatte turvapaikanhakijoita ottaa. Ruotsalaiset sentään ovat rehellisiä ja sanovat, että kyllä me mielellämme otamme 160 000, mutta en ole kuullut yhdenkään vihreän sanovan, että kyllä vihreät mielellään ottavat 150 000. Te ette sano, koska te tiedätte, että kansa ei kannata sellaista linjaa.

21.59 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kari sanoi, sanatarkasti, että lapsia ei tänne lähetetä. Tämä ei pidä paikkaansa. On varmasti niin, että alaikäisenä tulevien turvapaikanhakijoiden joukossa on niitä nuoria, jotka edustaja Ville Niinistön kertomalla tavalla pelastetaan siltä, että heidät rekrytoitaisiin johonkin sotilasjoukkoon taistelemaan toisiaan vastaan. Mutta väite siitä, että lapsia ei tänne lähetetä, ei pidä paikkaansa. Me kaikki tiedämme, että perheet ja suvut keräävät varoja ja lähettävät Eurooppaan lapsia.

Näistä motiiveista: Olen väittänyt ja väitän edelleen, että jos meidän järjestelmämme Suomessa olisi sellainen, että kun lähetät lapsesi, irrotat hänet perheestä, rikot hänen perheensä — mitä täällä on sanottu nyt tästä lakiesityksestä — ja lähetät hänet hengenvaaralliselle matkalle Eurooppaan, sen jälkeen varmasti muukin perhe pääsee perässä, niin kyllä tämä vain kannustaisi siihen menettelyyn, että yhä useampia lapsia lähetettäisiin siinä toivossa, että perhe pääsee perässä. Tämä ei kerro mitään kielteistä ihmiskuvasta. Se kertoo mielestäni siitä, miten inhimillinen mieli toimii.

Edustaja Niinistö ei ollut ilmeisesti paikalla, kun kerroin, että tämä kolmen kuukauden aikaraja ei voi aiheuttaa oikeudenmenetyksiä, mikäli tämän ajan puitteissa johtuen viranomaisten menettelystä tätä hakemusta ei pysty jättämään. Sen takia sanoin, että tämä ei koske, toisin kuin yleisessä keskustelussa kuvitellaan, turvapaikan saaneita eli varsinaisia pakolaisia.

Lopuksi sanon, että kyllä voi vastustaa, edustaja Niinistö, sellaistaikin esitystä, mitä aikanaan on kannattanut, ja voi katua tekemäänsä esitystä, (Puhemies koputtaa) mutta on sääli, että mediassa on syntynyt semmoinen väärä mielikuva, että tämä voimassa oleva laki olisi nykyhallituksen aikaansaama.

22.01 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosikautia on ollut tilanne se, että hallituksissa kokoomus on ajanut näitä kiristyksiä. Sisäministeri Holmlund hyvin tunnetusti sillä vaalikaudella äänekkäästi niitten puolesta puhui ja vihreät niitä vastustivat. Sitten jouduttiin etsimään jossain kompromissia, jossa kokoomus ei saanut kaikkia kiristyksiä läpi ja me jouduimme tekemään joitain myönnytyksiä, joita me emme pitäneet hyvinä, mutta niillä torjuttiin sitten esimerkiksi tällaisia maassaolon, asumisajan, aikarajoja, joiden jälkeen vasta voisi esimerkiksi hakea näitä perheen yhdistämislupia.

Eli nyt kannattaa muistaa se, että siinä, mitä julkisuudessa on puhuttu, me olemme kritisoineet tätä tulevaa lakia ja vaatineet nykytilan ongelmien selvittämistä, koska tästä syystä myöskään Kataisen hallituksessa me emme suostuneet mihinkään uusiin kiristykseen, koska me olimme vakuuttuneita siitä, että nykytilassakin on oikeusvaltion kannalta ja ihmisoikeuksien kannalta ongelmia, ja me saimme estettyä lisäkiristykset, mutta tällaisista laajaa selvitystä ei ole julkistettu. Jos sisäministeriö sen meidän hallituskautemme aikana teki, (Puhemies koputtaa) niin sitä ei julkisuuteen tuotu, ja sellainen tarvittaisiin, jotta olisi oikeaa tietoa.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

22.02 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niinistölle täytyy nyt mainita se, että en minä tarkoittanut sitä, että me pysyvään taakanjakosopimukseen voisimme lähteä mukaan, meidän olemme hyväksyneet nyt tämän vapaaehtoisen taakanjako-osuuden, ja se riittääköön meille, koska sillä me nyt olemme osoittaneet sen, että me haluamme kantaa sitä vastuuta yhdessä, mutta siinäkin me olemme epäonnistuneet, koska emme ole pystyneet vaikuttamaan siihen, keitä tänne tulee. Oleellista olisi, että tänne tulisi sellaisia henkilöitä, jotka pystyvät sopeutumaan tähän yhteiskuntaan, koska meillä on kuitenkin hyvin erilainen yhteiskunta kuin monella muulla vaikkapa Euroopan maalla. Ja hallituksellahan on ollut toivomus — ei se mikään salaisuus ole — että olisi tullut vaikkapa jesidejä tänne tai vainottuja kristittyjä, jotka varmasti sopeutuisivat tänne huomattavasti paremmin kuin jotkut muut ryhmät.

Sitten, jos tämä Dublin-sopimus ei toimi ja ihmiset tulevat rajojen läpi ja heitä ohjataan vielä valtion tai viranomaisten toimesta eteenpäin Suomeen saakka, niin kyllä silloin maksajan täytyisi olla joku muu kuin Suomen valtio niistä kustannuksista, koska jotkut muut maat eivät ole noudattaneet niitä sopimuksia. Ei tämä Suomi voi olla mikään luvatus maan päätepysäkki, jonne tullaan niin kauan kuin tänne ovet ovat vaan auki. Tästä on kysymys, edustaja Laukkanen, että kyllä meillä pitää joku roti olla tässä omassa valtiossa, että ei tänne tulla vaan kuin jonnekin hollitupaan, marssitaan vaan tuosta rajalta sisään. Että joku järjestys ja oikeus ja kohtuus tässä on se, mitä me haemme. Emme me ole millään tavalla rakkautta vailla olevia päättäjiä silloin, kun me haluamme tehdä jonkun näköisen rajan tähän kustannustasoon ja siihen ihmisten, tulijoiden määrään.

Sitten täytyy myös muistaa se, että jos me onnistumme luomaan senkaltaisen oikeudenmukaisen järjestelmän, niin me myös ennalta ehkäisemme sitä, että ihmiset joutuvat salakuljettajien käsiin tuonne hukkumaan pitkin Välimeren ja se liikenne vain lisääntyy — aikaisemmin sanoin, kuinka paljon sieltä on tulossa. Tänään juuri kuultiin Rajavartiolaitoksen turvalaivalla siitä, että tämmöisessä yhdessä kalastusaluksessa, (Puhemies koputtaa) missä he olivat ottamassa vastaan, oli 250 henkilöä, ja kansipaikka maksoi 2 000 euroa...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt minä pyytäisin edustajaa nousemaan rohkeasti pönttöön, mikäli aikoo jatkaa puhetta.

...ja se ruumapaikka maksoi 500 euroa. Se jos mikä on toimintaa, joka pitää lopettaa.

22.05 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puheenjohtaja! Olen ihan samaa mieltä edustaja Niikon kanssa siitä, että on hyvä olla nämä pelisäännöt, ei siinä mitään.

Kun täällä on nyt Ruotsiin verrattu monta kertaa, niin minä luen tässä nyt, mitä Ruotsissa on hyödytty maahanmuutosta. Viime kesänä valmistuneen selvityksen mukaan maahanmuutto on tuottanut Ruotsille 900 miljardia kruunua eli 90 miljardia euroa vuodesta 1950 lähtien ja tuonut kansantuotteeseen 22 prosentin kasvun. Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen arvioi Ylen Ykkösaamussa, että pitkällä aikavälillä Suomeen tulevista suurista pakolaismääristä on hyötyä. Liikasen mukaan ulkomaalainen työvoima tervehdyttää suomalaista väestörakennetta ja auttaa hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Ruotsissa pitkällä aikavälillä tehtyjen selvitysten mukaan maahanmuuttajien kotouttaminen on Ruotsille kannattava investointi. Se lisää kilpailukykyä, kasvattaa ulkomaankauppaa, vahvistaa yrittäjyyttä ja lisää työmarkkinoiden joustavuutta. Lisäksi maahanmuutto nuorentaa maan väestön ikärakennetta.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Että silleen Ruotsissa. Ei kauhean huonosti ole mennyt.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 7/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 8/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

22.06 **Kari Tolvanen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme hallituksen esitystä tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Valiokunta on perustellut mietintöään seuraavasti: Hallitus esittää uuden tuomioistuinlain säätämistä. Ehdotettu laki sisältää yleiset säännökset tuomioistuimista ja tuomareista, ja siihen kootaan nykyisin eri tuomioistuuksia ja tuomareita koskevissa laeissa ja asetuksissa olevat säännökset. Samalla asetuksen tasoisesta sääntelystä luovutaan. Lakivaliokunta katsoo, että uudistus selkeyttää sääntelyä. Sääntelytapa myös vahvistaa tuomioistuinten asemaa ja riippumattomuutta, mikä on periaatteellisesti tärkeää. Esityksessä on pitkälti kyse voimassa olevien säännösten siirtämisestä uuteen tuomioistuinlakiin, mutta se sisältää myös eräitä periaatteellisia ja käytännön kannalta merkityksellisiä ehdotuksia. Muutosta nykytilaan merkitsee erityisesti tuomareiden koulutuksen kehittäminen, johon nyt keskityn, koska sitä on valmisteltu vuosikausia.

Suomessa ei nykyisin ole varsinaista tuomarin tehtäviin pätevöittävää tuomarikoulutusta tai -tutkintoa. Tuomarin tehtäviin on perinteisesti pätevöidyttävä suorittamalla ensin tuomioistuinharjoittelu ja toimimalla tämän jälkeen esittelijänä hovi- tai hallinto-oikeudessa. Tuomarin tehtäviin pätevöityminen tapahtuu siten keskeisesti työssäoppimisen kautta.

Valtion virkamieslaissa säädetään virkamiehen yleisistä velvollisuuksista. Tuomarilla ei ole nimenomaista velvollisuutta uransa aikana osallistua koulutukseen. Ja tässä tuli ilmi, että on tuomareita, jotka eivät vuosikymmenten uran aikana ole koskaan osallistuneet koulutukseen, valitettavasti. Koulutuksen järjestämisestä huolehtivat nykyisin tuomioistuimet itse, ulkopuoliset koulutusorganisaatiot ja oikeusministeriön koulutusyksikkö. Järjestelmämme eroaa monesta muusta maasta. Useassa Euroopan maassa täydennyskoulutukseen osallistuminen on tuomareille pakollista. Suomessa se ei toistaiseksi ole ollut.

Hallituksen esitykseen sisältyy useita tuomareiden koulutusta koskevia ehdotuksia.

Ensinnäkin ehdotetaan, että tuomareiden koulutusta kehitetään nykyistä suunnitelmallisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi. Tämä on tarkoitus toteuttaa yhtenäisellä koulutusohjelmalla, joka koskee kaikkia tuomarinuran eri vaiheita tuomioistuinharjoittelusta tuomareiden täydennys- ja johtamiskoulutukseen saakka. Tuomareilla on esityksen mukaan oikeus ja velvollisuus osallistua koulutukseen.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Toiseksi ehdotetaan, että hovioikeudessa, hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa, työtuomioistuimessa ja vakuutus oikeudessa voi olla määrääjäksi täytettäviä asessorin virkoja, joihin nimitetään pääsääntöisesti enintään kolmeksi vuodeksi. Kyse on koulutusvirasta, sillä asessori osallistuu hänelle suunniteltuun koulutusohjelmaan ja suorittaa lopputyön tai loppukokeen. Asessorina toimiminen ja koulutusohjelman suorittaminen ei kuitenkaan ole edellytys tuomariksi nimittämislle.

Kolmanneksi ehdotetaan, että tuomioistuinharjoitteluun sisältyvän koulutuksen suunnitelmallisuutta lisätään. Lisäksi ehdotetaan, että harjoittelupaikat julistetaan haettaviksi vain kerran vuodessa ja haku- ja valintamenettely siirretään perustettavan tuomarinkoulutuslautakunnan tehtäväksi.

Neljänneksi ehdotetaan, että tuomareiden koulutuksen suunnittelusta ja koordinoinnista vastaamaan perustetaan uusi elin, tuomarinkoulutuslautakunta. Lautakunnan tehtävänä on huolehtia myös tuomioistuinharjoitteluun ja perustettaviin tuomarinkoulutusvirkoihin liittyvistä tehtävistä sekä tuomareiden täydennyskoulutuksesta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotuksia on kannatettu, mutta niitä on voimakkaasti myös arvosteltu muun muassa asessorin viran, koulutuslautakunnan ja uudistuksen kustannusten osalta.

Arvoisa herra puhemies! Yleisesti ottaen lakivaliokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että tuomareiden koulutusta on välttämätöntä kehittää. Tästä oltiin yksimielisiä. Saadun selvityksen mukaan Suomi on yksi neljästä Euroopan maasta, jossa ei ole pakollista tuomarikoulutusta, eli yhtäältä meillä ei ole tuomarin virkaan nimittämistä edeltävää eikä myöskään tuomarinuran aikana käytävää pakollista koulutusta. Nykyisin järjestettävä tuomareiden koulutus on myös hajanaisesti järjestettyä, ja sen laadussa ja määrässä on kansainvälisesti vertaillen kehittämisen varaa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin myös näkemys siitä, että tuomareiden koulutuksen tulisi olla itsenäisen tuomioistuinviraston tehtävä ja että uudistus tulisi toteuttaa vasta, kun Suomeen on perustettu tällainen virasto. Myös lakivaliokunta katsoo, että jos Suomessa olisi itsenäinen tuomioistuinvirasto, tuomareiden koulutusjärjestelmästä huolehtiminen kuuluisi luontevasti tällaiselle virastolle.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen tilanne on sikäli muuttunut, että oikeusministeriö on asettanut toimikunnan valmistelemaan tuomioistuinviraston perustamista. Toimikunnan on määrä saada ehdotuksensa valmiiksi helmikuun loppuun mennessä. Tavoitteena on hallituksen esityksen antaminen eduskunnalla syksyllä 2017 siten, että virasto voitaisiin perustaa vielä tällä vaalikaudella. Lakivaliokunta on tyytyväinen toimikunnan asettamisesta, sillä se on viime vuosina pitänyt tärkeänä, että mahdollisuuksia perustaa tuomioistuinvirasto selvitetään ja asian selvittämisessä kiirehditään. Valiokunta ei kuitenkaan pidä perusteltuna eikä tarpeellisenä lykätä tuomareiden koulutuksen kehittämistä odottamaan toimikunnan työn valmistumista ja viraston mahdollista perustamista, koska edellä esitetyin perustein tuomarikoulutuksen kehittämiseen on ilmeinen tarve.

Valiokunta kiinnittää huomioita myös siihen, että tuomareiden koulutusta on yritetty viimeisten 20 vuoden, siis 20 vuoden, aikana kehittää usealla eri kokoonpanolla, mutta yksikään ehdotus ei ole johtanut konkreettisiin toimenpiteisiin. Nyt käsillä on sen sijaan ehdotus, joka on maltillinen ja jossa on pyritty ottamaan huomioon kansalliset tarpeemme ja perinteemme. Valiokunta pitää ehdotettua järjestelmää toteuttamiskelpoisena ja pitää tärkeänä, että edellä mainitun toimikunnan työssä selvitetään mahdollisuutta organisoida se osaksi tuomioistuinvirastoa.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

Arvoisa herra puhemies! Sitten muutama sana asessorin koulutusviroista.

Hallituksen esittämällä asessorijärjestelmällä on tarkoitus korvata esittelijän käyttö ratkaisukokoonpanossa. Tämä poistaa esittelijäjärjestelmän käyttöön liittyviä epäkohtia, koska asessorin virkaan nimitetään kolmeksi vuodeksi ja kyse on tuomarin virasta. Lakivaliokunta pitää muutosta myönteisenä.

Asessorin toimivaltaa ei esityksessä ole rajattu ratkaistavien asioiden laajuuden tai laadun perusteella. Poikkeushan tähän on kuitenkin se, että asessori ei voi käsitellä tuomareiden virkarikosasioita. Asessorin toimivallan yleisyys perustuu esityksen mukaan siihen, että kysymys on tuomarin virasta. Asessorin virka on kuitenkin koulutusvirka, johon kuuluu olennaisesti koulutukseen osallistuminen.

Tuomarin uran avoimuutta on pyritty lisäämään. Tästä huolimatta tuomarin ura on käytännössä hyvin suljettu, sillä saadun selvityksen mukaan 90—95 prosenttia nimityksistä on viime vuosina kohdistunut tuomioistuinlaitoksessa jo työskenteleviin. Lakivaliokunnan näkemyksen mukaan ehdotettua asessorijärjestelmää koskevat säännökset mahdollistavat sen, että asessorin koulutusvirkaan voi hakeutua kuka tahansa riittävän pätevyyden ja kokemuksen omaava lakimies. Ehdotus ei myöskään merkitse tuomarin uran sulkemista tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisilta, koska asessorin koulutusohjelmien suorittaminen ei ole edellytyksenä tuomarin virkaan nimittämiseksi. Pätevyys tuomarin virkaan voidaan siten jatkossakin hankkia myös toimimalla muussa tuomarin tehtävään valmiuksia antavassa lakimiestehtävässä.

Ja sitten, arvoisa puhemies, erittäin lyhyesti vielä tuomarinkoulutuslautakunnasta.

Esityksen mukaan tuomarinkoulutuslautakunta vastaa koulutuksen suunnittelusta ja koordinoinnista sekä huolehtii tuomioistuinharjoitteluun ja perustettaviin tuomarin koulutusvirkoihin liittyvistä tehtävistä ja tuomareiden täydennyskoulutuksesta. Lautakunta olisi oikeusministeriön hallinnonalalla oleva riippumaton elin. Esityksen mukaan tavoitteena on, että tuomarinkoulutuslautakunta kykenee nykyistä suunnitelmallisemmin ja laadukkaammin tukemaan tuomioistuinlakimiehen osaamisen kehittymistä kunkin yksilölliset tarpeet ja osaaminen huomioon ottaen. Lakivaliokunta toteaa, että tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävät ovat varsin moninaiset ja laaja-alaiset.

Ja sitten kustannuksista lyhyesti.

Hallituksen esityksessä koulutusjärjestelmän kehittämisessä arvioidaan syntyvän lisäkustannuksia yhteensä 700 000 euroa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa uudistuksen kustannuksista on esitetty kuitenkin myös toisenlaisia näkemyksiä, tuotu esiin, että kustannukset olisivat esitettyyn verrattuna moninkertaiset. Lakivaliokunta on pyytänyt koulutuksen kehittämisen kustannuksista lisätietoa sekä oikeusministeriöltä että valtiovarainministeriöltä. Lisäselvityksessä päädytään hallituksen esityksessä esitettyihin kustannusarvioihin. Tuomarien koulutuksen kehittämisestä aiheutuvien kustannusten tarkka arvioiminen on haasteellista. On kuitenkin ongelmallista, että kustannusten määrästä valiokunnalle esitetyt arviot eroavat merkittävästi toisistaan. Sen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että näitä kustannusvaikutuksia ja niiden kehitystä seurataan. Tästä on annettu myös lausuma.

Ja sitten vielä lopuksi päällikkötuomareista ja heidän määräaikaista viroistaan.

Päällikkötuomareiden virkaan voidaan nykyisin nimittää vakinaisesti tai määräajaksiksi. Nyt ehdotetaan, että päällikkötuomarit nimitetään seitsemän vuoden määräajaksi lukuun ottamatta korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenttejä. Päällikkötuomarin viran määräaikaistamisen arvioidaan edistävän sitä, että tuomioistuin

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

voi toimia mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Taustalla on myös se, että päällikkötuomarin valta on viimeisten vuosien aikana kasvanut. Samalla tässä tulee kuitenkin turvata päällikkötuomarin riippumattomuus. Tästä on esityksessä huolehdittu siten, että päällikkötuomari on toimikautensa ajan erottamaton, kuten muutkin tuomarit.

Arvoisa herra puhemies! Tässä on lakivaliokunnan mietinnön pääkohdat. Tämä on aika laaja esitys, mutta lakivaliokunta kaikesta huolimatta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Tämä päätös ja mietintö ei ollut yksimielinen, mutta tästä varmaan kuulemme kohta lisää.

22.18 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys ja kokonaisuus on varmasti yksi isoimpia uudistuksia, joita tämän eduskuntakauden aikana on laadittu ja joka on nyt tulossa päätökseen. Tietyllä tavalla on vähän harmi, että se täällä keskellä yötä nyt sitten käsitellään, kun se on niin merkittävä uudistus. Lämmin kiitos ensinnäkin valiokunnan puheenjohtajalle, joka hyvin kärsivällisesti tätä prosessia ohjasi. Tämä ei ollut ol- lenkaan helppo paketti. Jo sen lukeminen ja sisäistäminen vaati paljon aikaa ja perehtymistä, keskustelua ja asiantuntijoiden kuulemista. Erityinen kiitos myös valiokuntaneuvoksille, jotka hyvin huolella kuuntelivat keskustelua ja saivat minusta hyvin kirjattua tähän mietintöön myös nämä kaikki keskeiset muutostarpeet, joita tähän jäi.

Itse toivoin, että olisi saatu yksimielinen mietintö, koska tämä oli niin iso kokonaisuus. Yli neljä vuotta on valmisteltu tätä ja nyt pitkä aika myös valiokunnassa. Olisi ollut hienoa ja arvokasta, että olisi syntynyt yksimielinen mietintö, mutta näin ei aina käy, ja voi olla myös niin, että sitten juuri sieltä vastalauseista jää ikään kuin jälki niistä muutostarpeista, jotka tähän jäävät. En sitäkään pidä huonona.

Tämä laki, niin kuin puheenjohtaja tämän hyvin esitteli, on kyllä tarpeellinen, koska se kokoa tämän hajanaisen lainsäädännön tuomioistuimista ja sen tehtävistä ja hallinnosta nyt ikään kuin yhteen lakiin. Valiokunnassa meillä isompia pohdintoja aiheutti tämän uudistuksen rahoitus, josta oli hyvin monenlaista näkemystä, ja jouduimme siihen monta kertaa palaamaan, mikä on sitten se todellinen linja. Sen takia tähän tuli selkeä kirjaus, että seurataan sitä huolella ja saadaan selvitykset rahoituksen osuudesta. Myöskään tämä asesoreihin sekä tuomarikoulutukseen liittyvä säädäntö ei ollut ihan yksinkertainen asia. Niin kuin puheenjohtaja totesi, jo 20 vuotta sitä on yritetty saada, eikä se helppo ollut meillekään. Ja sen takia, kun tuli ilmi, että oikeusministeri on jo asettanut työryhmän, jonka tavoitteena on tuomioistuinviraston perustaminen, niin todettiin, että on hyvä tähän mietintöön laittaa myös näkyviin se, että jos se perustetaan, niin olisi suurta viisautta laittaa tämä tuomarikoulutus sen sisään, ikään kuin riippumattomaan elimeen.

Tästä uudistuksesta olisi paljon, paljon, paljon sanottavaa, mutta se on laaja ja sen voi itse lukea. Tässä ehkä nämä asiat, joihin halusin itse kiinnittää huomiota. Kristillisdemokraatit eivät menneet mukaan eriävään mielipiteeseen tästä, koska koimme, että tämä on tärkeä uudistus ja ne keskeisimmät kriittiset huomiot kuitenkin saatiin hyvin kirjoitettua mietintöön sisään. — Kiitoksia.

22.22 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Ajattelin yrittää ihan lyhyesti täältä paikalta, koska valiokunnan puheenjohtaja ja myös kollegani itse asiassa esittelivät erittäin ansiokkaasti tämän hallituksen esityksen ja meidän valiokunnan mietinnön myös niiltä osin kuin ne herättivät keskustelua ja haasteita. Ja mielestäni on ehkä aika kuvaavaa, että lakivaliokunnan työskentelyssä itse asiassa hyvin monesti me pystymme löytämään yhdessä ne

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

haasteet ja ne ongelmakohdat ja niistä ei välttämättä olla kovin erimielisiä — varmaan sel-laisiakin paikkoja on.

Mutta tässä tilanteessa erityisesti tietenkin herätti kysymyksiä tämä tuomarikoulutus ja ei vain meidän valiokunnan piirissä, vaan ennen kaikkea tuomareissa kaikista oikeusasteis-ta. Tämä tietenkin on sellainen ryhmä, joka ei ole mikä tahansa lobbari, vaan aiheuttaa kyl-lä mielestäni tämän uudistuksen toimivuudesta erittäin suuren kysymyksen, joka on otet-tava ja kuunneltava vakavasti. Myös heidän mahdollisuutensa vaikuttaa mahdollisen pe-rustettavan itsenäisen tuomioistuinviraston kautta on mielestäni asia, joka olisi erittäin tär-keä. Ja kun kerta hallitus on luvannut, että esitys sellaisesta tuotaisiin eduskuntaan syksyl-lä 2017, niin minun ja meidän eriävän mielipiteemme allekirjoittajien mielestä kysymys on niin suuresta uudistuksesta ja niin tärkeästä uudistuksesta, että kannattaa odottaa sitä uu-distusta ja siihen yhteyteen sitten valmistella, tuomareiden myötävaikutuksella tietenkin, sitä tuomarikoulutusta niin, että se ei sulkisi esimerkiksi tuomariuralle rekrytointia muual-ta kuin tästä koulutuksesta vaan että se olisi mahdollisimman avoin, (Puhemies koputtaa) että myös esimerkiksi ansioituneet asianajajat (Puhemies koputtaa) voivat tulla sen piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt minä pyytäisin edustajaa siirty-mään puhujapöytäntöön.

Ajattelin lopettaa, kiitoksia. En vie sen enempää aikaa. — Kiitoksia.

22.25 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä on paljon hyvää. Tavoitteena on kodifikaatio, ja nyt on hyvä, että nämä säännökset löytyvät samasta opuksesta ja asetustasosta luovutaan. Pidän myös hyvänä sitä, että nämä laamannien virat tulevat määräaikaaisiksi. Minusta johtamiskulttuurissa on motivaation säilyminen tärkeää, ja todennäköisesti tämä tulee sitä edistämään. Nyt kun ne ovat olleet pitkäaikaisia, niin on kyllä välillä näkynyt myös se, että on oltu ikään kuin kehityksen jarruna, ja sitten se, että ei ole enää oltu niin valmiita reagoimaan uudistuksiin kuin olisi ollut tarvetta.

Mutta se, mitä kritisoin, on sitten tämä tuomarikoulutusosio tässä. Kyllä tuolla asiantun-tijakuulemisissa kävi esille, että se ei ole taloudellisista syistä realistinen. Tällä asessorijär-jestelmällä lisätään määräaikaisten tuomareiden määrää, rikotaan samapalkkaisuusperiaa-tetta ja suljetaan tuomarin ura tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisilta hakijoilta. Koulutetta-ville maksettaisiin alempaa palkkaa kuin muille tuomareille, vaikka he käytännössä tekisi-vät kuitenkin samoja töitä. Eli tuolla kuulemisissa tuli esille, että kyseessä on käytännössä halpatuomarijärjestelmä. Tämä johtaisi siihen, ettei alempipalkkainen koulutusvirka hou-kuttelisi kokeneita lakimiehiä, ja asessoreitten valintamenettely on myös työläs ja byro-kraattinen. Tämä esittelijäjärjestelmä tulisikin säilyttää nykyisenkaltaisena, jotta työn mie-lekkyyys säilyy, ja näitten asessorivirkojen asemasta tulisi perustaa tuomareiden virkoja.

Notaarien osalta pidän myös ongelmallisena sitä, että kun notaarit ovat tähän asti hakeu-tuneet sille käräjäpaikalle, missä ovat halunneet tämän auskultoinnin suorittaa, niin jatkos-sa tämä tuomarinvalintalautakunta hoitaisi tämän valinnan kerran vuodessa ja sitten valit-sisivat nämä 120—130 notaaria. Ja en kyllä pidä hyvänä menettelynä sitä, (Puhemies ko-puttaa) että se keskitetään.

22.27 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Uudistus on todellakin iso ja ehkä jopa histo-riallinen, ja siksi ehkä on syytä myös näin perustuslakivaliokunnan jäsenenä katsoa tätä

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

prosessia eduskunnassa. Kiinnitimme omassa valiokunnassa huomiota siihen, miten turvaamme oikeudenmukaiset oikeudenkäynnit jatkossa ja myös viivytyksettömän käsittelyn. Tähän liittyvät tietysti perusoikeudet ja niiden merkitys. Ne ovat, kuten tiedämme, oikeusvaltion kulmakiviä. Käsittelyajat eivät saa Suomessa venyä kohtuuttomiksi.

Valiokunnassa korostimme myös sitä, että tuomioistuinten ja muiden oikeusturvan toteuttamisesta vastaavien viranomaisten perusrahoitus on turvattava riittävällä tavalla hankalissakin taloustilanteissa. Asiantuntijat olivat huolissaan. He olivat todella huolissaan siitä, että resurssit ovat todella ohuet ja tiukat. Huoli on myös alan koulutuksesta ja sen houkuttelevuudesta. Miten houkuttelemme jatkossa opiskelijoita, lahjakkaita oikeustieteilijöitä alalle? Ja viime kädessä kyse on myös laajemmin vallan kolmijako-opista ja siitä, että tuomioistuimet pysyvät riippumattomina, ja siitä syystä haluamme kiinnittää tähän huomiota.

22.28 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niihin kiitoksiin, joita tässä valiokunnan puheenjohtajalle ja valiokuntaneuvosten työlle annettiin. Tätä käsiteltiin pitkään, kuultiin iso joukko asiantuntijoita, ja kyllä pitkään pyrittiin myös yhtenäiseen näkemykseen, ja työskentely oli kaiken kaikkiaan hyvää.

Tässä käytiin hyvin läpi tähän asessorijärjestelmään liittyviä ongelmia ja sitä kritiikkiä, mitä se on saanut, mutta kyllähän suuri huoli liittyi tämän koulutuslautakunnan mahdollisuuksiin toimia ja siihen, onko sillä oikeasti edellytyksiä hoitaa niitä tehtäviä, joita sille oli tässä uudessa systeemissä nyt siirtämässä. Ja kun kesken tämän käsittelyn vielä tuli se, että tämä työryhmä oikeusministeriöön perustettiin tätä tuomioistuinvirastoa perustamaan ja tosiaan tämä järjestelmä on tavoitteena saada pystyyn jo ensi vuonna, niin on hyvinkin perusteltua, että tämä vuosi oltaisiin tässä voitu odottaa, kun asia on näin pitkään ollut valmisteilla. Sen takia yhdyin tähän eriävään mielipiteeseen, mutta kaiken kaikkiaan valmistelu on ollut todella hyvää ja keskustelu on ollut todella hyvää ja on myös hyvä, että valiokunnan mietintöön näitä huolia myös nostettiin.

22.30 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos valiokunnan jäsenille ja varajäsenille tästä hyvästä keskustelusta. Ihan muutama asia.

Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Biaudet esitti tämän tuomioistuinviraston asian. Toki olen ihan samaa mieltä, että jos meillä olisi päätös, että se ihan oikeasti perustetaan, eihän tässä olisi mitään järkeä tietenkään tätä koulutusta panna käyntiin nyt. Mutta kun tässä on vasta nyt työryhmä perustettu eikä näinä taloudellisesti ankeina aikoina ole niin muotia perustaa uusia virastoja ja kun on nyt 20 vuotta tätä koulutusjärjestelmää koetettu saada toimeen, niin minä pelkään sitä, että jos sitä virastoa ei sitten perustettaisikaan, niin menisi taas 10 vuotta eteenpäin. Sen takia olisi nyt ihan hyvä saada tämä homma liikkeelle. Ja tosiaan sitten jos tämä virasto toivottavasti perustetaan vielä tällä vaalikaudella, näin positiivisesti ajatellen, ilman muuta sinne siirrettäisiin nämä koulutusasiat. Ilman muuta näin, mutta nyt saadaan niin kuin potku tälle asialle, että saadaan tämä homma liikkeelle.

No, sitten edustaja Skinnari ihan perustellusti esitti huolensa tästä tuomioistuiemien rahoituksesta. Yleisillä tuomioistuimilla on tällä hetkellä semmoinen 3,1 miljoonan gäppi tässä rahoituksessa. Siis on välttämätöntä, että se pitäisi heti saada. Uskon, että tuossa budjettiriihessä siihen asiaan varmaan palataan — tai on pakko palata, koska meidän puhumme

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

meidän yhteiskunnan peruselementistä eli oikeuslaitoksesta. Täytyy turvata, että se näinä vaikeina aikoina toimii tehokkaasti ja ihmisten oikeusturva turvataan.

22.32 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Ihan vähän jäi kesken. Jatkan notaarien valinnan osalta: nykyisin tämä haku on mahdollista ympäri vuoden, ja se on kyllä joustavampaa ottaen huomioon, että yliopistosta myös valmistutaan mihin vuodenaikaan tahansa. Nyt tässä väistämättä tulee sitten työttömyysjakso, jos valmistuu esimerkiksi alkuvuodesta ja tämä haku on vasta sitten loppuvuodesta näihin virkoihin.

Tämä tuomarinkoulutuslautakunta herätti keskustelua siitä, onko se jo valmiiksi aliresursoitu eli onko sillä tosiasiallisesti edellytyksiä edes hoitaa tehtäviään. Lautakunnalle suunnitellut tehtävät eivät kyllä myöskään sovellu sivutoimiselle lautakunnalle. Eli lähtökohta oli, että erillisiä toimielimiä ja päätöksiä niiden tehtävistä, henkilöstöstä ja henkilöstön määrästä ei tulisi tehdä kuin vasta tämän tuomioistuinkeskusviraston perustamisen yhteydessä.

Korostan vielä tuota halpatuomarijärjestelmää, että kun pyrkimyksenä on päinvastoin ollut päästä eroon eri palkoista ja palkkaluokista, niin nyt tässä sitten mennäänkin ikään kuin väärään suuntaan, ja se ei ole hyvä kehitys.

Sitä on myös mietitty, miksi tähän ei ollut otettu ylimpiä tuomioistuimia, korkeinta oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta. Niitä lakeja on uudistettu aika vastikään 2005—2006, ja tietenkin tuolla taustalla kummittelevat myös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden yhdistämissuunnitelmat tulevaisuudessa. Ja tietenkin erityistuomioistui-
men luonne myös korostaa tätä tehtävää.

Mutta näillä sanoilla toivon tietenkin, että tuo tuomioistuinvirasto tulee, ja koulutus on tietenkin tuomareille lähtökohtaisesti tärkeä asia, että kaikkien osalta kannustetaan siihen.

22.34 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Minäkin ehkä olen optimistisempi ja toivon, että tuomioistuinvirasto voidaan saada aikaan, ja lupaamme tukea sitä työtä sitten, kun se etenee. Ja siinä mielessä olemme varmasti kaikki samaa mieltä, että tuomarikoulutus on erittäin odotettu ja erittäin tärkeä. Olen vain huolissani myös siitä, että jos se tulee, niin vuotta ennen tehdään sitten erilaisia muutoksia, mikä sitten omalta osaltaan rasittaa myöskin oikeuslaitosta ja sen voimavaroja. Siksi ehkä sitten päädyin kuitenkin tähän optimistiseen odotukseen. — Kiitoksia.

22.34 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valiokunnan puheenjohtajalle, edustaja Tolvaselle siitä, että otatte — ja tiedänkin, että otatte — vakavasti tämän taloudellisen tilanteen ja siihen liittyvät uhat. Ei ole kaukana se tilanne, että meillä tulevat vastaan Suomea velvoittavat ihmisoikeussopimukset, ja monessa mielessä ovat nyt jo tulleet esimerkiksi käsittelyaikojen osalta. Silloin kysymys kuuluukin, kuinka pitkälle voimme näissä säästöissä mennä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koske- vaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 29/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 9/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 29/2016 vp sisältyvien 1.-40. lakiehdotuk-
sen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kotikuntalain, väestötietojärjestelmästä ja Väes- törekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 78/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuk-
sen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipal- veluista sekä valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä anne- tun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 13/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 59/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuk-
sen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Opetushallituksesta

Hallituksen esitys HE 80/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 7/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 80/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 65/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 14/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 65/2016 vp sisältyvien 1.-11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle joukkorahoituslaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 46/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

22.37 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Joukkorahoituslaki on hyvä laki, ja olen todella iloinen, että se on nyt näin pitkällä. Se tulee olemaan todella iso työkalu meille suomalaisille etenkin kasvun ja yrittäjyyden näkökulmasta. On tietysti hieman sääli, että käsittelemme sitä nyt tähän aikaan illasta, koska tästä tulisi keskustella enemmän. Kysymys on kuitenkin suomalaisesta yrityselämästä ja sen rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee uusia rahoitusmuotoja. Suomalaisten yritysten ja innovaatioiden kasvu on liian usein kiinni edelleen pääomien puutteesta. Suomessa pääomasijoittaminen on kehittynyt mutta edelleen jäljessä muista maista. Samalla hallituksen leikkaukset muun muassa Tekesin rahoituksesta näkyvät ja tuntuvat. Joukkorahoitus onkin toivottu vaihtoehto nykyisten rahoitusmallien yhteyteen. Liikepankit eivät valitettavasti usein ole pienten eivätkä keskisuurtenkaan yritysten kavereita. Vedotaan muun muassa Basel-sääntöihin ja muihin ja mennään edelleen entistä kauemmaksi pienistä ja jopa keskisuurista yrityksistä. Muun muassa Ruotsissa ja muualla maailmassa joukkorahoitus on ollut paljon kehittyneempää, ja meillä on vielä matkaa tässäkin asiassa.

Mutta mitä kaikkea joukkorahoituksella voi tehdä? Miksi se on niin iso asia? Usein, jos katsomme maailmalta esimerkkejä, joukkorahoituksen luonteeseen sopii sellainen kohde, joka on tunnepohjainen: on tunne lähteä investoimaan piensijoittajana johonkin omasta mielestä mielenkiintoiseen ja hyvään asiaan. Mutta on myös tosiasia, että meillä Suomesta puuttuu paljon oman pääoman ehtoista rahoitusta, ja sillä saadaan sitten muita ammattisijoittajia mukaan. Näin ollen näen, että joukkorahoituksella voidaan tulla mukaan esimerkiksi Finnveran, Teollisuussijoituksen tai sitten yksityisten enklisijoittajien tai muiden ammattimaisten sijoittajien kokonaisuuksiin. Lainsäädäntöhanke lähtee siitä, että se kos-

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

kee alle 5 miljoonan euron sijoituksia. Silloin usein puhutaan olemassa olevasta liiketoiminnasta tai sijoittamisesta aloittaviin yrityksiin.

Mutta miten tätä toimintaa valvotaan, ja kuka sitä valvoo? Talousvaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että valvonnan pitää olla selkeää ja uskottavaa. Talousvaliokunta esitti, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto poistetaan laista ja mukaan otetaan myös kuluttajasiames, jos asiakkaana on kuluttaja. Finanssivalvonnan rooli on tässäkin merkittävä. Talousvaliokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että myös pienten joukkorahoitusta tarjoavien yritysten pitää pystyä tulemaan markkinoille. Tämä ei saa olla vain isojen toimijoiden, isojen rahoituslaitosten pelikenttä tulevaisuudessa.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, esimerkkejä siitä, mitä joukkorahoituksella voidaan tehdä: Sillä voidaan tehdä muun muassa tuotekohtaista kehittämistä. Sillä voidaan kokeilla erilaisia tutkimus- ja kehityshankkeita, jopa brändejä, jopa luovan alan hankkeita ja luoda sellainen kokonaisuus testata sitä, tehdä sitä hallituksenkin paljon aivan oikein painottamaa alustataloutta, kokeilutaloutta testata asioita. Ja jos joku asia toimii, se voidaan sitten käynnistää varsinaiseksi liiketoiminnaksi.

Eli kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tämä on hyvä hanke, hyvä laki, ja uskon, että tästä on vielä paljon iloa meille suomalaisille.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2016 vp sisältyvien 1.-8. ja 10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 46/2016 vp sisältyvän 9. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

Hallituksen esitys HE 97/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.6.2016 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tilintarkastuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 70/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.6.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2016 vp

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään torstaina 16.6.2016 klo 22.54. Täysistunto lopetettiin klo 22.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen